

ŽELEZAR

TEDNIK - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SZ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 7. AVGUSTA 1980

ŠTEVILKA: 31 • LETO: XXIX

Nas kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

OSNUTKI SREDNJEROČNIH PLANOV TOZD IN ŽELEZARNE V JAVNI RAZPRAVI

Koncem meseca julija smo posredovali v javno razpravo osnutke temeljev plana TOZD in samoupravnega sporazuma o temeljih plana delovne organizacije Železarna Jesenice za obdobje 1981-1985. Z naslednjim prispevkom želimo razložiti namen teh osnutkov in njihove metodološke in vsebinske osnove, podajamo pa tudi pregled dosežanj in nadaljnjega dela pri pripravi srednjeročnega plana za obdobje 1981-85.

NAMEN OSNUTKOV, METODOLOŠKE ZASNOVE IN DOSEJANJE DELO PRI PRIPRAVI SREDNJEROČNEGA PLANA ZA OBDOBJE 1981-85

Z zaključkom letošnjega leta se izteka izvajanje srednjeročnega plana razvoja, ki smo ga sprejeli za obdobje 1976-80. V skladu z načelom kontinuirnega planiranja so delavski sveti TOZD, delovnih skupnosti in delovne organizacije kot celote v začetku leta 1979 sprejeli sklepe o pripravi srednjeročnih načrtov za obdobje 1981-85.

V okviru izvajanja teh sklepov smo v letu 1979 izdelali program dela za pripravo srednjeročnih planov TOZD, delovnih skupnosti in Železarnice. S programom smo si začetni tri delovne faze.

Naloga prve delovne faze smo izpolnili že v preteklem letu. Obsegale so pripravo in obravnavo analitičnih gradiv o izvajanju oz. uresničevanju nalog tekočega srednje-

ročnega plana, kakor tudi analize razvojnih možnosti TOZD, delovnih skupnosti in Železarnice za prihodnje srednjeročno obdobje. Na osnovi teh analiz so bili izdelani in sprejeti tudi

predlogi smernic in elementov razvoja posameznih TOZD in delovne organizacije, delno pa so bile dane tudi osnove za pripravo sporazumov o temeljih plana samoupravnih interesnih skupnosti in krajevnih skupnosti ter dogovora o temeljih plana družbenopolitičnih skupnosti. Te predloge smernic in elementov razvoja smo hkrati z analizami sedanjega stanja in naših razvojnih

(Nadaljevanje na 2. strani)

INVESTICIJSKA IZGRADNJA V PRVEM POLLETJU

Pri uresničevanju investicijskih načrtov še vedno zaostajamo za predvidevanji. V prvi polovici leta je bilo finančno realiziranih le 17 % načrtovanih investicijskih naložb. Po stanju 30. junija 1980 imamo v Železarni za 424,0 milijonov dinarjev investicij v teku, pri čemer odpade največ na temeljne organizacije Jeklarna (98,1 milij. din), Energetika (86,1 milij. din) in delovno skupnost za ekonomiko, TKR in novogradnje (115,3 milij. din).

V prvem polletju so nekatere naložbe že pričele s poizkusnim ali rednim obratovanjem, in sicer: reducirna postaja zemeljskega plina Jesenice, plinifikacija SM 6, proizvodna hala Kovin in 100-tonska železniška tehnična. Izgradnja pa se nadaljuje na projektih, ki smo jih pričeli graditi že v lanskem letu ali prej.

Med temi projekti je še vedno med večjimi naprava za kontinuirno vli-vanje gredic. Vse naprave so montirane in poizkusno obratujejo. Rekordna proizvodnja je bila dosežena v mesecu juniju. Izvršena je bila tudi primopredaja projekta, nekaj pa je še pomanjkljivosti, ki jih bo treba odpraviti.

Pri investicijskem projektu — plinifikacija — je bila v prvem polletju dana v pogon reducirna postaja Jesenice, 6. SM peč je bila predelana na plin. Razvod plina vodi do plavžev in aglomeracije.

Glede na razpoložljiva sredstva so v teku še dela za sušenje in ogrevanje ponvic, dogrevanje ponvic, ogrevanje žlebov, predelava na SM 8 z domačimi gorilci in regulacijsko opremo.

Kako pa je z elektronskim računskim centrom in avtomatsko telefonsko centralo? Gradbena dela

(Nadaljevanje na 7. strani)

SLAVNOSTNA SEJA SKUPŠČINE OBČINE IN PODELITEV NAGRAD »1. AVGUST«

Že po običaju je bila tudi letos ob občinskem prazniku — 1. avgustu, na sam praznik slavnostna seja zboru združenega dela, zboru krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora skupščine občine Jesenice. Poleg delegatov so se seje udeležili predstavniki družbenopolitičnih organizacij, JLA, prvoborci, predstavniki pobratene občine Trbovlje ter častni občan Franc Leskošek-Luka in Miha Marinko. Po govoru predsednika skupščine Iva Arzenška so podelili letošnje občinske nagrade 1. avgust, ki so jih prejeli:

DELOVNA ORGANIZACIJA KOVIN JESENICE: za izjemne rezultate v gospodarnosti, povezanosti in uresničevanju samoupravljanja, ki prispevajo k razvoju in splošnemu napredku občine.

Delovna organizacija Kovin Jesenice je dosegla izjemne gospodarske rezultate in je uresničila vsebino samoupravljanja, kar ugodno vpliva

na nadaljnji razvoj delovne organizacije in daje določen prispevek k napredku občine. Delovna organizacija je dosegla svoj višen razvoj še zlasti v opremljenosti, prostorski rešitvi in končno tudi v tehnologiji. Tako je kolektiv z nekaj delavci v zelo kratkem času prerasel v sto-člansko delovno organizacijo. De-

(Nadaljevanje na 12. strani)

KDAJ DELAVCU PRENEHA DELAVNO RAZMERJE?

Zakon o združenem delu in zakon o delovnih razmerjih določata tri skupine temeljev za prenehanje delovnega razmerja delavca v združenem delu. Prva skupina določa, kdaj delavcu preneha delovno razmerje po njegovi volji, oziroma delavec vsaj na to lahko vpliva. Druga določa, kdaj delavcu lahko preneha delovno razmerje neodvisno od njegove volje in tretja, ko preneha delovno razmerje delavcu po samem zakonu.

Namen današnjega prispevka je obravnavati samo prvo skupino, ki določa, kdaj delavcu preneha delovno razmerje po njegovi volji, oziroma delavec vsaj na to lahko vpliva. 167. člen zakona o delovnih razmerjih določa, da delavcu preneha delovno razmerje v temeljni organizaciji: prvič, če pisno izjavi, da ne želi delati v temeljni organizaciji in

da prekinja delovno razmerje; drugič, če se s pooblaščenim organom pisno sporazume, da mu preneha delovno razmerje v temeljni organizaciji; tretjič, če noče opravljati del oziroma nalog, ki so mu ponujene in ki ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi in drugim z delom pridobljenim delovnim zmožnostim, če se v

(Nadaljevanje na 6. strani)

Uspešno delovanje samoupravnega delegatskega sistema zahteva tesno in stalno povezanost članov delegacij in delegatov z delovnimi ljudmi in občani, s katerimi vsak dan delajo in živijo, zlasti pa delegatov s svojo delegacijo. Delegacije oziroma delegati dobivajo iz takšnega neposrednega spoznanja in stika usmeritev in smernice za svoja stališča v skupščinah in drugih samoupravnih organih in resnično lahko neposredno izrazijo voljo in interese delovnih ljudi, ki so jih izvolili. Toda takšna medsebojna povezanost delegatov s svojo delegatsko osnovo pogosto ni dosežena, tako da nekateri delegati dejansko nastopajo samo v svojem imenu in ravnanju kot v predstavnikiškem sistemu.

Stalna povezanost delegacij in delegatov z delovnimi ljudmi in občani mora biti osnova za kontrolo delovanja delegacij in delegatov, za odgovornosti samoupravnih in izvršnih organov pri sprejemanju in izvajanju sklepov... Vprašanje odgovornosti je sploh ena od bistvenih stvari pri delovanju delegatskega sistema. Mimo pojavov neodgovornosti ne moremo iti. Nihče ne more biti izven od kritike, toda le-ta mora biti konkretna in načelna. Njen namen ne sme biti razvrednotenje osebnosti ali dela in rezultatov samoupravnih skupnosti. V skladu s svojimi nalogami in pooblastili mora vsakdo nositi del odgovornosti, všteti ustrezne družbene sankcije.

Predsednik Tito na XI. kongresu ZKJ

Sodelavec mizar v modelni mizarni (Foto S. Kokalj)

PLANIRANJE DRUŽBENEGA IN MATERIALNEGA RAZVOJA JE PRAVICA IN DOLŽNOST DELAVCEV

»Nosilci družbenega planiranja so delavci, delovni ljudje in občani v temeljnih organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter družbenopolitičnih skupnostih. Pravico in dolžnost planiranja uresničujejo tako, da sprejemajo temelje plana temeljne organizacije, sklepajo samoupravne sporazume o temeljih planov samoupravnih organizacij in skupnosti in dogovore o temeljih planov družbenopolitičnih skupnosti, da sprejemajo plane in da ukrepajo in delujejo za njihovo uresničevanje.«

Tako določa drugi člen zakona o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SR Slovenije, ki izhaja iz naše ustave, zakona o združenem delu, zakona o temeljih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije in drugih sistemskih zakonov. Da smo to poudarili in vzeli za aktualno temo tedna, prav gotovo ni slučaj, kajti ta čas se v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih naše železarne začenejo razprave o osnutkih temeljev planov TOZD in delovnih skupnosti, o osnutkih samoupravnih sporazumov o temeljih planov SOZD Slovenske železarne in Interne banke SOZD SZ, interesnih in družbenopolitičnih skupnosti. O vsem tem razpolagamo z obsežnim gradivom in za to ni vzroka, da ne bi mogli pri oblikovanju teh planskih dokumentov sodelovati sleherni delavec in pozabiti na svojo zakonsko pravico in dolžnost. Kajti še prevečkrat se radi sprenevedamo, da nimamo ustreznih informacij oziroma gradiv, resnica pa je najbrž v naši neodgovornosti in komodnosti, kajti informiranje zahteva od slehernega tudi določen napor in aktivnost.

Z družbenim planiranjem delavci in delovni ljudje, kakor pravi zakon, zagotavljajo ekonomsko in družbeno kontrolo nad celoto družbene reprodukcije ter nad pogoji, sredstvi in rezultati družbenega dela; uresničevanje pravice dela z družbenimi sredstvi, svobodo in enakopravnost pri delu s temi sredstvi in svojo odločilno vlogo v socialistični samoupravni družbi. Nadalje pravi zakon, da z družbenim planiranjem delavci in delovni ljudje zagotavljajo usklajevanje odnosov v razvoju gospodarstva in družbe ter materialnih in denarnih tokov v celotni družbeni reprodukciji in v njenih posameznih delih, obvladovanje stihijskega delovanja trga in razvojnih neenakomernosti v delovnih pogojih in pridobivanju dohodka, da bi ustvarili najugodnejše pogoje za razvoj proizvodnih sil družbe in produktivnosti dela, uveljavljali pravico do dela, nenehno izboljševali materialne in druge življenjske razmere in delovne pogoje, razvijali socialistične samoupravne odnose v družbi ter vsestransko razvijali osebnost delovnega človeka kot svobodnega družbenega proizvajalca in ustvarjalca. Z družbenim planiranjem pa delavci in delovni ljudje usklajujejo in usmerjajo medsebojne družbenoekonomske, socialne, prostorske in druge samoupravne odnose in interese delavcev in drugih delovnih ljudi oziroma posameznih delov združenega dela. Seveda pa so se delavci in delovni ljudje pri določanju ciljev in interesov, ki jih uresničujejo z družbenim planiranjem dolžni opreti na znanstvena spoznanja in na njih temelječe razvojne možnosti, pri čemer jih mora voditi uresničevanje socialističnih načel delitve po delu, vzajemnosti in solidarnosti.

Izreden promem družbenega planiranja za naslednje petletno obdobje zahteva prisotnost slehernega delavca, vseh samoupravnih in družbenopolitičnih organizacij ter celotnega delegatskega sistema, da bodo resnično prišli do izraza volja in interesi vseh delavcev in ostalih delovnih ljudi. Ta odgovornost je še toliko večja, da bi se maksimalno izognili našim slabostim preteklega petletnega obdobja in celotno porabo spravili v okvir dejanskih možnosti.

TEHNIKI IN DELOVODJE V ŽELEZARNI

V zadnjem času se vse več tehnikov zaposluje v Železarni. Kljub temu pa njihov stalež ne raste sorazmerno z dolivom, ker vse več tega kadra tudi odhaja iz Železarne v druge delovne organizacije. Ob tem se lahko vprašamo, ali dovolj naredimo za ta kader, da bi bil lahko zadostno motiviran za delo v Železarni, ali ima zadovoljive delovne pogoje, omogočeno napredovanje in ne nazadnje tudi ustrezno nagradjevanje za svoje delo.

DELAVCI S ŠTIRILETNIMI SREDNJI MIŠOLAMI

V letu 1965 je bilo v Železarni zaposlenih 284 delavcev ali 4,1 % s štiriletno srednjo šolo. V naslednjih letih je opazen močan porast vse do leta 1971, ko je bilo zaposlenih 477 delavcev ali 8,4 % glede na stalež vseh zaposlenih. V letih 1972 in 1973 je opazna stagnacija, nato pa se zopet povečuje delež delavcev s to izobrazbo vse do leta 1979.

Povečanje srednješolskega kadra v letu 1979 gre na račun izobraževanja ob delu in sprejemanja novih delavcev. Zmanjšanje pa je zaradi

izobraževanja ob delu (višja šola) ter odhoda delavcev iz Železarne v JLA in zaradi čiste fluktuacije.

(Nadaljevanje na 8. strani)

V JULIJU PLAVŽARJI IN JEKLARJI NAJBOLJŠI

Po dnevni statistiki, ki jo vodijo na sektorju za ekonomiko in organizacijo, smo v mesecu juliju v Železarni dosegli 120.063,8 ton skupne proizvodnje ali 96 % v odnosu na mesečni program. Do zadnjega julija smo kupcem odpremili 29.632,9 ton blaga (vključno z elektrone Zagreb) ali 92,1 % programiranega.

Zelo dobro so delali v temeljni organizaciji združenega dela PLAVŽ, kjer so izdelali 15.356,2 ton grodila ali 107,4 % programiranega in v TOZD JEKLARNA, kjer so izdelali 40.624 ton surovega jekla ali 103,1 % programiranega.

Podrobne rezultate, dosežene v mesecu juliju, s komentarjem boste lahko prebrali v naslednji številki Železarja.

PORTRETI SODELAVCEV

Skupina Novak, ki dela odlične težkih ponvice, dosega dobre delovne rezultate. Z JOŽETOM NOVAKOM, ki je vodja skupine, delajo še ANTON TAVŽELJ, ŽARKO BUNDALO in JOŽE POLJANC. Vsi štirje so visokokvalificirani livarji. Skupaj delajo že več kot tri leta. So dobro utečena ekipa, kjer vsak ve, kaj mora delati, tako da tudi uspehov ne manjka. Težava je le v tem, kot pravijo, da morajo sami opravljati tudi pomožna dela, saj so tako vrednotena, da jih je malokdo pripravljen opravljati dalj časa.

Skupina izdeluje težke ponvice, največ za železarno v Smederevu, Skopju in Sisku. Delajo po letnem planu, za katerega pravijo, da je zelo dobro zastavljen, toda kontinuiteta dela jim velikokrat porušijo vmesna naročila. To so ponvice, ki jih delajo za našo železarno ali pa za zunanje naročnike, in sicer take, ki so finančno bolj zanimivi. Tudi sedaj delajo težko ponvico, ki je izredno naročilo železarni Sisku.

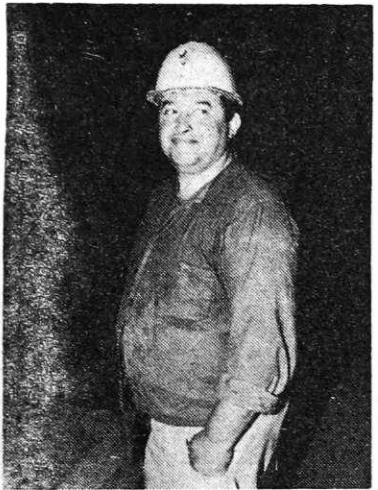
Pravijo, da so glede pogojev dela na veliko slabšem kot martinariji. Njihov delovni prostor je stisnjen med martinarno in konti livom. Najbolj jih moti utrujenost, saj za normalno delo nimajo ustreznih prostorov. V njihovi neposredni bližini je BBC peč, na kateri ventilatorji že dolgo ne delajo več. Včasih se iz peči tako praši, da morajo prenehati z delom, saj žerjavovodja niti ne vidi, kaj se dogaja pod njim. Tudi prepri, ropot in temperaturne razlike pozimi jim otežujejo delo. Menda so že narejeni načrti za novo livarno, ki naj bi stala v neposredni bližini ob Savi, toda zaenkrat ostaja samo pri načrtih. Imajo tudi precej tehnoloških zastojev, predvsem zaradi čakanja na žerjav, ki ga uporabljajo skupaj z martinarno in so posledica slabega sodelovanja med obratoma.

Ponvice, kakršne izdelujejo za železarno v Smederevu, so težke okoli 25 ton. Za jedro ponvice, kar je po tem njena prostornina, porabijo okoli 15 ton modelnega peska. Sam okvir ponvice je težek okoli 50 do 60 ton. Te ponvice izdelujejo po klasičnem postopku: po že obstoječem modelu se naredi kalup, ki se primerno obdela in posuši. Posamezni deli kalupa se potem sestavijo in vanj se vlije grodelj. Norma za izdelavo takšne ponvice znaša 1105 ur. Tudi ponvice za skopsko železarno so izdelane po tem postopku, le da so nekoliko manjše. So pa, kot pravijo, nevarne za »pobeg« železa, zlasti pri spodnji delitvi kalupa. Tudi počijo rade pri ohlaiditvi. Postopek so izboljšali z vlaganjem hladilnih teles, to je železnih vložkov, ki pospešujejo ohlajanje na kritičnih točkah.

Za železarno v Sisku izdelujejo ponvice s CO₂ postopkom. Za jedro ponvice uporabijo pesek, pomešan s stekleno vodo in posušen s CO₂, tako da se strdi. Ta postopek uporabljajo zato, ker jim za model služi ponvica, ki je v enem kosu in ne sestavlja leseni modeli, kakršne uporabljajo pri klasičnem postopku in ki jih izdelujejo v modelni mizarni.

Njihovo delo je tvegano, saj do konca ne vedo, ali je odlitek dober. Lahko se namreč razsuje kalup, uide železo, ko je še tekoče, ali pa se ponvica strga. Najmanjša napaka je lahko usodna za vsak odlitek. Cena pa je visoka: tone železa in ure dela.

Vodja skupine **JOŽE NOVAK** je rojen Jeseničan. Z družino živi na Ukovi, kjer imajo lastno hišo. Sinovala sta še v šoli: starejši študira metalurgijo v Ljubljani, mlajši pa še obiskuje osemletko. V Železarni dela že 27 let, ves čas v livarni.

»Pogoji dela so tukaj zaradi prostorske stiske skoraj nemogoči«, pravi Jože, ko se pogovarjamo o obratu in delu v njem. »Odstopili smo prostor za konti liv, ker smo razumeli, da železarna mora imeti konti liv, če hoče modernizirati svojo proizvodnjo. Sedaj, ko smo v stiski s prostorom, ni pa tega nihče ne vidi. Starejši livarji smo vsi po vrsti razočarani. Dosti prispevamo za napredek železarni, nam pa neprestano obračajo hrbet. Lahko bi imeli idealne

pogoje za delo, že zaradi bližine martinarni in težkih žerjavov. Toda naš obrat se ne razvija, to pa pomeni, da propada. Prepričan sem, da nam bo čez čas zaradi tega še žal.«

V svojem obratu je Jože tudi predsednik odbora za delovna razmerja. Pravi, da se odbor sestaja enkrat mesečno, če je potrebno, pa tudi pogostejše. »Težave imamo predvsem s pomožnim kadrom, posebno s čistilci odlitkov. Njihovo delo je premalo vrednoteno, zato tudi niso pripravljeni ostati dalj časa pri tem delu.«

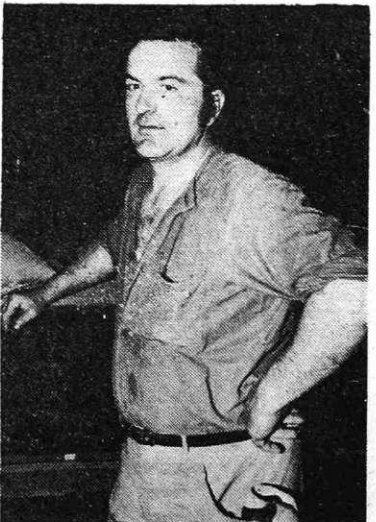
Mnogi Jeseničani se spominjajo Jože kot vratarja jeseniškega hokejskega moštva. Branil je tudi takrat, ko so v Beogradu premagali moštvo Partizana s 6:2 in so Jesenice prvič osvojile naslov državnega prvaka (v sezoni 1956/57). O jeseniškem hokeju danes pravi: »Bil sem precej v dvomih zaradi sprememb v moštvu v preteklem letu, toda izkazalo se je, da je vodstvo kluba pravilno ukrepalo, ko je pomladilo moštvo. Prvi rezultati so bili vidni že lani. Prepričan sem, da bo hokej na Jesenicah spet zaživel.«

ŽARKO BUNDALO stanuje na Tomšičevi cesti. Na Jesenicah živi že 31 let. S ponosom pove, da je že dvakrat stari oče. Doma je iz okolice Sanskega mosta. Na Jesenice je prišel kot zelo mlad fant. Končal je poklicno šolo za livarja, potem pa se je zaposlil v pocinkovalnici na Javorniku. Po ukinitvi tega obrata je prišel v livarno, od takrat je minilo že 13 let in pravi, da bo tu tudi ostal, saj je zadovoljen z odnosom med sodelavci. V skupini, v kateri dela, živijo v sožitju, pravi.

»Motijo me nepravilnosti, ki se dogajajo v obratu, zlasti neodgovornost«, pravi Žarko, ko nadaljuje pogovor. »Za nobeno stvar ni nihče kriv. Mislim, da je vse premalo nadzora nad delom nekaterih. Tudi odgovornost naj ne bi bila kolektivna. Posamezniki odločajo kar na svojo pest v imenu vseh, ostali pa so zraven le za to, da dvigajo roke. Mislim, da prav zaradi tega prihaja do neudeležbe na sestankih in s tem do neuspešnosti, saj ima človek včasih občutek, da je vse že naprej določeno.« Tudi on se pritožuje zaradi neustreznih delovnih pogojev: »Pravilni smo ugoditi vsem zahtevam po kvaliteti in količini, toda pogoji dela so zares slabi. Nujno bo potrebno nekaj ukreniti, da se izboljša. Težava je v tem, da vedno naleti na gluha ušesa.«

JOŽE POLJANC je doma s Sela pri Bledu, kjer tudi živi z družino. Največ prostega časa mu sedaj vzame gradnja hiše, tako da je amaterska dejavnost pri DPD Rudolf Jedretić v Ribnem potisnjena nekoliko

v ozadje. Ukvarjal se je predvsem z gledališko dejavnostjo in folklorom, kjer pa je še sedaj aktiven. Doma se ukvarja z umetnim kovaštvom. Po osemetki se je hotel vpisati na aranžersko šolo, toda za to ni bilo pravih možnosti in tako se je izučil za livarja.

Štirinajst let že dela v livarni. Tudi on negoduje zaradi neprimeren prostorov in delovnih pogojev: »Pozimi včasih zmrzne pesek v obratu, tako je hladno. Pri delu se grejemo, potem pa pridemo na mraz, to pa ni najboljše za naše zdravje. Včasih so imeli silikozo za poklicno bolezen livarjev, sedaj pa obolevamo za kroničnim bronhitisom. Spet bo prišla zima in spet se bomo o tem veliko pogovarjali, ostalo pa bo vse po starem. Ko spregovorimo o tem problemu, dobimo največkrat odgovor, da imamo beneficirani staž.«

Jože je član odbora za delovna razmerja v TOZD Livarna. Pravi, da se mnenje odbora v marsičem premalo upošteva. »Vprašanje je, če bo v odboru še kdo hotel sodelovati, če mnenj ne bodo bolj resno upoštevali.«

ANTON TAVŽELJ je doma iz Ljubnega. Dolga leta se je vozil v službo na Jesenice, sprva z vlakom,

potem pa z avtobusom. Od leta 1971 živi na Jesenicah, kjer si je na Tomšičevi cesti zgradil hišo. V domačijo v Ljubnem, ki sedaj po materini smrti sameva, se bo vselil verjetno eden od sinov. Ženo, ki dela v Iskri, imata tri sinove. Starejši je zaposlen v Železarni pri poklicni gasilski četi, mlajša dva pa hodita še v šolo.

V livarni dela že od leta 1954. Takrat je končal poklicno šolo in nato bil še pri vojaki.

»V skupini se dobro razumemo«, pravi. »Delamo kot en mož. Med seboj se vedno posvetujemo o delu, pa tudi pri kritiki ni zamere. Vse probleme, ki jih imamo ob delu, rešujemo skupno. Delamo pa vedno v nekakšni živčni napetosti, to pa zaradi prostorske stiske in zaradi zastojev, ki jih imamo zaradi neradne dobave materiala, zaradi žerjavov itd. Delamo namreč na normo, ki jo moramo doseči ne glede na zastoje. Dobro je, da se med seboj poznamo, kajti v taki napetosti človek včasih pozabi, da je treba paziti na besede, če nočes koga užaliti. Vodilni imajo premalo posluha za težave nas delavcev. Mi sami pa tudi premalo uporabljamo možnosti, ki jih imamo za doseg svojih ciljev. Sam sem bil dve leti predsednik osnovne organizacije sindikata. Mislim, da smo takrat bolj delali. Imeli smo probleme s pitno vodo in na pritisk sindikalne organizacije smo problem rešili, čeprav so nekateri trdili, da je to nemogoče.«

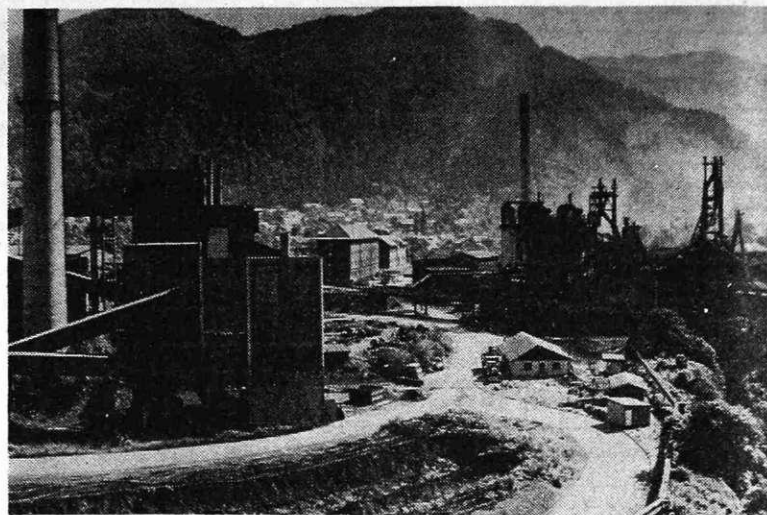
Doma se najraje ukvarja z vrtičkarstvom, ob prostem času pa iz lesa rezlja spominke ali pa raztegne harmoniko, sinova pa mu pomagata s kitaro in orglami.

db

Železarski globus

LR KITAJSKA

Medtem, ko v bližini Šanghaja gradijo z japonsko opremo in tehnično pomočjo velik železarski kombinat Baoskan, je bila letos zaključena gradnja prve faze nove integrirane železarni Panzhuhua v jugozahodnem delu države. To železarno so projektirali kitajski strokovnjaki in opremljena je z napravami izdelanimi v LR Kitajski. Z njeno gradnjo so pričeli že leta 1965 in prvi plavž je pričel obratovati pred desetimi leti. Železarna s tremi plavži in jeklarno s tremi 120 ton-skimi kisikovimi konvertorji lahko letno izdela 5,15 milij. ton železove gobe, 1,6 milij. ton grodlja, 1,5 milij. ton surovega jekla in milijon ton valjanih izdelkov.

Naši plavži in aglomeracija (Foto I. Kučina)

OSNUTKI SREDNJEROČNIH PLANOV TOZD IN ŽELEZARNE V JAVNI RAZPRAVI

(Nadaljevanje s 1. strani)

možnosti obravnavali in potrjevali na zborih delavcev v letu 1979.

Sprejeti zakon o temeljnih sistemih družbenega planiranja in o družbenem planu Slovenije v decembru 1979 pa je vnesel v naloge druge faze nov planski akt, to je pripravo in sprejem temeljev plana temeljnih organizacij. S tem planskim aktom delavci TOZD določajo:

- planirani dohodek TOZD z njegovo strukturo,
- pravice, obveznosti in odgovornosti za ustvarjanje prihodka TOZD,
- temeljna razmerja glede razporejanja dohodka,
- pravice, obveznosti in odgovornosti materialnega in finančnega značaja.

Temelje planov TOZD sprejemajo delavci po predhodni obravnavi na zborih z referendumom. Na osnovi sprejetih temeljev plana delavski sveti TOZD sklenejo samoupravni sporazum o temeljih plana delovne organizacije. S tem aktom se določijo skupne naloge razvoja ter medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti za njihovo uresničevanje.

VSEBINSKE OSNOVE OSNUTKOV TEMELJEV PLANA TOZD IN SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O TEMELJIH PLANA ŽELEZARNE

Osnutki temeljev plana TOZD, kakor tudi osnutek samoupravnega sporazuma o temeljih plana Železarni, so pripravljeni v skladu s smernicami in razvojnimi možnostmi TOZD v okviru proizvodne in ekonomske politike železarni Jesenice, temeljev srednjeročnih planov družbenopolitične skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti, na območju katerih delovna organizacija Železarna Jesenice izvaja svojo temeljno dejavnost, smernic za pripravo družbenega plana SRS in družbenega plana SFR Jugoslavije. Vsebuje tudi bilančne okvire razvoja, ki pa zaradi navodil in primerljivosti podatkov z ostalimi nosilci planiranja izhajajo iz cen in pogojev poslovanja znanih koncem leta 1979. Noben planski akt v tem trenutku še ne vsebuje najnovejših stabilizacijskih ukrepov. Številke se na osnovi usklajevanja in ukrepov predvsem na ravni federacije najhitreje spreminjajo na področju ekonomskih odnosov s tujino, to in drugi ukrepi pa povzročajo spremembe glede cen, delitve in potrošnje. Na osnovi prvih izračunov in ob upoštevanju posledne stabilizacijske politike pa z veliko verjetnostjo lahko predpostavljamo, da bo razvojna dinamika v prihodnjem srednjeročnem obdobju v vsej državi počasnejša od doslej predvidene in da moramo računati z zmanjšano stopnjo rasti družbenega proizvoda. Pri pripravi osnutkov planskih aktov teh okvirov še nismo mogli upoštevati, zato bo potrebno v predloge samih planov za obdobje 1981–85 zajeti vse nastale spremembe, kakor tudi učinke spremene paritete dinarja.

sporazuma o temeljih plana SOZD SZ in Interne banke SOZD SZ ter osnutki samoupravnih sporazumov o temeljih plana samoupravnih interesnih skupnosti občine Jesenice za obdobje 1981–85. Obravnavanje vseh teh aktov, kakor tudi sprejemanje njihove vsebine, bo za nas izrednega pomena, ker bo na njih temeljila smer našega razvoja v prihodnjem srednjeročnem obdobju. Sprejeta določila teh sporazumov oz. dogovorov bodo predstavljala za nas v bodoče obveze, tako glede izpolnjevanja programa zadolžitve, kakor tudi glede odlikanja sredstev za financiranje skupne in splošne porabe.

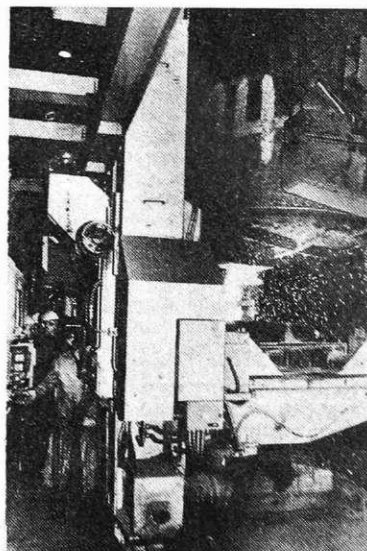
V prihodnjem mesecu bomo obravnavali tudi osnutke samoupravnih sporazumov krajevnih skupnosti, na katera področja posegamo s svojim delovanjem, kakor tudi osnutek samoupravnega sporazuma o temeljih srednjeročnega plana Ljubljanske banke — Temeljne banke Gorenjske za obdobje 1981 do 1985.

V delegatsko bazo sta bila 24. julija posredovana v razpravo tudi osnutek dogovora o temeljih družbenega plana SRS in osnutek dogovora o temeljih družbenega plana Gorenjske za obdobje 1981–85. Osnutka vsebujeta za nas zelo pomembna določila, zato bi jima morali posvetiti še posebno pozornost.

Drugo fazo priprav na prihodnje srednjeročne plane bomo zaključili šele s sprejemanjem vseh teh planskih aktov, to je temeljev plana TOZD z osebnim izrekanjem, na referendumu, samoupravnim sporazumom o temeljih plana Železarni s sprejemanjem na delavskih svetih, s podpisovanjem sporazumov o temeljih plana s samoupravnimi interesnimi skupnostmi, krajevnimi skupnostmi in banko, oz. z glasovanjem v skupščinah.

S tem bi se tretja — končna faza premaknila v zadnje četrletje letošnjega leta, ko bomo predvidoma obravnavali in potrjevali, na osnovi sprejetih temeljev planov TOZD in samoupravnega sporazuma o temeljih plana Železarni, pripravljene predloge srednjeročnih planov TOZD, delovnih skupnosti in delovne organizacije. V tem času bodo predvidoma sprejeti tudi predlogi družbenega plana Jugoslavije, družbenih planov republik in avtonomnih pokrajin ter planov vseh drugih subjektov planiranja.

Maruša Drole

Vlivanje gredic v konti livu

(Foto I. Kučina)

SREČANJE KOVINARJEV SLOVENIJE IN JUGOSLAVIJE

Samoupravni razvoj naše družbe zahteva vsestransko in celovito izobraževanje naših delovnih ljudi kot osnovnih nosilcev in ustvarjalcev materialnih dobrin. Naš samoupravni sistem teži k popolni osebnosti delavca, ustvarjalca, v vseh njegovih vrednotah in delovne ustvarjalnosti. Prav zato pomenijo proizvodna tekmovanja delavcev enega pomembnih prispevkov k tem načelom. S popolnejšim oblikovanjem tehnične kulture so samoupravljalcem odprte vse možnosti za popolno odločanje o svojem delu in njegovih rezultatih, s tem pa ima samoupravljalca tudi pomembno vlogo v izgradnji socialističnega samoupravnega sistema.

Z letošnjim tekmovanjem se celovite vključujemo v nekajletno organizirano tekmovanje kovinarjev v naši državi, saj so na letošnjem republiškem tekmovanju zajeti vsi poklici, ki sodelujejo tudi na letošnjem zveznem tekmovanju. Delovna tekmovanja odpirajo široke možnosti, da se proizvajalci spoznajo s sodobno organizacijo dela, tehnologijo in dosežki na posameznih področjih. Ta tekmovanja dajejo možnost večjega sodelovanja med organizacijami združenega dela posameznih občin oziroma republik in avtonomnih pokrajin. Namen teh srečanj ni samo v strokovni izmenjavi, ampak tudi v samoupravnem političnem sodelovanju proizvajalcev. Na tekmovanjih prihaja tudi do neposrednega sodelovanja strokovnjakov iz znanstvenih institucij, fakultet in gospodarstva, kar ima za rezultat bogato izmenjavo izkušenj in doseganje novih znanj.

Za ta vidik uveljavitve osebnosti proizvajalca smo se zlasti zainteresirani v dobi splošne tehnološke revolucije v svetu in povečanih naporov naše družbe in gospodarstva za modernizacijo proizvodnih potencialov in močnejšega prodora naše države v mednarodno menjavo. Letošnje tekmovanje kovinarjev Slovenije vodi organizacijski odbor, v katerem sodelujejo tudi predstavniki republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, republiškega odbora sindikata delavcev proizvodnje in predelave kovin Slovenije, Zveze organizacij za tehnično kulturo SRS, republiške konference ZSMS, izvršnega odbora splošnih združenj kovinske ter črne in barvaste metalurgije in elektro industrije, fakultete za strojništvo v Ljubljani in drugi. Zaključna manifestacija srečanja kovinarjev Slovenije bo letos od 3. do 5. oktobra, zvezna pa od 10. do 12. oktobra v Ljubljani v delovni organizaciji Litostroji.

Na pobudo SOZD Alpetour in občinskega sveta zveze sindikatov Škofja Loka je medobčinski svet zveze sindikatov za Gorenjsko prevzel izvedbo delovnega tekmovanja avtomehanikov za Gorenjsko. Tekmovanje avtomehanikov se regijsko vključuje v republiško in zvezno tekmovanje kovinarjev. Osnovne organizacije sindikatov v OZD so nosilci akcije s tem, da spodbujajo za tekmovanje tiste delavce, ki imajo najboljše strokovne izkušnje, ne le v praktičnem delu, temveč tudi v teoriji dela in samoupravne organiziranosti na sploh. Razpis za tekmovanje je poslal vsem OZD medobčinski svet zveze sindikatov Kranj.

Cepprav smo v naši železarni že uspešno opravili izbirno tekmovanje kovinarjev, navajamo nekaj smotrov in pravil tekmovanja, kar naj bi bila tudi spodbuda, da bi v naslednjem letu tekmovanje razširili na občinski nivo. To bi nedvomno še povečalo interes v železarni, kajti že na občinskem nivoju bi lahko merili znanje in sposobnosti z ostalimi delavci kovinsko-predelovalne industrije v občini.

V temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih organizacijah mora potekati tekmovanje skozi vse leto, vendar je izbirno tekmovanje enkrat letno. Kriterije in pogoje tekmovanja na osnovi pravil pripravljamo sama delovna organizacija. Izbirna tekmovanja se izvajajo na osnovi kriterijev za republiško oziroma zvezno tekmovanje kovinarjev.

Dogovorjeno število najboljših tekmovalcev iz združenega dela tekmuje na občinskem oziroma regijskem tekmovanju. Za organizacijo in potek občinskih oziroma regijskih tekmovanj so odgovorne že predhodno izbrane komisije za pripravo in izvedbo tekmovanja. Komisije sestavljajo člani iz delovnih organizacij, občinske zveze organizacij za tehnično kulturo, občinskega odbora sindikata delavcev proizvodnje in predelave kovin in občinske konference zveze socialistične mladine.

REPUBLIŠKO TEKMOVANJE

Najboljši tekmovalci iz posameznih občin oziroma regij imajo pravico nastopati na republiškem tekmovanju. V letošnjem letu bo na republiškem tekmovanju iz posameznih občin oziroma regij tekmoval naslednje število poklicev in tekmovalcev:

kovinostrugarji	24 tekmovalcev
brusilci	18 tekmovalcev
strojni kovači	8 tekmovalcev
reskalci	18 tekmovalcev
orodjarji	24 tekmovalcev
livarji-kaluperji	24 tekmovalcev

varilci-REO	24 tekmovalcev
varilci-MAG	20 tekmovalcev
varilci-TIG	10 tekmovalcev
varilci-plamenski	24 tekmovalcev
avtomehaniki-diesel	8 tekmovalcev
avtomehaniki-oto	8 tekmovalcev
SKUPAJ	210 tekmovalcev

Omejeno število najboljših tekmovalcev iz posameznih socialističnih republik in socialističnih avtonomnih pokrajin sodeluje na zveznem srečanju kovinarjev Jugoslavije. Število tekmovalcev določi organizacijski odbor srečanja kovinarjev Jugoslavije.

Na zveznem srečanju lahko sodelujejo le tekmovalci, ki so predhodno kot najboljše uvrščeni tekmovali na republiških in pokrajinskih tekmovanjih. Pravico tekmovanja na vseh tekmovanjih imajo delavci, ki s svojim strokovnim znanjem in ostalimi vrlinami zadovoljujejo kriterije. V nadaljnje tekmovanje se uvrstijo najboljše uvrščeni tekmovalci na nižjih oblikah tekmovanja.

Pri Sack škjarjah v valjarni debele pločevine (Foto I. Kučina)

GIBANJE ZAPOSLOVANJA IN BREZPOSELNOSTI V PRVEM POLLETJU NA GORENJSKEM

V petih gorenjskih občinah – Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka, Trzin – je bilo v letošnjem prvem polletju skupaj 80.886 zaposlenih ali 2,3 % več kot v enakem obdobju lanskega leta. V jeseniški občini smo v prvih šestih mesecih letošnjega leta imeli povprečno 15.880 zaposlenih ali 1,1 % več kot v prvem polletju lanskega leta. Največji porast v primerjavi z lanskim letom so imeli v Škofji Loki, in sicer tri odstotke, sledijo Kranj z 2,8, Radovljica z 2,3, Jesenice z 1,1 in Trzin z 0,3 %.

Junija letos je bilo na Gorenjskem zaposlenih 81.132 oseb ali 0,4 % več kot decembra lanskega leta. V vseh občinah znaša povečanje od 0,2 do 0,9 %, le v jeseniški občini je v primerjanih mesecih zmanjšanje za 0,5 %. To pomeni, da je bilo v juniju letos v primerjavi z decembrom na Gorenjskem 348 več zaposlenih delavcev, umiritev dinamike pa se kaže tudi v manjšem obsegu prijavljenih potreb po delavcih.

Na skupnosti za zaposlovanje Gorenjske v Kranju menijo, da gibanje zaposlenosti v posameznih občinah ne poteka popolnoma skladno z resolucijskimi prizadevanji. Ocenjujejo, da to ni pogojeno samo z usklajevanjem kadrovskega bilanca, pač pa bolj posledica uveljavitve stabilizacijskih ukrepov, ki so zavirali prekomerno zaposlovanje novih delavcev.

V prvem polletju letos je bilo na Gorenjskem evidentiranih 579 nezaposlenih oseb 3,8 % več kot v enakem obdobju lanskega leta. Zanimivo je, da je največ brezposelnosti evidentirane v jeseniški občini, in sicer v prvem polletju letos 184 oseb ali 5,7 % več kot v enakem obdobju lani. V ostalih gorenjskih občinah se giblje število brezposelnih od 25 (Trzin) do 161 (Kranj).

Konec junija letos je bilo na Gorenjskem 574 iskalcev zaposlitve ali 0,71 % v odnosu na zaposlene (lani junija 0,58 %). Med iskalci zaposlitve je 324 žensk. V jeseniški občini je bilo v juniju 171 evidentiranih iskalcev zaposlitve, od tega 134 žensk. To pomeni 1,13 % v odnosu na zaposlene, lani pa je bil v juniju ta odstotek le 0,90. V ostalih občinah se giblje stopnja nezaposlenosti v odnosu na zaposlenost od 0,47 % (Trzin) do 0,99 % (Radovljica).

Slovenski planerji napovedujejo, da bomo imeli v SR Sloveniji konec tega leta kar 14.000 iskalcev za-

poslitve. To pomeni 35 % ali 4.500 več, kot jih je bilo konec aprila letošnjega leta. Če bodo veljale slovenske zakonitosti glede gibanja brezposelnosti tudi za Gorenjsko, potem bo ob koncu leta iskalo delo v gorenjskih občinah približno 800 oseb.

Pravico do zdravstvenega varstva uživa pretežna večina iskalcev zaposlitve. Pravico do denarnega nadomestila in pravico do denarne pomoči pa imajo samo tisti delavci – iskalci zaposlitve, ki so ostali brez zaposlitve, toda ne po svoji krivdi. Takih upravičencev je bilo v prvem polletju na Gorenjskem: na Jesenicah osem, v Kranju 67, od tega 56 sezoncev, v Radovljici 32, od tega 15 sezoncev, v Škofji Loki 16, od tega 14 sezoncev in v Trzinu dva delavca. V pretežni meri torej uživajo pravico do denarnega nadomestila sezonski delavci – 85 od skupnega števila 117.

Denarno pomoč prejema 11 upravičencev in sicer: z Jesenic eden, iz Kranja osem in iz Radovljice dva. V SR Sloveniji je bilo ob koncu aprila letos zaposlenih 791.898 oseb ali 0,1 % več kot decembra lanskega leta. V prvih štirih mesecih letošnjega leta pa je bilo v republiki povprečno zaposlenih 791.019 oseb ali 1,2 % več kot v enakem obdobju lani.

V SR Sloveniji so za letošnje leto po anketi izkazane potrebe za 72.088 kadrov, od tega 37,4 % ozkega profila, po vprašalniku skupnosti za zaposlovanje pa znašajo letne potrebe po 45.346 kadrih, od tega ozkega profila 36,6 %. Kot skupne kadrovske potrebe so mišljene dodatne potrebe po delavcih in nadomestne potrebe po delavcih zaradi upokojitve in smrti.

(Informacija Skupnosti za zaposlovanje Kranj, statistični podatki Skupnost - zdravstvenega varstva Gorenjske Kranj.)

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK.

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 11. DO VKLJUČNO 17. AVGUSTA

11. avgusta, JANEZ TUŠAR, vodja kadr. sektorja, Blejska Dobrava 16 b;
12. avgusta, FRANC RAVNIHAR, vodja TOZD valj. žice, Lipce 7 a;
13. avgusta, EMIL AZMAN, vodja sekt. novogradenj, Jesenice, Titova 3, št. telefona 82-262;

14. avgusta, SREČKO MEŽNAR, vodja TOZD Vratni podboji, Mojstrana, Dovje 107 a;

15. avgusta, JANEZ KOMEL, vodja TOZD Žičarna, Jesenice, Janševa 6;
16. avgusta, STANKO ČOP, vodja invest. razvoja, Žirovnica 90 a, št. telefona 89-438;

17. avgusta, SAŠO JEZERŠEK, vodja TOZD HV Bela, Jesenice, Aljaževa 14, št. telefona 82-406.

V času dežurstva je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja št. 19, št. telefona 601.

Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj. Dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa je v železarni. V prostih sobotah, nedeljah in praznikih je dežurstvo od 7. do 19. ure doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa v železarni.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 11. 8.	BOGOMIR SVETINA	JOŽE PEZDIRNIK
TOREK – 12. 8.	FRANC NEČIMER	MIRKO ZUPAN
SREDA – 13. 8.	AVGUŠTIN NOVŠAK	MARJAN ERMAN
ČETRTEK – 14. 8.	FRANCI NOVAK	MIHA ŠLIBAR
PETEK – 15. 8.	PETER SEKLOČA	IGOR LOGAR
SOBOTA – 16. 8.	ANTON KAVČIČ	BOŽIDAR PRISTAVEC
NEDELJA – 17. 8.	ANTON BURJA, ml.	JOŽE ZIDAR

Telefon dežurnega za vzdrževanje v železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 11. do 16. avgusta bodo delale naslednje obratne ambulante:
Dopolodne: I. obratna ambulanta – dr. Marija Kovačič-Može in IV. obratna ambulanta – dr. Marija Kovačič-Može.

Popolodne: II. obratna ambulanta – dr. Branimir Čeh.
V soboto, 16. avgusta, samo dopoldne II. obratna ambulanta – dr. Branimir Čeh.

ZOBNE AMBULANTE:
Dopolodne: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.
Za železarno v torek, 12. avgusta, II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej od 13. do 19. ure.

Za borce v četrtek, 14. avgusta, II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej od 13. do 19. ure.

Popolodne: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražisar.
Za železarno v torek, 12. avgusta in v četrtek, 14. avgusta, I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražisar od 7. do 13. ure.

V soboto, 16. avgusta, samo dopoldne II. zobna ambulanta dr. Alojz Smolej.

UDELEŽENEM VIII. SREČANJA ŽELEZARJEV BORCEV NOV SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Po sklepu koordinacijskega odbora ZB NOV SOZD Slovenske železarnice dne 11. julija 1980 bo VIII. srečanje železarjev – borcev NOV SOZD Slovenske železarnice 23. avgusta 1980

V RIBNEM PRI BLEDU

Prvotno srečanje je bilo zamišljeno na Homu pri Zasipu. Zaradi tehnično organizacijskih razlogov je prišlo do spremembe mesta srečanja.

Kot ste bili že obveščeni, se tega srečanja lahko udeležijo aktivni delavci – borci NOV SOZD SŽ, ki so se prijavili do 1. avgusta.

Vsi upravičenci – udeleženci srečanja bodo že pred dnevom srečanja prejeli značke in bone.

Na dan srečanja, to je dne 23. avgusta, bodo za udeležence vozili posebni avtobusi z Jesenic v Ribno, in sicer:

3 avtobusi z odhodom ob 8.30 uri s parkirnega prostora izpred železarnice, od tega

– 2 avtobusa s postanki: Javornik, Koroška Bela, Žirovnica – Ribno;

– 1 avtobus pa s postanki: Breznica, Smokuč, Rodine, Begunje, Zapuže, Radovljica, Lesce (železniška postaja) Ribno.

Ob 8.30 bodo avtobusi ponovno peljali po istem razporedu in ustavljali na postajališčih, kot je navedeno za prevoz ob 8.30.

Povratak srečanja bo z avtobusi po istih relacijah in postajališčih iz Ribnega na Jesenice predvidoma ob 19. uri (prva vožnja) in ob 20. uri (druga vožnja).

Po sklepu odbora za delovna razmerja delovne skupnosti EK-TKR-NG, z dne 24. 7. 1980

OBJAVLJAMO

prosta dela oz. naloge
VODJA KEMIČNEGA ODDDELKA šifra 5720 U-5 1 oseba
POGOJI:

Za opravljanje navedenih del oz. nalog se zahteva:
– visoka šola kemijske ali kemijsko-tehnološke smeri
– aktivno znanje enega tujega jezika
– 3 leta delovnih izkušenj na delih strokovnega sodelavca

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovske sektor železarnice Jesenice z oznako »za delovno skupnost EK-TKR-NG«.

Posebne prijavnice dobite pri kadrovskih ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

16. SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE PRI DS ŽELEZARNE

Predsednik odbora za splošne zadeve je v petek, 18. julija, sklical 16. redno sejo odbora in za sejo predlagal naslednji dnevni red: pregled sklepov prejšnje seje, odobritev službenih potovanj v tujino, poročila o opravljenih službenih potovanjih v tujino in ocene, razno, kjer naj bi obravnavali dve navodili: navodilo za opravljanje transportnih storitev s cestnimi vozili in dvigali in navodilo za urejanje prevozov s cestnimi vozili, ki jih uporabljajo TOZD oz. delovne skupnosti.

Pri poročilu o pregledu sklepov prejšnje seje, ki ga je podal vodja splošnega sektorja, so člani odbora ugotovili, da so vsi sklepi v celoti izvršeni.

Odbor je odobril službena potovanja v tujino naslednjim sodelavcem: Antonu Koselju, vodju izgradnje, v Avstrijo. Potoval bo k firmi Vöest Alpine, ki je ponudnica opreme za Jeklaro 2, kjer se bo s strokovnjaki te firme dogovoril glede delitve uvozne in domače elektro opreme.

Janezu Pikonu, sektor novogradnje, v Avstrijo. Potoval bo k firmi Vöest Alpine zaradi prav takšne naloge kot tov. Koselj, le da se bo dogovoril glede mehanske opreme.

Vinku Zormanu, sektor novogradnje, v Avstrijo. Potuje na ogled in strokovne razgovore glede rezervoarja, transporta, prašnatih dodatkov in regulacije, ki bi jo uvozili za potrebe jeklarne. Omenjeni razgovori bodo pri firmi Vöest Alpine.

Janezu Bidovcu, vodju nabavnega sektorja, v ČSSR, kjer se bo dogovarjal za nove posle v okviru metalurške menjava.

Valentinu Erjavšku, prodajni sektor, v Katowice na Poljsko, kjer se bo dogovarjal glede sklenitve kupoprodajnih pogodb v okviru metalurške menjava.

Francu Vičarju ali Janezu Komelu v Nemčijo k firmi Drahtwaren-

fabrik Drahtzug Stein, kjer si bo ogledal naprave za žična vretenca v njihovi firmi in opravil strokovne razgovore.

Odbor je sklenil, da je potovanje lahko samo v primeru, da se dobijo informacije o uvozu.

Odbor je bil seznanjen z ocenami službenih potovanj v tujino za naslednje sodelavce:

Miha Stojana s potovanja v Švico, kjer se je udeležil srečanja li-

cenčnih partnerjev firme Oerlikon. Potovanje je bilo ocenjeno kot uspešno.

Jakoba Medja s potovanja v München, kjer se je udeležil razgovora pri firmi Hermann Schmidt v zvezi z reklamirano dobavo pločevine. Potovanje je bilo zaradi velikega obsega reklamirane pločevine nujno in v mejah možnosti tudi uspešno.

Člani odbora so bili seznanjeni s poročilom o službenih potovanjih v I. polletju tega leta in ga sprejeli brez pripomb.

Pod točko razno so obravnavali zgoraj omenjeni navodili in prvega sprejeli z določenimi pripombami, za drugega pa so sklenili, da ga začasno odložijo in naročajo oddelku za organizacijo dela, da se dogovori s TOZD Transport.

Ob zaključku so obravnavali še vloge društev in organizacij in sprejeli ustrezne sklepe.

Z. V.

21. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE

Na 21. seji odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne Jesenice, katero je predsednik odbora Božo Pančur sklical v četrtek, 31. julija, so obravnavali:

Oceno izvrševanja operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec julij 1980 in kumulativno za sedem mesecev letošnjega leta ter predlog operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec avgust 1980.

Vodja oddelka za operativno planiranje proizvodnje Avgust Karba je razložil oceno izvrševanja operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec julij 1980. Iz ocene je razvidno, da v tem mesecu zastajamo za gospo-

darskim načrtom in za programom tako v skupni in blagovni proizvodnji kot v načrtovani realizaciji. Na seji so žal ugotovili, da smo v juliju odpremlili samo okrog 29.000 ton izdelkov, kar je v zadnjih časih ena izmed najnižjih odprem v blagovni proizvodnji, za kar je vzrok v preizkušanju dobavi tujega vložka in slabšem delu v posameznih temeljnih organizacijah. Ugotovili so tudi, da v posameznih temeljnih organizacijah še obstajajo določene rezerve, predvsem v časovnih zastojih, ki jih bo treba zmanjšati. V posameznih te-

Veseli večer v našem počitniškem naselju v Biogradu na moru, izmene od 21. do 30. junija. Za udobno potuje v tem prijetnem kraju se zahvaljujemo Franciju Pircu in vsemu osebju našega počitniškega naselja. (Tekst in foto I. Dolenc)

meljnih organizacijah ne upoštevajo planiranih letnih dopustov, kar negativno vpliva na planske zadolžitve.

Seznanjeni so bili z oceno skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za sedem mesecev letošnjega leta. Tako kot v skupni in blagovni proizvodnji smo v zaostanku tudi za planirano realizacijo. Med razpravo so člani ugotovili, da je bilo pri uresničevanju planskih nalog v vseh mesecih letošnjega leta prisotno pomanjkanje polproizvodov, ki so ga enkrat bolj drugič manj občutili vse temeljne organizacije, ki so v tehnološki verigi za TOZD Valjarna bluming-štekel. Do konca meseca junija smo v Železarni prejeli samo 49.726 ton tujega vložka, kar je samo 33,1 % od načrtovane količine.

Tov. Karba je navzeče seznanil še z informacijo o prodaji energetskih medijev in vzdrževalnih storitev za mesec junij in kumulativno za šest mesecev letošnjega leta. Razpravljal pa so tudi o izvršitvi operativnega

programa izvoza v mesecu juniju ter ugotovili, da smo od načrtovane količine v višini 3.248 ton izvozili 3.690 ton, kar znaša 112,7 % izvršitve operativnega plana po vrednosti izvoza v juniju.

V nadaljevanju seje so obravnavali predlog operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije prodaje za mesec avgust ter menili, da bo predlog programa skupne in blagovne proizvodnje možno uresničiti le pod pogojem, da bo načrtovana količina tujega vložka v celoti realizirana. Seznanjeni so bili še s predlogom operativnega programa izvoza za mesec avgust, ki predvideva, da bomo izvozili 3.886 ton izdelkov.

Ob koncu seje so obravnavali še predlog TOZD Remontne delavnice za korekturo oziroma povišanje cene za male usluge ter v zvezi s tem potrdili predlagane cene za male usluge z veljavnostjo od 1. avgusta 1980 dalje.

Dragica Medja

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz dvanajstih temeljnih organizacij ter iz dveh delovnih skupnosti prejeli 87 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Poleg poročila o poslovanju v prvem polletju so se na sestankih dokaj pogosto pojavljale še tri teme: razprava o predlogu disciplinskih ukrepov, o prečiščenem besedilu samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe ter o temeljnih planov temeljnih organizacij in delovne organizacije za obdobje 1981-1985. Ker bomo v eni izmed prihodnjih števil Železarja poskušali podati strnjene prikaze pobud, predlogov in pripomb, ki so jih skupine podale v razpravi o poslovanju v prvem polletju, v današnjem prikazu teh pripomb ne bomo povzemali.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD ter aglomeracija 1 in 2. SDS vodstvo TOZD je razen o poslovanju v prvem polletju posebej obravnavala še problematiko dobave surovin in proizvodnje na visokih pečeh ter aglomeracije. Ob tem, ko ugotavlja, da je bila proizvodnja v zadnjih mesecih zadovoljiva, pa posebej opozarja, da je stanje in dinamika dobave surovin izredno kritična. Vse tri skupine se strinjajo s predlogom ukrepov za izboljšanje discipline. Na temelje srednjeročnega plana TOZD Plavž člani SDS aglomeracija 1 in 2 niso imeli pripomb.

SDS staro železo 3 ter SDS kontiliv 2 sta razpravljali o proizvodni problematiki in o proizvodnih rezultatih v prvem polletju. SDS kontiliv 2 pa je poleg tega obravnavala tudi temelje srednjeročnega plana TOZD Jeklarne ter delovno disciplino. Mnenja je, da bi bilo v bodoče treba bolj razporediti čas dopustov v poletnih mesecih tudi glede na termine v počitniških domovih.

O poslovanju v prvem polletju ter o predlogu disciplinskih ukrepov so razpravljale tudi SDS bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža štekel 1, 2 in 3 ter adjustaža bluming 1, 2, 3 in 4. SDS bluming 1 v zvezi z disciplino predlaga, da naj se uvede za tri izostanke kot ukrep, ki vključuje iz delovne organizacije. Tudi SDS adjustaža bluming 4 predlaga, da bi disciplinska komisija ostreje nastopala proti kršiteljem reda in discipline, medtem ko se ostale navedene skupine s predlogom ukrepov strinjajo. SDS adjustaža štekel 3 ponovno opozarja, da se nič ne ukrene za ublažitev ropota v oddelku, zaradi česar starejši delavci že tudi slabše slišijo ter da za to ne dobe, za razliko od vzdrževalcev, nikakršnega dodatka za oteženo delo. SDS adjustaža bluming 1 opozarja, da je treba čimprej urediti stare sanitarne. Isto željo oziroma zahtevo izražata tudi SDS adjustaža bluming 2 in 3. Slednja opozarja tudi na potrebo po popravilu sektorja.

SDS valjarna žice 3 (TOZD VALJARNA ŽICE) je poleg nekaterih zadev, ki smo jih omenili uvodoma, pod posebno točko obravnavala tekočo problematiko proizvodnje. Ugotovili so, da se v proizvodnji na njihovi izmeni v zadnjem času kaže določen napredek v smislu kvalitetejšega valjanja, medtem ko pa glede količine še ne izkoristijo vseh možnosti. Menijo, da morajo v bodoče več pozornosti nameniti ritmu valjanja in manjšim prekinitev.

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, proga 2400-1, proga 2400-2, adjustaža 2400-1 in 3 ter odprema. Obravnavale so nekatere izmed zadev, ki jih omenjamo v uvodu (polletno poslovno poročilo, predlog disciplinskih ukrepov, prečiščeno besedilo sporazuma o delitvi osebnih dohodkov ter dela sklada skupne porabe). Pripomb ali predlogov, razen na poslovanje v prvem polletju, skupine niso imele.

V TOZD ŽICARNA, kjer imajo sicer 15 samoupravnih delovnih skupin, so se delavci tokrat sestali na štirih zbiorih. Poleg nekaterih zadev, ki jih omenjamo uvodoma, so razpravljali še o sporazumu o ustanovitvi posebne raziskovalne skupnosti ter o požarih v I. polletju in o ukrepih za zmanjšanje števila požarov. Na posameznih zbiorih so bile izrečene nekatere pripombe oziroma predlogi k sporazumu o delitvi sredstev za osebne dohodke ter k predlogu disciplinskih ukrepov. Tako je bilo, na primer, rečeno, da si dodatka za nočno delo oziroma za deljen delovni čas nista v sorazmerju, oziroma da dodekate za

deljen delovni čas ne sme presegati višine dodatka za nočno delo. Glede discipline pa so na enem izmed zborov predlagali, da naj se uvede za vsak neopravičen izostanek denarna kazen, enak zaslužku na eni dnini, pri kršenju tehnološke discipline pa v določenih primerih tudi premestitve na druga manj vrednotena opravila in naloge. Na enem pa so delavci prav tako menili, da je nujno treba začeti s uvajati pavšalno odškodnino za vse izostanke do obravnave disciplinske komisije, da bi se tako izognili prekinitvam delovnega razmerja brez odpovednega roka.

Iz TOZD ELEKTRODE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, rezalnica 1 in 2, oplaščevalnica 1 in 2, priprava elektrodnih mas, skladišče - transport in ognjevzdržni materiali. Skupine so poleg nekaterih zadev, ki jih omenjamo v uvodu, obravnavale tudi junijske proizvodne rezultate. SDS vodstvo TOZD skupaj z oplaščevalnico 2 in rezalnico 2 opozarja, v zvezi s predlaganimi disciplinskimi ukrepi, da ni določena višina denarne kazni. Te skupine imajo nekaj pripomb tudi na sporazum o delitvi osebnih dohodkov ter izražajo bojazn, da se bodo nekatera določila kasneje izkazala za slaba. SDS oplaščevalnica 1 in rezalnica 1 opozarjata na nekatere zunanje dejavnike, ki so vzrok za nedoseganje plana in s tem tudi manjšim osebnim dohodkom (dobava materiala, rezervnih delov, surovin; vzdrževanje) ter na sedanji nerealni »način ocenjevanja«. SDS priprava elektrodnih mas ter SDS skladišče-transport pa med drugim menita, da bi moral dodekate za popoldansko dnino ostati še naprej.

SDS zavijalnica žebjarne (TOZD ŽEBLJARNA) med drugim opozarja, da se zaradi slabo očiščenih žičnikov »razburjajo že 20 let«, pa se nič ne ukrene ter da se tudi vprašanje plačilnih skupin na DOPAK liniji »vleče že eno leto«. Zato ponovno zahtevajo, da odgovorne službe to uredijo. Osrednja točka sestanka je bila razprava o poslovanju v prvem polletju.

Iz TOZD STROJNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, priprava dela, materialna služba, strugarna 1 in 2, strugarna Javornik, orodjarna 1 in 2, ključavničarji strojev, kovačnica-kalilnica, konstrukcijska delavnica 1 in 2 ter strugarna valjev Javornik in strugarna valjev Bela. Skupine so obravnavale zadeve, ki jih omenjamo uvodoma. SDS vodstvo TOZD in priprava dela opozarjata, da v smernih srednjeročnega plana temeljne organizacije ni zajeta celotna dejavnost priprave dela. Predlagali sta tudi, da bi zaradi pomanjkanja kovanega jekla na tržišču v kovačnici-kalilnici v planu predvideli tudi ustrezno razširitev dejavnosti (nabava delovnih sredstev za kovanje, instalacija kapacitete za toplotno obdelavo osi). SDS orodjarna 1 v zvezi s srednjeročnim planom meni, da bi morali v večji meri stremeti k finalizaciji izdelkov, natančneje opredeliti proizvodni program železarne Jesenice, določiti perspektivo tistih TOZD, ki delajo z izgubo; zanima pa jo tudi, kako bo z energijo. V zvezi z disciplino meni, da bi bilo dobro, če bi poleg števila poznali tudi poklic kršiteljev discipline. Iste pripombe ima tudi SDS ključavničarji strojev. SDS kovačnica-kalilnica pa je na sestanku predlagala, da naj se nad ognjišča napelje hladilna voda. SDS strugarna valjev Bela zahteva odgovor na vprašanje, kdaj bo narejen načrt za predelavo oken na vzhodni strani delavnice. Na sestankih SDS so govorili tudi o požarni varnosti in o skrbi za čistejšo delovno okolje.

Iz TOZD VZDRŽEVANJE smo prejeli zapisnike SDS vzdrževanje plavž 2 in 3, vzdrževanje jeklarne 1 in 2, vzdrževanje HVZ 1 in 2 ter vzdrževanje Jesenice 1 in 2. Osrednjo točko sestankov je predstavljala razprava o poslovanju v prvem polletju, vendar pa nobena SDS na poročilo o poslovanju ni imela pripomb ali predlogov. Zato pa je bilo pod razno oziroma pod drugo točko postavljenih več vprašanj. SDS vzdrževanje plavž 2 vprašuje, kako je mogoče, da so ob rekordni proizvodnji visokih peči osebni dohodki vzdrževalcev nižji, saj je po njihovem mnenju dobra proizvodnja odvisna tudi od njihovega dela. SDS vzdrževanje plavž 2 negoduje, ker v stabilizacijskem letu zamenjamo stare izkaznice za vstop v Železarno z novimi - z bavnro fotografijo. Tudi to, da baje ne bo moč dobiti baterijskih vložkov in žarnic z močjo manjšo od 150 W, se jim zdi »čuden varčevalni ukrep«, s katerim se ne strinjajo. SDS vzdrževanje jeklarne 1 in 2 pa sta obravnavali tudi predlog ukrepov za izboljšanje stanja naprav v jeklarni ter za izboljšanje discipline. Predlagali sta, da se uvedejo enodnevni pregledi zgornjih žerjavov (8-tonskega št. 1 in 3, 10-tonskega ter 15-tonskega št. 1 in 2). Prav tako predlagata tudi, da se popravi

hidravlika na ASEA peči, uredi v martinarni pred pečmi proga ter proga za vozičke vlagalnih strojev. Nadalje predlagata, da naj bi se na dvigalu »Amerikanki« montirala dinam (tako bi odpadlo nevarno delo z odvodnim kablom, ki ga dvigalo vleče za seboj) in izboljšalo stanje livnih ponvic. Člani obeh SDS so sklenili, da bodo enodnevne remonte vlagalnih strojev in žerjavov izvajali elektriki ter ključavničarji skupaj, tri sodelavce pa so predlagali za napredovanje. Izrečeno je bilo tudi opozorilo, da so v skladišču vijaki za pritrditev izolacij na ASEA peči brez matic. SDS vzdrževanje HVZ 1 in 2 pa vprašujeta, kaj je s katalogom delovnih nalog in opravil. SDS vzdrževanje Jesenice 1 in 2 sta razpravljali o nekaterih ukrepih, s katerimi naj bi povečali produktivnost dela v naslednjem polletju. Tako naj bi na strojnih napravah ter na elektro napravah in instalacijah povečali obseg preventivnih pregledov, uvedli naj bi kontrolo stanja ključnih rezervnih delov ter uredili sistem odsesavanja dimnih plinov na drugi peči na četrti liniji.

SDS vodstvo TOZD ENERGETIKA je podala več pripomb k sporazumu o delitvi osebnih dohodkov (v premijski sistem bo treba vključiti še lastna merila za TOZD, rešiti je treba vprašanje nagrajevanja za nadomeščanje manjkajočega delavca ipd.). Skupina se je soočila tudi s problematiko izhodov za merile električnih naprav, ki opravljajo dela na različnih področjih v Železarni, oziroma ki so pozvani na delo tudi v popoldanskem ali nočnem času. Skupina opozarja tudi na neustrezne osebne dohodke, pri čemer se sklicuje na podatke iz uradnega lista SRS (16/80), čes da je tam »izkazano poprečje za lansko leto 11.209 din mesečno, kar pa ne drži za črno metalurgijo«. Skupina je obravnavala tudi poročilo o poslovanju v prvem polletju.

Iz TOZD DRUŽBENA PREHRANA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, samaki domovi, restavracija ŽJ, kantine in samopostrežne restavracije. Skupine so razpravljale o poslovanju v prvem polletju, o kršitvah reda in discipline in o predlogu ukrepov ter o sindikalnem izletu.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE smo prejeli zapisnike SDS kadrovske sektor, splošni sektor, CPSI, splošna varnostna služba, gasilci in splošna administracija. Osrednja točka teh sestankov je bila razprava o poslovnem poročilu za prvo polletje, posamezne SDS pa so razpravljale tudi o predlogu disciplinskih ukrepov ter o samoupravnem sporazumu o delitvi osebnih dohodkov. Iz zapisnika SDS splošna varnostna služba kaže povzeti mnenje vratarjev, da bi se morali delavci, ki imajo izkaznice z rumeno podlago, ob vstopu in izstopu vpisovati pri vratarju. Pri njem naj bi tudi pustili izkaznico. Govora je bilo tudi o preteči bolezenski odsotnosti delavcev te službe (v poprečju vzeto za sedem mesecev presega 16 %, v nekaterih mesecih pa dosega celo 24,6 %), zaradi česar jim ne uspeva zmanjšati števila nadur. Skupina opozarja, da so delavci preobremenjeni in da se branimi nadurnega dela. Prav tako skupina ukinitve vratarne na Beli in na Blejski Dobravi ne smatra za stabilizacijski ukrep (to je bolj »samo spodbujanje ostalih delavcev k še večjemu neredu«). Prav tako vprašuje, zakaj še vedno ni urejen odkup in odvoz odpadnega železa, ki je deponirano na nasipu Bela v TOZD Jeklarne in v TOZD Plavž. Vprašanje bolniške odsotnosti je bilo izčrpno obravnavano tudi na SDS splošna administracija. Na tem oddelku je bilo zaradi bolniške odsotnosti izgubljenih 1744 delovnih ur. V razpravi je bila izražena želja, da naj bi se zdravstvo bolj povežalo z delovnimi organizacijami ter da naj bi v ambulantah uporabljali vse razpoložljive tehnične pripomočke, da bi bilo odsotnosti manj kot zdaj, ko (takšno prepričanje je prevladujoče) »bolnika več ali manj rešujejo samo administrativno s predpisovanjem zdravljen in napotnic«. »V obratni ambulanti bi se moralo opraviti več tistega dela, ki ga opravljajo bolniške ustanove. Torej prirediti bi morali s konkretnim delom, saj smo se odločili, da ima prednost osnovno zdravstvo in medicina dela«, med drugim piše v zapisniku.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE smo prejeli zapisnike SDS oddelka za organizacijo dela, ERC, mehanske preskuševalnice, mehanske delavnice OTK, glavnega laboratorija ter laboratorija jeklarne. Skupine so v glavnem razpravljale o poslovanju v prvem polletju ter o sporazumu o delitvi osebnih dohodkov. Pomembnejša opozorila, predloge in pobude iz zapisnikov teh skupin bomo povzeli v prihodnjem pregledu.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje - Božidar Lakota

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Remontne delavnice

9. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V petek, 18. julija, je predsednik odbora za gospodarstvo TOZD Remontne delavnice Zdenko Cund sklical 9. sejo. Člani odbora in vodje obratov so obravnavali sedem točk dnevnega reda.

1. Pri pregledu izvajanja sklepov 8. seje je odbor ugotovil, da so sklepi v glavnem izvršeni. Sklep št. 3 ni v celoti izvršen, ker gradiva o delu v prvem četrtletju niso obravnavali v vseh samoupravnih delovnih skupinah.
2. Odbor je vzel na znanje poročilo o delu TOZD Remontne delavnice in Železarnice v prvem polletju leta 1980 brez pripomb.
3. Obravnavali so izvajanje programa varčevalnih in drugih ukrepov za izboljšanje poslovnih rezultatov TOZD in Železarnice kot celote ter sprejeli naslednje sklepe:
 - Izvajanje programa naj se obravnava na sestankih samoupravnih delovnih skupin skupaj s kvartalnim rezultati dela.
 - V zvezi s točko 5, ki glasi:

Za povečanje intenzivnosti dela v času prisotnosti na delu se uvedejo norme dela za vse delavce na obdelovalnih strojih za delavnice električnih strojev in za opravljanje periodičnih pregledov na žerjavih. Pri dosledni izvedbi te naloge bo okrog 10 % delavcev v TOZD delalo v direktni normi, ki se pri osebnem dohodku v prvi fazi upošteva kot premija v + in povečuje učinek, dosežen po skupnih merilih. Za naloge so zadolženi: SEO-oddelek za analizo dela in časa ter vodje prizadejnih oddelkov.

- odbor meni, da je premalo sodelovanja s strani SEO-oddelka za nalogo dela in časa.
- Pri nalogah, kjer zaradi objektivnih razlogov niso doseženi ugodni rezultati, je potrebno nalogo korigirati ali postaviti druge naloge.

— V bodoče odbor zahteva bolj natančno razlago izvajanja programa.

4. Odbor je vzel na znanje informacijo o posebnih nalogah v okviru temeljnih nalog za naslednje srednjeročno obdobje. Pri tem odbor želi odgovor na vprašanje, kako je v naslednjem srednjeročnem obdobju planirano gibanje števila zaposlenih v delovnih skupnostih.

5. Odbor je soglašal, da TOZD Remontne delavnice prevzame pokroviteljstvo nad razstavo grafik slikarja Franceta Dolinška.

6. Na predlog vodstva RTA je odbor odobril enkratno nagrado v višini 1.000,00 din Francetu Divjaku za uspešno predelavo merilnih elementov za registracijo porabe zemeljskega plina.

7. Odbor je obravnaval prošnjo sodelavcev žerjavnega oddelka in menil, da je sedanja časovna prerazporeditev v smislu stabilizacijskih prizadevanj v Železarni. Po poteku odločbe naj se preverijo rezultati te prerazporeditve in nadalje ukrepa v smislu teh rezultatov.

ZK

13. SEJA ODBORA ZA KADRE IN DRUŽBENI STANDARD PRI DS ŽELEZARNE

Namestnik predsednika odbora za kadre in družbeni standard Branko RESMAN je 24. julija sklical 13. sejo, na kateri so največ časa namenili odobritvi štipendij za šolsko leto 1980/81.

Pregled sklepov je podal Branko Resman. Člani odbora so bili seznanjeni, da so sklepi prejšnje seje izvršeni.

Božena Dolgan iz kadrovskega sektorja je člane seznanila tudi z dodatno razlago v zvezi s točko 3.9. 11. seje, da je treba v izjemnih primerih delavcem, ki se izobražujejo ob delu in dobijo študijske ugodnosti le za zadnje leto, vezati delovno razmerje za dve leti.

Tudi 2. točko dnevnega reda — odobritev štipendij za šolsko leto 1980/81 je podala Dolganova. Navzoče je najprej seznanila s točkovnim sistemom za podelitev štipendij, nato pa predložila v obravnavo predloge kadrovskega sektorja v zvezi s podelitvijo štipendij na višjih, visokih in srednjih šolah. Na seji so odobrili naslednje štipendije:

- za študij na FNT METALURGIJA je odbor odobril štipendijo: Boštjanu Arhu, Marjanu Mencingerju, Franciju Perku, Petru Fajfarju, Bredi Martinovič in Jožu Berlogarju.

- za študij na FAKULTETI ZA STROJNISTVO je odbor za kadre odobril štipendijo: Romanu Kalanu, Senadu Horozoviču, Radu Repetu, Ismetu Pivaču in Milodaru Zevniku.

- za študij na FAKULTETI ZA ELEKTROTEHNIKO je odbor odobril štipendijo: Zdravku Smole-

ju, Miranu Briclju, Mihui Mazziniju in Bojanu Resmanu.

- za študij na EKONOMSKI FAKULTETI je odbor odobril štipendijo: Marjani Gašperšič, Romanu Gašperju, Mariji Lunder, Darji Koršič in Nejni Rizvanovič.

- za študij na VŠOD je odbor odobril štipendijo Dragu Mencingerju.

- za študij na GRADBENI FAKULTETI je odbor odobril štipendijo Alenki Kelvišar.

- za šolanje na TSS METALURŠKI ODDELEK je odbor odobril štipendijo: Rubertu Cundriču, Ferhatu Bešiču, Toniju Lunderju, Sefiru Terzič, Jasmini Pezič, Božidarju Tarmanu, Andražu Berlišku, Andražu Čopu, Marku Smoleju, Mitju Petrašu, Pavlu Žubru, Semiru Pivaču, Renatu Pušarju, Bojanu Rajakoviču, Pavlu Rihtaršiču, Janezu Rozmanu, Anici Merlin, Bojanu Prešernu, Branku Oblaku in Dragu Sivcu.

Odbor je sklenil, da se zaradi spremenjene situacije glede štipendistov na PRAVNI FAKULTETI razpiše dve štipendiji in objavita v Železarni. Na predlog vodstva novogradenja pa so člani sklenili, da se objavi v Železarni ena štipendija na TSS GRADBENI ODDELEK.

Na koncu seje so člani odbora obravnavali še nekaj vlog in jih ustrezno rešili.

O. T.

Železarski globus

AVSTRALIJA

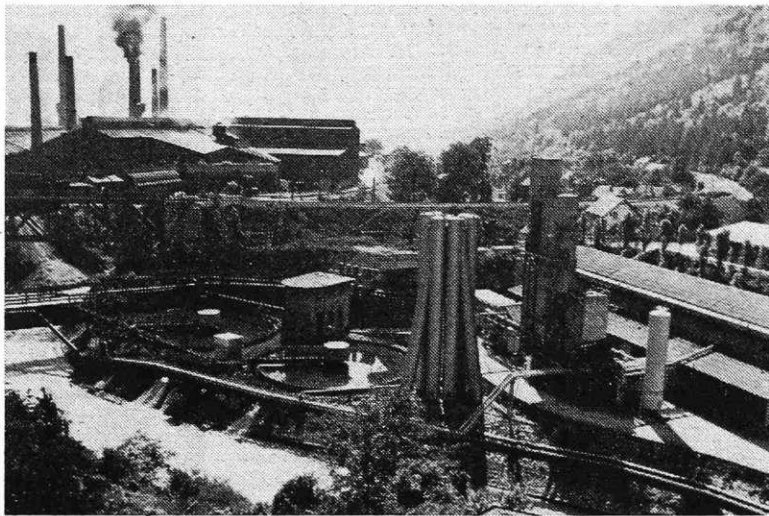
Največja avstralska železarska družba Broken Mill Proprietary proučuje možnost nadomestitve vplivanja mazuta skozi pihalice plavžev s premogom. Vzrok je v tem, ker ima peti kontinent velike zaloge kvalitetnega premoga, medtem ko mora nafto uvažati. Kot prvi korak nameravajo v eni izmed železarn uvesti za dodajanje v plavž mešanico 50 % mazuta in 50 % premoga v prahu. Če bodo doseženi rezultati ugodni, bodo količino premoga povečali. Danes uporabljajo avstralski plavži med 25 in 75 kg mazuta na tono grodja, medtem ko predvidevajo pri uporabi premoga povečanje na največ 150 kg na tono grodja.

GABON

Eno izmed največjih nahajališč železove rude v Afriki je območje Mokambo v državi Gabon, ki leži ob Gvinejskem zalivu na zahodnoafriški obali. Zanesljive zaloge cenijo na blizu milijardo ton, medtem ko so nadaljne možne rezerve od 1 do 1,5 milijarde ton. Ruda vsebuje od 62 do 64 % železa in jo je mogoče izkoriščati na dnevni kopu. V gradnji je 560 km dolga železniška proga, ki bo povezovala nahajališče s pristaniščem ob Gvinejskem zalivu v bližini glavnega mesta Libreville, ki ga bodo tudi kmalu pričeli graditi. V prvi fazi bo mogoče izvažati pet milijonov ton železove rude letno, s kasnejšim možnim povečanjem na 15 milij. ton.

PAKISTAN

V tej državi gradijo prvo integralno železarno, ki bo imela po končani prvi fazi letno proizvodno zmogljivost milijon ton in po drugi fazi dva milijona ton surovega jekla. Locirana je 40 km jugozahodno od mesta Karači ob obali Arabskega morja in blizu novozgrajenega pristanišča. Prvi plavž bo pričel obratovati ob koncu letošnjega leta, medtem ko bo celotna gradnja zaključena leta 1984. V svojem sklopu bo imela kokarno, dva plavža z dnevno proizvodnjo 1750 ton grodja, vsak dva 130-tonska kisikova konvertorja, po eno napravo za kontinuirno vlivanje slabov in blumov, vročo in hladno valjarno trakov ter valjarno profilov. Tako premog za koksiranje, kakor tudi železovo rudo bo treba za to železarno uvoziti in tujine, ker Pakistan nima ustreznih zalog teh železarskih surovin.

Naši velikani (Foto I. Kučina)

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

13

ZAŠČITA ŽIVALI OB JEDRSKEM NAPADU

DEKONTAMINACIJA HLEVOV IN DVORIŠČ. Hleve lahko dekontaminiramo na dva načina: z izpiranjem zunanjih zidov z močnimi curki vode ali pa z odstranitvijo vrhnjega sloja malte z njih. V obeh primerih odstranimo radioaktivni prah z zidov. Ko smo delo končali, moramo z radiološkim detektorjem ugotoviti, če je dekontaminacija dobro opravljena.

Na dvoriščih dekontaminiramo le ozke pasove, po katerih bo hodila živina. To napravimo z odstranitvijo gornjega sloja zemlje ali snega s teh pasov.

DEKONTAMINACIJA ŽIVIL ŽIVALSKEGA IZVORA. Dekontaminiramo le tista živila, ki so nujna za prehrano ter tista, ki zlahka dekontaminiramo. Vsa druga živila pustimo pri miru tako dolgo, dokler se ne bo radioaktivnost sama od sebe zmanjšala na nenevarno raven.

Dekontaminacija živil se začne z dekontaminacijo embalaže, potem pa, če je mogoče in potrebno, dekontaminiramo tudi živila.

Sveže meso dekontaminiramo s čisto vodo, s tem, da spiranje večkrat ponovimo. Če kontaminacija mesa tudi po spiranju presega dovoljeno stopnjo, moramo odstraniti vrhne plasti v debelini 0,5 do 1 cm. Če tudi tedaj ne dosežemo želenega uspeha, damo tako meso v hladilnico za daljši čas in počakamo da se bo radioaktivnost zmanjšala sama od sebe. Če je to nemogoče, meso zakopljemo.

Suho meso, mast in maslo dekontaminiramo tako, da vrhno plast v debelini 2 ali 3 cm obrežemo in zavržemo.

Dekontaminacija konzervirane hrane je prav za prav dekontaminacija embalaže in to tako, da jo obrišemo z vlažno krpo. Jajca kokoši, ki so se hranile s kontaminirano pičo lahko uporabimo, če jih poprej dobro operemo, lupino pa vržemo med radioaktivne odpadke.

Mleka ne moremo dekontaminirati.

ZAŠČITA ŽIVALI OB BIOLOŠKEM NAPADU SPLOŠNO O BIOLOŠKEM OROŽJU

Biološka vojna je namerna uporaba živih klic (mikroorganizmov) ali njihovih strupenih izločkov (toksinov), ki jih imenujemo biološki agensi, za uničevanje, onesposabljanje in poškodovanje ljudi, živali ali rastlin. Takšna vojna prinaša bolezen in smrt ali pa omejuje preskrbo s hrano. Človek se mora pripraviti nanjo, da bo obvaroval sebe, živali in rastline pred mikroorganizmi.

Poznamo dve vrsti biološkega orožja:

- biološko smrtonosno orožje in
- biološko orožje za onesposabljanje.

Prvo povzroča veliko število smrtnih primerov, drugo pa za krajši ali daljši čas onesposobi pripadnike vojaških enot in civilno prebivalstvo. Zaradi teh lastnosti prištevamo biološko orožje med orožja za množično uničevanje.

Posebej naj omenimo še eno značilnost biološkega orožja. Biološki agensi so zelo nalezljivi in lahko delujejo tudi retrogradno, se pravi, na napadalca samega.

Vojne razmere so ugodne za širjenje nalezljivih bolezni in za pojav novih, ki so bile že izkoreninjene ali pa so bile neznane. Na drugi strani pa so med vojno velike težave pri zatiranju nalezljivih bolezni, ker so te mnogo pogostejše kot v mirnem času.

Posebej se bo to pokazalo pri uporabi biološkega orožja, kajti:

1. sovražnik v nekaj urah lahko razseje veliko količino klic, s katerimi se okužijo dovzetne živali v napadenem področju;
 2. v kratkem času lahko okuži z virulentnim (močnim) biološkim agensom vse zunanje okolje, vse površine v hlevih, skladiščih in vso krmo, ki ni zaščitena;
 3. napad navadno odkrijemo šele tedaj, ko zbolijo prve živali, čeprav imamo tehnične pripomočke za ugotavljanje napada z biološkim orožjem;
 4. dovzetnost domačih živali za okužbo je lahko povečana zaradi različnih vzrokov v vojnem času;
 5. težave bodo pri hitrem ugotavljanju vrste nalezljive bolezni, ki je eden glavnih pogojev za uspešno zaščito.
- Da bi biološke agense lahko uporabili kot biološko orožje, morajo izpolnjevati te zahteve:
- imeti morajo ustrezen učinek (povzročiti smrt ali vsaj onesposobiti ljudi in živali ter uničiti ali poškodovati rastline);
 - da jih je lahko pridobivati v velikih količinah;
 - obstojni morajo biti med pridobivanjem, skladiščenjem, prevozom in uporabo ter tudi po njej;
 - da jih je težko odkriti;
 - da se je težko pred njimi zavarovati s cepljenji in z drugimi zaščitnimi sredstvi;
 - da jih je lahko uporabiti na različne načine in
 - da imajo ustrezno inkubacijsko dobo.

Težko je popolnoma določeno reči, kateri mikroorganizmi so uporabni kot biološki agensi. Prav težko je izvedeti, kakšne biološke agense pripravljajo in kaj se jim je na tem področju posrečilo narediti. Vendar na podlagi spoznanj o lastnostih mikroorganizmov in dosegljivih podatkov domnevamo, da je v biološki vojni mogoče proti živalim uporabiti naslednje biološke agense: *Nadaljevanje*

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

BRITANSKA PROIZVODNJA NAFTE

Britanska vlada je pred kratkim izdala poročilo, v katerem navaja podrobnejše podatke o situaciji pri črpanju nafte v Severnem morju. Za letošnje leto ministrstvo za energijo predvideva, da bodo načrpali 80 do 85 milij. ton nafte, medtem ko je bilo lani govora od 85 do 105 milij. ton. Predvidevanja do leta 1984 so naslednja (v milij. ton):

leto	proizvodnja
1981	85 - 105 (95 - 115)
1982	90 - 120 (115 - 140)
1983	95 - 130 (115 - 140)
1984	95 - 135

Količine so nekoliko nižje kot v oklepajih navedene ocene iz prejšnjih let. Kot glavne vzroke za to znižanje navajajo slabo vreme, neugodne, zakasnitve pri razvijanju novih projektov, preveč optimistične ocene posameznih nahajališč nafte in

tehnične probleme. Kljub temu pa računajo, da bodo zaradi zmanjšane gospodarske aktivnosti in zmanjšane povpraševanja pokrivali celotno lastno preskrbo z nafto v drugi polovici tega desetletja.

Naslednja razpredelnica v milij. tonah prikazuje britansko proizvodnjo nafte v letih 1976 - 1979:

leto	proizvodnja
1976	12,0
1977	38,0
1978	54,0
1979	77,9

S proizvodnjo, doseženo v letu 1979, so lahko krili več kot tri četrtine britanskih potreb. Domače rafinerije so v tem letu predelale 38 milij. britanske nafte. Več kot polovico izvoza, 22 milij. ton, je šlo v državne evropske gospodarske skupnosti, ostalo pa v druge evropske države in v Severno Ameriko.

V septembru leta 1979 je bilo zaposlenih pri črpanju nafte v Severnem morju 10.500 delavcev.

Poleg nafte so v Severnem morju tudi nahajališča zemeljskega plina. Leta 1979 je dosegla proizvodnja 39 milijard in leto prej 38 milijard kub. metrov.

Po najnovejših podatkih ministrstva za energijo cenijo celotne britanske rezerve nafte na 2,2 do 4,4 milijarde ton. Pri tem vsebuje višja številka tudi zaloge na tistih področjih, ki doslej še niso prišla v poštev za izkoriščanje. Te rezerve bodo krile sedanje britanske potrebe okoli 90 milij. ton letno, v obdobju 24 do 47 let. Dokazane rezerve, ki jih bo mogoče s popolno zanesljivostjo izkoriščati, cenijo na 1,2 milijarde ton ali 197 milij. ton manj kot v preteklem letu.

Rezerve na znanih nahajališčih, ki jih je po današnjem stanju možno izkoriščati s 50 % zanesljivostjo, cenijo na 625 milij. ton. Zato so zaloge nafte, ki jih bo mogoče sorazmerno zanesljivo izkoriščati, zmanjšane s 1,906 na 1,825 milijarde ton.

Zanesljive rezerve zemeljskega plina, ki jih je možno izkoriščati, cenijo na 754 milijard kub. metrov.

Leta 1979 je prispevek od črpanja nafte in zemeljskega plina v Severnem morju k britanskemu bruto-socialnemu proizvodu znašal dva odstotka. Vrednost prodane nafte pa je dosegla 5,7 milijarde funtov sterlingov.

KDAJ DELAVCU PRENEHA DELAVNO RAZMERJE?

(Nadaljevanje s 1. strani)

primerih iz 175. člena zakona o delovnih razmerjih noče dokvalificirati ali prekvalificirati za druga ustrezna dela in četrtič, če je delavcu dokončno izrečen disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja.

Pri tem velja posebej opozoriti na določilo 169. člena zakona o delovnih razmerjih, da se s samoupravnim splošnim aktom določi, koliko časa sme in mora delavec še ostati na delu v navedenih primerih prenehanja delovnega razmerja pod prvič in tretjič, s posebnim določilom, da ta čas ne sme biti krajši od 30 dni in ne daljši od šestih mesecev. Ta čas je odvisen od delovnih pogojev, pomena delo oziroma nalog, delovne dobe in drugih okoliščin, ki so pomembne za delo na posameznih delih oziroma nalogah in se določijo v samoupravnem splošnem aktu.

1. Zakon o združenem delu in zakon o delovnih razmerjih imata samo en, tako imenovani čisti način prenehanja delovnega razmerja po volji delavca, kot je že navedeno in to, če sam delavec pisno izjavi, da ne želi delati v temeljni organizaciji. To zakonsko določilo pomeni izvedbo načela prostovoljnosti delavca glede sklenitve delovnega razmerja, kot tudi glede prenehanja delovnega razmerja. Izjava, ki jo poda delavec, mora biti pisna. Ta pisna izjava je lahko brez obrazložitve, zakaj delavec prekine delovno razmerje. To pomeni, da ima delavec pravico brez obrazložitve prenehati ob vsakem času z delom in prekiniti delovno razmerje s pogojem, da o tem pisno obvesti druge delavce in da ostane od sporočitve svojega namena v združenem delu še toliko časa, kolikor je to določeno v samoupravnem splošnem aktu. Postavlja se vprašanje, ali delavec lahko takšno pisno izjavo kasneje umakne, oziroma preklic, ko jo je že sprejel pristojni samoupravni organ v temeljni organizaciji. Odgovor je ne! Taka izjava se lahko umakne, oziroma preklic, če je z njo soglasen tudi samoupravni organ.

Zakon ne dopušča več samovoljnega prenehanja delovnega razmerja v temeljni organizaciji kot način prenehanja delovnega razmerja. Če bi delavec prišel neopravičeno izostajati z dela, to pomeni kršitev delovne obveznosti in je seveda potrebno uvesti disciplinski postopek.

Če delavec sam pred potekom določenega časa (odpovednega roka) neha delati, ima temeljna organizacija možnost uveljavljati materialno škodo, ki jo je delavec povzročil s takšnim ravnanjem.

Če delavcu preneha delovno razmerje po njegovi izjavi, je dolžan poravnati delavcem temeljne organizacije obveznosti kot, na primer, štipendijske zneske, stanovanjsko ali gradbeno posojilo, izseliti se mora iz stanovanja, če so za to podani še drugi zakonski pogoji ter poravnati še druge morebitne obveznosti.

2. V drugi točki 167. člena zakona o delovnih razmerjih je določeno, da delavcu preneha delovno razmerje, če se s pooblaščenim organom pisno sporazume, da mu preneha delovno razmerje v temeljni organizaciji.

Takšen sporazum je možen, če je v samoupravnem splošnem aktu predviden. Če v konkretnem primeru pride do sporazuma med delavcem in pristojnim samoupravnim organom, preneha delavcu delovno razmerje z dnem, ki je sporazumno določen. Pobuda za takšen sporazum bo prišla predvsem od delavca, čeprav lahko pride tudi od strani pristojnega organa.

V pisnem sporazumu je treba torej obvezno določiti datum prenehanja delovnega razmerja in obveznosti delavca in temeljne organizacije, ker v tem primeru ne velja izstopni rok, določen s samoupravnim splošnim aktom.

Če samoupravni organ ne pristane na takšno sporazumno odpoved, je dolžan delavca obvestiti, da ni pristal na skrajšanje odpovednega roka.

3. V zvezi s prenehanjem delovnega razmerja delavca zaradi odklonitve razporeditve na novo delo oziroma naloge, dokvalifikacije ali prekvalifikacije pa naslednje:

Delavec je lahko razporejen na vsako delo oziroma k vsaki nalogi, ki ustreza njegovi strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljeni delovni zmožnosti, na podlagi ugotovljenih delovnih potreb, v skladu z merili, ki so določena v samoupravnem splošnem aktu. Če delavec ne bi hotel opravljati navedenih del oziroma nalog, je treba pred sprejetjem sklepa o prenehanju delovnega razmerja ugotoviti, da je sklep o raz-

poreditvi na drugo delo oziroma naloge dokončen.

Delavec je dolžan opravljati dela oziroma naloge trajno ali začasno s poudarkom, da dela ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi in drugim z delom pridobljenim delovnim izkušnjam. Če odkloni opravljanje teh del oziroma nalog, se takšna odklonitev šteje za hujšo kršitev delovne obveznosti, za katero disciplinska komisija lahko izreče ukrep prenehanja delovnega razmerja. Seveda bo potrebno ugotoviti, ali je obstajala upravičena potreba po razporeditvi delavca na drugo delo oziroma naloge in druge okoliščine, zaradi česar je bil delavec razporejen na druga dela oziroma naloge.

Drugi primer sta dokvalifikacija in prekvalifikacija delavca za druga ustrezna dela zaradi primerov, ki jih določa 175. člen zakona o delovnih razmerjih. Ta določa naslednje: temeljna organizacija, ki se v skladu s planom odloči za modernizacijo proizvodnega procesa, za preusmeritev poslovanja ali za druge izboljšave, ki prispevajo k večji produktivnosti dela in k večjemu uspehu organizacije, mora vzporedno z načrtom organizacije, izboljšav oziroma preusmeritve poslovanja ugotoviti, ali strokovna izobrazba delavcev ustreza novim tehnološkim in drugim izboljšavam in ali je možnost, da se v zvezi s temi izboljšavami delavci strokovno usposobijo. Izdelati mora načrt za dokvalifikacijo, prekvalifikacijo in zaposlitev delavcev, katerih delo bo zaradi tega v takšni organizaciji postalo nepotrebno in ki jim je treba zaradi tega zagotoviti drugo delo. V ta namen mora temeljna organizacija zagotoviti potrebna sredstva iz svojega čistega dohodka.

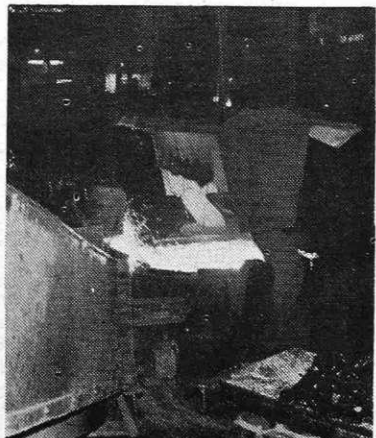
Če se delavec v takšnem primeru noče dokvalificirati ali prekvalificirati, ker mu ne ustreza razporeditev na nova dela oziroma naloge, mu preneha delovno razmerje.

Če se v temeljni organizaciji ne odločijo zaradi tehnoloških in drugih izboljšav dokvalificirati ali prekvalificirati delavce, delo delavca oziroma delavcev pa ni več potrebno, delovno razmerje ne more prenehati. Takega delavca oziroma delavce je treba razporediti na druga dela in naloge v temeljni organizaciji, če pa to ne bo mogoče, se bo temeljna organizacija morala sporazumeti z drugimi temeljnimi ali celo delovnimi organizacijami, tako da bo tak delavec oziroma delavci z njimi sklenili delovno razmerje.

4. Delavcu preneha delovno razmerje, če je storil hujšo kršitev delovne obveznosti, določene s samoupravnim splošnim aktom in je s svojim ravnanjem ali opustitvijo hujše kršil skupne interese delavcev. Delavcu delovno razmerje preneha na osnovi disciplinskega ukrepa z vročitvijo dokončne odločbe.

Navajam primer, ki se je zgodil v eni naših temeljnih organizacij. Delavec se je pred sklenitvijo delovnega razmerja seznanil s samoupravnimi splošnimi akti. Podpisal je izjavo, da bo združil svoje delo z delom drugih delavcev temeljne organizacije in da so mu znani samoupravni splošni akti, samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev, pravilnik o delovnih razmerjih, pravilnik o delitvi OD in pravilnik o varstvu pri delu. S to izjavo se je delavec zavezal, da bo vestno in marljivo izvrševal delovne naloge, izpopolnjeval svoja znanja in delovne zmožnosti ter spoštoval delovno disciplino. Delavec je bil seznanjen tudi s pravicami, obveznostmi in odgovornostmi v združenem delu, kakor tudi glede pogojev morebitnega prenehanja delovnega razmerja.

Toda delavec je že po nekaj dneh prišel neopravičeno izostajati z dela. Po treh dneh se je vrnil in napisal pisno izjavo, da ne želi več delati v temeljni organizaciji. Ta izjava je bila posredovana odboru za delovna razmerja, ki je sprejel sklep, da velja tudi za njega enomesečni odpovedni rok. To je tudi po zakonu in samoupravnem splošnem aktu najkrajši možni rok in ga ni mogoče skrajšati.

Tik pred ulivanjem (Foto I. Kučina)

Delavca ni bilo več na delo. Zato so izostanke evidentirali kot neopravičene, oziroma je delavec napravil hujšo kršitev delovne obveznosti in ker ni bilo drugega delavca, ki bi opravljal njegova dela, so bili prizadeti skupni interesi delavcev te temeljne organizacije. V proizvodnem procesu so bile povzročene motnje in nastala je škoda. Uveden je bil disciplinski postopek. Disciplinska komisija je delavcu izrekla ukrep prenehanja delovnega razmerja. Ker pa zadeva še ni bila dokončna, seveda delavcu ni bilo mogoče zaključiti delovne knjižice. Delavec je zoper odločitev disciplinske komisije ugovarjal na delavskem svetu, ki pa je odločitev disciplinske komisije potrdil. Delavec je kot predlagatelj sprožil spor pred sodiščem združenega dela in zahteval razveljavitev sklepa disciplinske komisije in delavskega sveta temeljne organizacije. Poleg tega pa uveljavlja tudi odškodnino, češ, da bi lahko v času, ko je neopravičeno izostajal, delal v drugi organizaciji združenega dela.

Pristojno sodišče je razveljavilo sklep disciplinske komisije, s katerim je delavcu izrekla disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja, ker ni več prihajal na delo, oziroma je neopravičeno izostajal. Kot je že navedeno, je delavec podal pisno izjavo, da ne želi več delati v temeljni organizaciji. Prvostopno sodišče je ugotovilo, da je s tem, ko je delavec izostajal z dela po pisni odpovedi, kršil le tista določila samoupravnega splošnega akta o delovnih razmerjih, ki govorijo o odpovednem roku in po mnenju sodišča delavec ni kršil delovne obveznosti, zaradi katere bi mu bilo mogoče izreči disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja. Delovno razmerje je delavcu po stališču prvostopenjskega senata sodišča združenega dela prenehalo tisti dan, ko je podal pisno izjavo.

Temeljna organizacija je vložila pritožbo, zlasti zaradi določitve dneva, kdaj je delavcu delovno razmerje pravno prenehalo. Kajti temeljna organizacija je proti delavcu vložila odškodninski zahtevek, ki je precej visok, in sicer za čas, ko bi delavec po samoupravnem splošnem aktu in sklepu odbora za delovna razmerja še smel in moral delati (odpovedni rok). Drugega delavca, ki bi lahko opravljal ta dela, ni bilo mogoče takoj dobiti. Pritožbeno sodišče je ob upoštevanju podane določene pisne izjave o odpovedi delovnega razmerja odločilo, da mu je prenehalo delovno razmerje 30 dni po dnevu, ko je podal pisno izjavo. Torej z iztekom 30-dnevnega odpovednega roka, ki je določen v samoupravnem splošnem aktu temeljne organizacije. O tem je odločal pristojni samoupravni organ. Tako je delavcu prenehalo delovno razmerje na podlagi pisne odpovedi.

Pritožbeno sodišče je potrdilo tudi sklep disciplinske komisije o izrečenem disciplinskem ukrepu. Res je, da je delavec dal pisno odpoved, vendar je že pred odpovedjo dejansko prenehal z delom, kar je nadaljeval tudi po odpovedi. Zaradi tega je storil očitno kršitev delovne dolžnosti in je izrečen ukrep utemeljen. Ker pa je delavcu prenehalo delovno razmerje na podlagi odpovedi, in sicer z iztekom 30-dnevnega odpovednega roka, ki ga je določil na podlagi samoupravnega splošnega akta pristojni odbor za delovna razmerja, torej iz drugega zakonitega razloga, izrečeni disciplinski ukrep nima pravnega učinka na prenehanje.

Pritožbeno sodišče je ugotovilo, da je bilo ravnanje temeljne organizacije pravilno. Delavec torej sme in mora ostati še na delu po pisni odpovedi toliko časa, kolikor je to določeno s samoupravnim splošnim aktom, to je od 30 dni do šestih mesecev.

Predčasna prekinitev, kot v navedenem primeru, pomeni tudi odškodninsko odgovornost delavca. Višino škode je v tem primeru ugotavljala posebna komisija v temeljni organizaciji.

Pred sodiščem združenega dela so nekatere naše temeljne organizacije uveljavljale tudi odškodnino zoper tiste delavce, ki so delali le nekaj dni in so potem delo zapustili. Ta odškodnina je bila določena na osnovi stroškov psihofizičnega in zdravstvenega pregleda, stanarine, bonov za hrano in drugih podobnih stroškov. Temeljne organizacije so s svojimi zahtevki vedno uspele.

Ugotovimo lahko, da ima delavec tudi ob prenehanju delovnega razmerja svoje pravice, obveznosti in odgovornosti od drugih delavcev temeljne organizacije in obratno.

S. R.

Popravilo ponvice v matrinarni (Foto I. Kučina)

ZADRUŽNA GRADNJA TUDI ZMANJŠUJE STANOVANJSKO STISKO

Vsa povojna leta je delovni kolektiv Železarne skrbel za gradnjo družbenih stanovanj. Prav tako že več let pomaga pri individualni gradnji in pri obnovi stanovanj z dodeljevanjem gradbenih kreditov. In ko je bila stiska zelo huda, so delavci Železarne ustanovili še stanovanjsko zadrugo, ki je takrat precej ublažila stanovanjsko problematiko. Nastalo je celo novo naselje nad železniško progo Jesenice - Ljubljana (»Zaštreka«).

Kljub velikim prizadevanjem za reševanje stanovanjskih problemov delavcev je stiska še sedaj velika. Število prosičev za dodelitev stanovanja še vedno raste.

Morda je sedaj čas, da železarji z novo stanovanjsko zadrugo pospešimo reševanje stanovanjske problematike. Vprašujemo se, zakaj, oziroma kje so vzroki za stalno naraščanje števila sodelavcev, ki nimajo rešenega stanovanjskega vprašanja. Vrsta odgovorov nam pojasnjuje stanje.

Po vojni se je Železarna močno razširila. Delo je lahko dobilo mnogo več delavcev, kot je naravni prirastek delavskega okoliša Jesenic. Mnogi delavci so se iz vasi preselili v mesto. Poleg Železarne se je v obliini in na področjih, kjer živijo delavci, ki so bili vezani na Železarno, pričela razvijati druga industrija, obrt, turizem in druge dejavnosti, ki so prav tako intenzivno zaposlovale delavce. Pri tem so seveda zaposlili tudi mnogo delavcev, ki so pridobili stanovanjsko pravico v stanovanjih Železarne in tudi tiste delavce, ki imajo svoje hiše. Prej so bili vsi ti delavci vezani le na delo v Železarni, sedaj pa je veliko drugih možnosti. Ker je bilo domačih delavcev občutno premalo, smo bili prisiljeni sprejemati delavce iz drugih krajev, republik in pokrajin.

Ne glede na številne projekte, oziroma naložbe, ki smo jih realizirali in so zahtevali vedno več delavcev, ni bila pri nobenem projektu sestavni del tudi stanovanjska gradnja.

Neekonomske stanarine spodbujajo mnoge, da uporabljajo veliko večja stanovanja, kot bi jih pri ekonomskih stanarinah. Take stanarine tudi ne dajo sredstev za enostavno reprodukcijo stanovanj. Se in še bi lahko naštevali vzroke, ki pojasnjujejo vedno večjo stanovanjsko stisko, vendar zaradi tega ne bomo imeli nič več stanovanj.

Da bi se pričelo stanje izboljševati, moramo storiti več. Najprej moramo delo v Železarni modernizirati v taki meri, da bo postalo vsaj toliko zanimivo kot v drugih delovnih organizacijah in da nam delavci, ki imajo rešeno stanovanjsko vprašanje, ne bodo uhajali. Stanovanjsko problematiko moramo reševati v takem obsegu kot doslej in narediti korak naprej. Poleg dodeljevanja gradbenih posojil in družbenih stanovanj moramo priskočiti na pomoč tudi delavcem brez stanovanj pri ustanovitvi zadruga za gradnjo individualnih stanovanjskih hiš.

V jeseniški občini so še predvidene lokacije za gradnjo individualnih stanovanjskih hiš. Smotno bi bilo,

da se v skladu z zakonom o stanovanjskih zadrugah združi najmanj trideset ali več delavcev in ustanovi stanovanjsko zadrugo. Kot združniki bi lahko:

- združevali sredstva svojih članov za graditev oz. nakup stanovanj in stanovanjskih hiš,

- organizirali različne oblike stanovanjskega varčevanja in pridobivanja kreditov za zadrugo oz. za članke zadruga,

- organizirali graditev zasebnih stanovanjskih hiš v družbeno usmerjeni stanovanjski graditvi,

- pridobivali stavbna zemljišča, potrebna za gradnjo stanovanjskih hiš,

- organizirali nakup gradbenega in drugega materiala ter stavbnih elementov, ki so potrebni za gradnjo hiš članov zadruga.

Seveda je prednost zadruga tudi v medsebojni tovariški pomoči pri delu, predvsem pa pri koriščenju različnih strokovnih znanj združnikov.

Vsak bodoči združnik bi moral imeti ustrezno finančno podlago, da bi delo v zadrugi lahko steklo.

V Železarni bi se morali samoupravno dogovoriti, da bomo za družno gradnjo podpirali na vse možne načine, ki so nam na razpolago, to je finančno, materialno in s transportnimi sredstvi. Taki dogovori bi spodbudili tudi tiste delavce, ki že imajo družbeno stanovanje, da bi se odločili za pričetek gradnje lastne hiše.

Na tak način bi lahko imeli dvojno korist: delavci sami rešujejo svoje stanovanjsko vprašanje, Železarna pa vrnejo družbeno stanovanje, s katerimi lahko ponovno razpolaga.

Glede na možne smeri gradnje bi bilo mogoče ustanoviti tudi več zadrug. Individualne gradnje so možne v smereh: Moste, Breg, Rodine, Bl. Dobrava, Hrušica in verjetno še kje drugje. V vseh teh krajih pa še niso povsod komunalno urejena zemljišča, kar je tudi eden izmed pogojev, da se z gradnjo lahko prične.

Da bi lahko nadaljevali idejo o ustanovitvi zadruga, bi morali poznati interes in možnost bodočih združnikov. Vsi resni kandidati bi lahko prišli na brezobvezen razgovor v oddelek za družbeni standard v kadrovskem sektorju Železarne.

Kmalu bomo izdali vprašalnik, s katerim želimo spoznati, kako imajo naši sodelavci urejene ali neurejene stanovanjske razmere. Prosimo vse, da vprašalnik takoj izpolnijo in izpolnjenega vrnejo na personalno evidenco TOZD oziroma delovne skupnosti. Božo

INVESTICIJSKA IZGRADNJA V PRVEM POLLETJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

so v zamudi za tri mesece. Dokončali so tretjo ploščo. Sedaj izvajajo instalacijska dela in pripravljajo obrtniška dela. Pomožna oprema je delno dobavljena, preostalo pričakujemo v tretjem kvartalu. Predvidevamo, da bo elektronski računski center pričel obratovati v četrtem kvartalu, avtomatska telefonska centrala pa v začetku leta 1981.

Pri odpravi naprave je tehnična dokumentacija kasnila za tri do štiri mesece. Pogodbe za gradbeno in montažno dela so sklenjene, vse v takem obsegu, kot je bilo predvideno. Primanjkuje finančnih sredstev, ker so bili stroški carine in dela višji od predvidenih. 30. junija letos je bil objekt pripravljen za montažo jeklene konstrukcije. Letos ne bomo mogli izvršiti del na halah jeklarne, ker bi bilo potrebno ustaviti elektro peč za 25 dni. Zaradi tega bo celotna naprava pričela obratovati šele v letu 1981.

Še vedno iščemo soglasja k lokacijskemu dovoljenju za vakuumsko napravo. Oviru predstavlja idejna rešitev čiščenja umazanih voda. Del opreme iz uvoza čaka na potrebna sredstva.

Pri skladišču legur (TOZD Jeklar-na) smo v zamudi z montažo jeklenih konstrukcij. Za nabavo osem-tonskega žerjava z žerjavno progo bo treba zagotoviti dodatna sredstva.

V temeljni organizaciji Profilarna, so za zamenjavo oblikovalnega stroja sklenjene vse pogodbe, razen za strojno montažo.

Adaptacija kisikarne Javornik ni v prioriteti za leto 1980, zato so dela ustavljena zaradi pomanjkanja finančnih sredstev.

Za investicijo aglomerirani prašek so zbrane vse ponudbe.

Poleg navedenih nalog so potekala ali se zaključevala dela še na naslednjih investicijskih projektih: vagon-ski tehnični, skrajah za staro železo, ozkotirni tehnični – 60 ton, adaptacija čistilne naprave na jezu, adaptacija stavbe na Delavski 8, strojnih delavnic Javornik – I. faza, podaljšku kotlovnice na Beli, skladišču razstreliv v Trebežu, skladišču polizdelkov Bela, odpravljanju štetila, nevtralizaciji HVB, rekonstrukciji žerjava v valjarni žice, podaljšku skladišča ognjevarnega materiala, rezalnici elektrod v šamotarni in instalacijski delavnici v TOZD Remontne delavnice.

Ob pregledovanju dela na investicijskem področju ne moremo mimo projekta jeklarne 2. S tem projektom se ukvarja za to določena skupina, ki je prvi investicijski program izdelala v decembru 1979. Letos marca so ta program popravili, sedaj pa je v delu ponovna korekcija, ki bo v svoji finančni konstrukciji upoštevala devalvacijo, nekatere spremembe pri financiranju, obseg investicije ipd. Po izvršenem razpisu in izbranem krogu ponudnikov so v prvem četrtletju obravnavali osem ponudnikov. V aprilu so potrdili ožji izbor, s katerim sedaj nadaljujejo tehnično komercialne razgovore. Izdelana je bila študija vključitve električne peči v slovensko omrežje. Pripravljen je osnutek pogodbe med elektro gospodarsko skupnostjo in

Železarno za priključitev jeklarne 2. V izdelavi je še študija reševanja potreb po pari, toplotni in električni energiji v Železarni. Izdelan in razgrnjen je bil zazidalni načrt v krajevni skupnosti, ki je že posredovala svoja mnenja in pripombe, na vpogled pa je bil tudi v Delavskem domu na Jesenicah.

Na področju razvoja investicijske dejavnosti je bil v prvi polovici leta poudarek na pripravi srednjeročnega načrta 1981 do 1985, delo pa je potekalo tudi na pripravi za vpihovanje CaSi, za transport žlindre v jeklarne in za polnjene žice v temeljni organizaciji Elektrode.

Pri delu z investicijsko dokumentacijo je imel projekt jeklarne 2 vso prednost, v teku pa so še naslednja pripravljana dela: skladišče Železarni, lužilnica žičarne in predelava emulzije v temeljni organizaciji Hladna valjarna Bela.

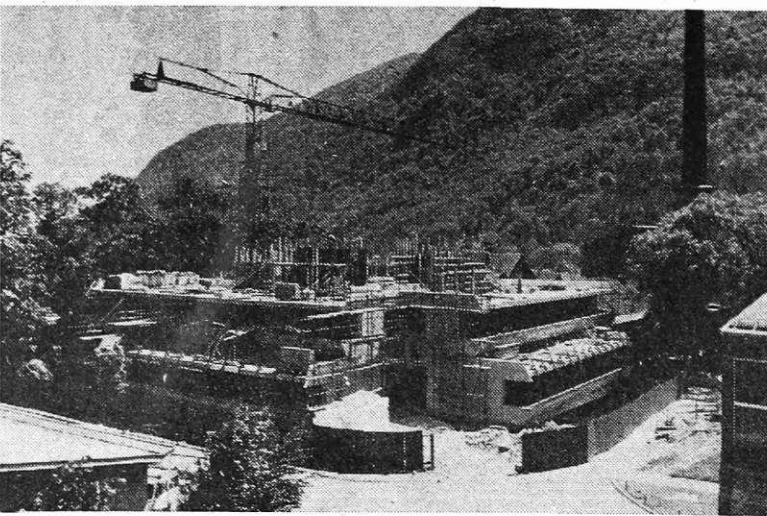
Zaključeni pa so bili investicijski programi za zamenjavo oblikovalnega stroja v temeljni organizaciji Profilarna, za strojne delavnice Javornik, za parni kotel 25 t/h, v te-

meljni organizaciji Energetika, za instalacijsko delavnico v temeljni organizaciji Remontne delavnice in za procesni računalnik v temeljni organizaciji Jeklarne.

Z investicijskimi načrti smo predvideli, da bomo v letošnjem letu vložili v izgradnjo novih objektov 1.009 milijonov dinarjev. Iz podatkov je razvidno, da smo realizirali le 17 % predvidenih naložb, to je 172,8 milijonov dinarjev. Pri tem smo porabili 62 % lastnih sredstev, 23 % kreditov in združenih sredstev drugih OZD in 15 % združenih sredstev Interne banke SOZD Slovenske železarnice.

Ta vlaganja se nanašajo predvsem na drobne amortizacijske zamenjave po temeljnih organizacijah. Od večjih investicij je bilo porabljeno za elektronski računski center 45,4 milijonov dinarjev, za odprševalno napravo 25,4 milijonov dinarjev in za plinifikacijo 12,5 milijona dinarjev.

(Iz poslovnega poročila Železarnice za prvo polletje 1980)

Gradnja računskega centra in nove telefonske postaje (Foto I. Kučina)

VPLIVI NOTRANJEGA TRANSPORTA NA ZNIŽANJE STROŠKOV IN POVEČANJE PRODUKTIVNOSTI DELA

Transport (notranji in zunanji) zajema sorazmerno zelo velik del skupnega dela, ki se opravlja v procesu produkcije. V Wolvu na Švedskem so ugotovili, da za manipulacijo, transport in distribucijo porabijo 57 %, za montažo 23 % in za čisto proizvodnjo samo 20 % celotnega dela. V nekaterih podjetjih kemične industrije v Ameriki so ugotovili, da znašajo stroški za delovno silo v notranjem transportu 25 % od skupnih stroškov za vse zaposlene. Le-ti znašajo za kovinsko predelovalno industrijo 30 %, tekstilno 40 %, za opekarne pa kar 80 %.

Ob tem se nehoti vprašamo, kaj pa pri nas, v železarnah. Glede na strukturo zaposlenih delavcev lahko mirno rečemo, da najmanj 20 %. Iz tega sicer niso natančno vidni stroški za notranji transport, vsekakor pa prav po tem lahko trdimo, da niso ravno majhni. Razmišljanja in računanje v zvezi s tem nas neoprestano vodijo k prizadevanjem, kako bi tudi na tem področju dela zmanjšali stroške, kako bi dosegali boljše in racionalnejše izkoriščenost transportnih sredstev in kako bi povečali produktivnost dela.

Transport ima zelo pomembno vlogo v okviru celotnega poslovanja. V prvi vrsti ne sme biti »cokla« proizvodnji, kar je pri nas bil, dokler nismo namenili ustreznih sredstev za ureditev transportnih poti ter nabavo ustreznih transportnih sredstev. Se pravi, da smo do takrat za to namenili premalo sredstev, da transport ni šel v korak s potrebami proizvodnje. Ko pa se to uskladi, je treba budno paziti, da se transport odvijata organizirano in racionalno, ker je ravno transport področje, ki je v vsakem primeru drago, še posebej, če ni racionalno izkoriščeno ali če je transport nepotreben.

V naših TOZD transport opravljajo v glavnem priučeni delavci. Pri tem ne mislimo samo na delavce v TOZD Transport, ki so v glavnem strokovno kvalificirani za to ali, na primer, v vseh TOZD žerjavovodje in vozniki viličarjev ter drugih cestnih vozil, ki imajo ustrezne kvalifikacije, ampak na druge, ki opravljajo ali sodelujejo pri notranjem transportu, pa so za to samo priučeni. To so, na primer, kvalificirani in visokokvalificirani delavci, ki delajo pri proizvodnih strojih in agregatih, precejšen del svojega delovnega časa pa nekaj prenašajo, dvigajo, odlagajo, nakladajo in razkladajo ter podobno. Pri tem lahko ugotavljamo, da so tudi pri nas še pogosti primeri neracionalne organizacije notranjega transporta. Racionalna organizacija notranjega transporta je eden nejpomembnejših pogojev za uspešen potek proizvodnje, uresničevanje plana in za zniževanje proizvodnih stroškov.

Racionalna organizacija notranjega transporta mora zago-

toviti prevoz maksimalne, oziroma določene količine blaga po najkrajši poti, v najkrajšem času, z minimalnim številom delavcev in minimalno potrebnimi sredstvi za transport.

Stroške za notranji transport navadno podcenjujemo in jih pri nas ne vodimo posebej, čeprav se, na primer, stroški na zunanji transport vodijo ločeno. Tako kot pri koriščenju ostalih sredstev se stroški v notranjem transportu dele na stalne (fiksne) in obratne. Ti stroški se najlažje zmanjšajo, če skrajšamo transportni čas. Pri notranjem transportu navadno zelo dolgo trajajo časi nakladanja in razkladanja. Znižanje stroškov za zaposlene v transportu se najlažje doseže z mehanizacijo nakladanja in razkladanja. Transportni čas se lahko skrajša s povečanjem hitrosti transportnih sredstev ali z boljšim koriščenjem njihovih zmogljivosti. Slednje dosežemo tudi, če se proizvodnja večja, sredstva za notranji transport pa so ista.

Da bi organizacija združenega dela čim bolj racionalno izkoristila sredstva za transport, mora skrbeti tudi za njihovo izboljšanje. Pomembno je, da z njimi doseže cilj in to s čim nižjimi stroški. To pa lahko doseže samo z ustrezno stopnjo izkoriščenosti zmogljivosti in ustrezno stopnjo organiziranosti proizvodnega procesa. Organiziranost moramo neprestano izpopolnjevati po že določenih ali na novo vpeljanih tehnologijah in normativih. Osnovni cilj notranjega transporta mora biti prihranek časa in denarja ter višja kultura dela. Z uvajanjem boljših metod in boljših transportnih sredstev se mora delavcem tudi olajšati delo.

Cilj organizacije združenega dela mora biti, da z ustrezno racionalizacijo transporta in v interesu povečanja produktivnosti dela čim bolj skrajša transportne čase, zniža transportne stroške in s tem zniža obratna sredstva. Da bo to lahko dosegla, potrebuje ustrezne kader, imeti mora najustreznejša in sodobna transportna sredstva ter jih dobro vzdrževati.

B.

NAŠE OGLEDALO

Znano je, da Blejci med seboj tekmujejo, kdo bo imel lepše urejeno okolico hiše. To ocenjuje posebna komisija, ki nagradi najboljše. Zanima nas, kdaj bodo nagradili VRTNARIJO na Grajski cesti, katere notranjost je še 50 % slabša, kakor je njena zunanost na fotografiji.

O UDELEŽBI NA SEJAH SKUPNE DISCIPLINSKE KOMISIJE ŽELEZARNE

V zvezi s člankom Delo in problemi skupne disciplinske komisije... ki je bil objavljen v Železarni 10. julija 1980, bi rad navedel nekaj pripomb, ker je v članku objavljeno moje ime in ime delovne organizacije, kjer sem delal.

Predvsem in najprej bi želel povedati, da v prvem polletju 1980 nisem dobil kot zunanji član skupne disciplinske komisije Železarnice niti enega vabila za sejo.

Za kandidata za sodelovanje v disciplinskih komisijah v TOZD in OZD sem bil imenovan na osnovi sklepa zbora združenega dela skupščine občine Jesenice (29. seja dne 30. 6. 1977). Za zunanjega člana disciplinskih komisij so me izvolili v štirih delovnih organizacijah (Univerzal Jesenice, hoteli Kompas Kranjska gora, Zavarovalna skupnost Triglav Kranj in Železarna Jesenice). Povsod sem se redno udeleževal vseh sej senata disciplinskih

komisij, razen v času rednega dopusta, ali če sem bil o seji prepozno obveščen. Vse te seje so v dopoldanskem času, torej med rednim delovnim časom. Trajajo povprečno po pet ur – s prevozi v Kranj ali Kranjsko goro. Vse delovne organizacije, kjer sem bil član njihovih disciplinskih komisij, so povrnile stroške za zamujeni delovni čas moji delovni organizaciji, le z Železarno se to ni dalo urediti. Kljub temu sem v Železarni sodeloval na štirih sejah, v času ene pa sem bil na dopustu. Prav za toliko sej sem dobil tudi vabila.

Ta sestanek sem napisal zato, ker je pisec članka Janko Kavalir mene in mojo delovno organizacijo poimenoval obneboval, navedeni podatki v članku pa niso točni. Zadane naloge opravljamo pošteno, zato me čudi, da tov. Kavalir lažno informira jeseniške delavce, predvsem pa delavce v železarni Jesenice.

Janez Pogačnik

POJASNILO SKUPNE DISCIPLINSKE KOMISIJE

Objaviti informacijo v glasilu Železar ali katerikoli drugem sredstvu javnega obveščanja o delu in problemih skupne disciplinske komisije TOZD in delovnih skupnosti železarnice Jesenice ni nobeno protipravno dejanje, še zlasti ne, če je zakonodajno združenemu delu in zakonom o delovnih razmerjih določeno, da je delovni disciplinski komisije javno in da je disciplinski postopek javen. Vse, karkoli je javno, je možno tudi javno objaviti.

Pisec članka si morda res predstavlja, kaj je on sam in kaj je njegova delovna organizacija, da je ne bi smeli pri tem omenjati. Nič ni tajnega, pa tudi ne tako skrivnostnega, kdo so izvoljeni zunanji člani skupne disciplinske komisije in v katerih OZD so zaposleni. Izvoljeni zunanji člani so dolžni, tako je dolžan tudi pisec članka, svojo samoupravljalno funkcijo vestno opravljati, odgovorni v teh OZD, pa morajo omogočiti tem delavcem, da jo lahko izvršujejo.

Informirati javnost, kako kdo opravlja to funkcijo v interesu združenega dela v najširšem smislu, pa tudi ni protipravno dejanje, ker je edino možno z analizo aktivnosti članov oceniti delo skupne disciplinske komisije.

Koliko je resnice, da je pisec članka izvoljen v večji OZD, katere navaja, v njihove disciplinske komisije kot zunanji član, ne vemo, ker s tem podatkom ne razpolagamo, vemo pa, da je postavil za pogoj udeležbe na obravnavah skupne disciplinske komisije, da železarna Jesenice refundira za čas, ki ga bo prebil na obravnavah, izgubljen za službo.

Delovna organizacija, v kateri je zaposlen pisec članka, je železarna Jesenice poslala račun za refundacijo njegove prisotnosti na obravnavah disciplinske komisije. Na tako refundacijo nismo mogli pristati, ker je to zakonita obveza, hkrati pa funkcija vsake OZD, tako tudi organizacije, v kateri je zaposlen pisec članka. Refundacije, ki so jo plačale ali jo plačujejo omenjene te delovne organizacije, v katerih je pisec članka zunanji član njihovih disciplinskih komisij, niso dolžne plačati, ker tega zakon ne določa.

Pisec članka res ni kriv, da je bil izvoljen v več OZD kot zunanji član disciplinskih komisij, ker ni bil izveden usklajevalni postopek, odgovoren pa je, če po izvolitvi odpove, da bi opravljal to funkcijo z izjavo, da ne bo več sodeloval v disciplinskem postopku in da ga naj ne vabimo, če nismo pripravljeni plačati za čas, ki ga bo prebil na obravnavah skupne disciplinske komisije, nadomestila.

O lažni informaciji, posredovani v članku Delo in problemi skupne disciplinske komisije, kot navaja pisec, jeseniškim delavcem, zlasti pa delavcem TOZD in delovnih skupnosti železarnice Jesenice, se lahko vsakdo prepriča in bo ugotovil le to, da se pisec članka ne udeležuje obravnav skupne disciplinske komisije.

Ni res, kot navaja, da ni prejel nobenega vabila, res pa je, da mu jih ne pošiljamo več. Po njegovi izjavi, naj ga ne vabimo, je bil še dvakrat vabilen. Dne 27. novembra 1979, ko bi moral prisostvovati obravnavi, te nismo mogli imeti, ker se ni odzval vabilu. Za naslednjo obravnavo je obljubil v razgovoru po telefonu, da se je bo udeležil, mi smo mu poslali vabilo, a je kljub obljubi odšel za ta dan na dopust.

Po tem dogodku s piscem članka nismo mogli vzpostaviti nobenega kontakta več, ker nas je neznana oseba, zaposlena v njegovi delovni organizaciji, vsakokrat obvestila, ali da je službeno odsoten, ali da je na dopustu.

Odgovorni za delo skupne disciplinske komisije TOZD in delovnih skupnosti železarnice Jesenice si nismo mogli dovoliti take neresnosti, kot jo je pokazal pisec članka, ker se brez neposrednega zagotovila o njegovi prisotnosti predhodno po telefonu nismo upali zadovoljiti samo s pošiljanjem vabil, zato se izgovarja, da jih ni prejel.

Če misli pisec članka nadaljevati s pisanjem o lažnih informacijah, posredovanih jeseniškim delavcem in delavcem TOZD in delovnih skupnosti železarnice Jesenice, naj ve, da bo to moral dokazovati na pristojnem mestu.

JK

TEHNIKI IN DELOVODJE V ŽELEZARNI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Tako je bilo v letu 1979 evidentiranih 93 delavcev za povečanje in 80 delavcev za zmanjšanje staleža. Razlika je le 13 delavcev, ki povečuje stalež srednješolskega kadra iz 620 v letu 1978 na 633 ali 9,5 % glede na skupni stalež zaposlenih v Železarni konec leta 1979.

DINAMIKA GIBANJA SREDNJEŠOLSKEGA KADRA GLEDE NA STROKO

Metalurški tehniki

Največji porast metalurških tehnikov je bil v letu 1967, ko se je njihov stalež povečal kar za 53 % enemu letu. Sledil je rahel padec in postopno večanje do leta 1971, zopet majhen upad in ponovno postopno večanje vse do leta 1979, ko je njihovo število naraslo na 223 delavcev ali 3,36 % glede na skupni stalež v Železarni, saj predstavljajo kar 35 % vseh srednješolcev.

Strojni tehniki

Najbolj strma je krivulja, ki prikazuje stalež strojnih tehnikov v cellem opazovanem obdobju. Zelo strm vzpon ima vse do leta 1971. V letu 1972 se je stalež zmanjšal za 15 delavcev, nato pa krivulja ponovno in še bolj strmo narašča in v letu 1978 doseže 2,17 % glede na celoten stalež v Železarni. V letu 1979 je bilo na novo prijavljenih 21 strojnih tehnikov, odšlo ali prekvafiliciralo pa se jih je 30 (od teh 30 jih je 15 odšlo z redno ali disciplinsko odpovedjo). Tako se je stalež zmanjšal za devet delavcev na koncu leta 1979, kar je 136 delavcev oz. 2,05 % glede na stalež v Železarni.

Elektrotehniki

Krivulja elektrotehnikov se je dvigala v prvi polovici opazovanega obdobja. Od leta 1974 dalje stagnira in od tedaj dalje je število tehnikov skoraj konstantno. V letu 1979 se je število elektrotehnikov povečalo za 12, zmanjšalo pa za deset in se je tako njihov skupni stalež povečal le za dva delavca.

Ekonomski tehniki

Pri ekonomskih tehnikih je viden počasen trend rasti od leta 1965 do leta 1973. V zadnjem obdobju, torej v letu 1979, se je njihov stalež precej povečal v primerjavi z gibanjem v posameznih prejšnjih letih. Število ekonomskih tehnikov se je povečalo za 16 in zmanjšalo za šest, razlika je za deset povečan stalež. Glede na stalež v Železarni je ekonomskih tehnikov 1,52 %, v strukturi tehnikov pa zavzemajo 16 % delež.

Tehniki kemijske stroke

Krivulja tehnikov kemijske stroke lebdi ves čas v enakem položaju, razen malenkostnih, skoraj neopaznih nihanj.

	število	poprečni stalež	poprečna kategorija
metalurški tehnik	223	13,44	14,05
strojni tehniki	136	8,69	13,38
elektrotehniki	79	11,75	13,75
ekonomski tehniki	101	14,26	12,41
tehnik kemijske stroke	22	24,05	12,91
medicinski tehniki	15	7,20	9,60
maturanti gimnazije	32	11,84	12,75
tehnik ostalih smeri	25	13,72	12,20
poprečje vseh tehnikov	633	12,47	13,32

Medicinski tehniki

Leta 1965 je bil zaposlen le en medicinski tehnik, nato pa se je njihov stalež dvigoval vse do leta 1974, ko je bilo zaposlenih 29 tehnikov ali 0,48 % glede na stalež vseh zaposlenih v Železarni. Že v naslednjem letu se je ob reorganizaciji službe število zmanjšalo na 20, nato na 15 in do konca leta 1979 jih je ostalo še 15 ali 0,23 % glede na stalež zaposlenih v Železarni.

Maturanti gimnazije

Najbolj razgibana je krivulja maturantov gimnazije. Kje se zaposli in delati, je bilo vprašanje maturantov gimnazije od leta 1969 do 1975. V tem času je krivulja imela velika nihanja zaposlenih. Od leta 1975 dalje stalež zaposlenih maturantov gimnazije hima večjih sprememb.

Tehniki ostalih smeri

V skupino »ostali tehniki« spadajo delavci z zaključeno štiriletno srednjo šolo, ki se v Železarni množično ne zaposlujejo, ampak bolj slučajno in za Železarno ne predstavljajo primarnega poklica. To so delavci, ki so končali naslednje srednje šole: politična šola, pedagoška šola, šola za notranje zadeve, gasilska šola, pomorska šola, šola cestnega prometa, rudarska šola, gradbena, gozdarska, kmetijska, veterinarska in tekstilna šola. Ta kader v Železarni že nekaj let predstavlja okrog 0,40 % vseh zaposlenih in tudi v zadnjem letu ni prišlo do pomembne spremembe.

Gibanje kadra po strokah nam vse od leta 1968 dalje kaže dokaj pestro sliko. Pri izračunu verižnih indeksov je opazno veliko povečanje kadra vseh smeri v letu 1974, medtem ko so v ostalih obdobjih v porastu le posamezne stroke. Iz teh podatkov smo dobili poprečno letno stopnjo rasti po posameznih strokah, ki jo rangiramo takole:

1 strojni tehniki	6,5
2 ekonomski tehniki	6,2
3 elektrotehniki	5,3
4 metalurški tehniki	2,3

Poprečna letna stopnja rasti kadra s štiriletno srednjo šolo v obdobju od leta 1968 do leta 1979 je 4,3.

TEHNIKI GLEDE NA STAŽ IN KATEGORIJU

Delavci s štiriletnimi srednjimi šolami imajo poprečni staž 12,47 let, njihova povprečna kategorija pa je 13,32. V primerjavi z letom 1978 sta poprečni staž in kategorija nižji. Poprečni staž v letu 1978 je bil 12,6 in poprečna kategorija 13,5. Izračunali smo zvezo med stažem in kategorijo in ugotovili, da je kategorija tem višja, čim daljši je staž.

Primerjava med stažem in kategorijo po strokah (brez pripravnikov):

	število	poprečni stalež	poprečna kategorija
plavž	13	7	20
jelekarna	23	10	33
livarna	4	5	9
valj. bl. št.	21	10	31
valj. žice	8	3	11
valj. del. ploč.	8	5	13
HV Bela	32	17	49
SIV Jesenice	6	7	13
žičarna	5	14	19
profilarna	4	2	6
vratni podb.	7	—	7
jeklovlek	15	9	24
elektrode	8	4	12
žebeljarna	3	2	5
stroj. del.	15	14	29
remont. del.	55	28	83
vzdrževanje	72	28	100
energetika	19	10	29
transport	10	4	14
druž. preh.	3	2	5
KO FI	85	4	89
KSI	52	1	53
SEO TKR NG	165	18	183
SKUPAJ:	633	204	837

V Železarni so najstarejši tehniki kemijske stroke, saj imajo od 22 delavcev le trije manj kot 15 let staža, ostali pa delajo več kot 20 let v Železarni. Njihov poprečni staž je 24,05 let.

Sledijo jim ekonomski tehniki, saj je njihova poprečna delovna doba 14,26 let, nato so metalurški tehniki s 13,44 let delovne dobe. Mlajši kader so tehniki strojne smeri in medicinski tehniki. Strojni tehniki so razporejeni v lestvici staža od nič do 14 let, razen 17 tehnikov od skupno 135, ki imajo daljši staž. Medicinski tehniki so razporejeni, razen enega, do 11 let staža.

Najvišjo poprečno kategorijo imajo metalurški tehniki (14,05), strojni tehniki (13,38) in elektrotehniki (13,75). To so v Železarni primarni poklici, medtem ko je pri sekundarnih poklicih poprečna kategorija nekoliko nižja. Pomembno odstopa od poprečja vseh tehnikov skupina medicinskih tehnikov, ki ima za dokaj nizek poprečni staž tudi nizko poprečno grupo.

DELAVCI Z DELOVODSKIMI ŠOLAMI

V primerjavi z letom 1978 je povečanje delovodskega kadra opazno posebno pri metalurških delavcih, saj se je njihovo število povečalo kar za 26. To je rezultat usmerjanja, selekcije in izobraževanja ob delu, ki je potekalo v našem Železarskem

Stroka oz. smer	število	poprečje stalež	poprečje kategorije
metalurška	94	18,53	12,43
strojna	84	18,49	13,42
elektro	16	20,63	13,69
ostale smeri	10	13,60	13,40
vsi delavci	204	18,44	12,98

Iz razpredelnice vidimo, da je skupina delavcev z delovodsko šolo po stažu v Železarni še starejša od skupine delavcev s štiriletno srednjo šolo. Pri delavcih metalurške, strojne in elektro smeri vidimo precejšnje izenačenje pri poprečnem stažu in pri poprečni kategoriji. Nekoliko sicer po stažu odstopajo navzgor delavci elektro smeri, med-

tem ko delavci metalurške smeri odstopajo navzdol pri kategorijah. Pri tem lahko navedemo tudi podatek, da je delavci metalurške smeri, ki opravljajo dela in naloge neposrednih vodij dela, 46, medtem ko ostali ne opravljajo teh nalog. Pri delavcih strojne smeri je teh 47, pri delavcih elektro smeri pa deset.

PREGLED RAZPOREDITVE KADRA S SREDNJO ŠOLO PO TOZD:

	4-letna šola	delovod.	srednješolski kader	% glede na stalež TOZD
plavž	13	7	20	9,05
jelekarna	23	10	33	4,84
livarna	4	5	9	10,59
valj. bl. št.	21	10	31	7,40
valj. žice	8	3	11	5,91
valj. del. ploč.	8	5	13	6,67
HV Bela	32	17	49	17,07
SIV Jesenice	6	7	13	5,58
žičarna	5	14	19	6,38
profilarna	4	2	6	6,19
vratni podb.	7	—	7	14,29
jeklovlek	15	9	24	14,81
elektrode	8	4	12	4,62
žebeljarna	3	2	5	5,95
stroj. del.	15	14	29	9,03
remont. del.	55	28	83	16,12
vzdrževanje	72	28	100	18,32
energetika	19	10	29	12,29
transport	10	4	14	3,81
druž. preh.	3	2	5	2,84
KO FI	85	4	89	31,34
KSI	52	1	53	14,72
SEO TKR NG	165	18	183	37,50
SKUPAJ:	633	204	837	12,60

Staro železo pred martinarno (Foto S. Kokalj).

ZAKLJUČKI

1. Delež kadra s štiriletnimi srednjimi šolami v Železarni konstantno narašča. Tako je bilo v lanskem letu zaposlenih 633 takih delavcev ali 9,53 %, delavcev z delovodsko šolo pa 204 ali 3,07 % glede na stalež.

2. Delavcev s srednjo šolo je torej v Železarni 837 ali 12,6 %.

3. Med srednješolci so najbolj zastopani delavci metalurške smeri — 37,9 %, strojne smeri — 26,3 % in elektro smeri — 11,4 %. Vsi ostali predstavljajo le 24,4 % delež teh delavcev.

4. Po stažu predstavljajo najmlajši kader delavci z višjo in visoko šolo, nekoliko starejši so delavci s srednjo šolo, najstarejši pa so delavci. Med srednješolskim kadrom izstopajo v tem pogledu kemiki, delavci elektro, metalurške in strojne smeri, sledijo ekonomski tehniki — med njimi je večina, ki je v Železarni manj kot deset let.

5. Poprečne kategorije delavcev so v primerjavi s kadri štiriletnih srednjih šol nekoliko višje, vendar tu ni bistvene razlike. Če pa pogledamo posamezne stroke, vidimo, da v pozitivnem smislu odstopajo metalurški in elektrotehniki ter delavci elektro in strojne smeri. Največja odstopanja navzdol pa so opazna pri medicinskih in ekonomskih tehnikih ter metalurških delavcih.

6. Opazen je problem kadrovanja delavcev, ki so si izobrazbo pridobili ob delu, kar zlasti velja za delavce, saj je opazno, da precej teh delavcev še vedno opravlja dela in naloge, za katere so bili usposobljeni pred izobraževanjem. Za ilustracijo navajamo konkretne podatke:

— od 40 delavcev, ki so v lanskem letu zaključili šolanje, jih 10 že opravlja nove naloge, devet je kadrovcov, ki se za ta dela pripravljajo, 21 delavci pa še vedno opravlja prvotne zadolžitve.

7. Dinamika gibanja kaže na postopno umirjanje letne stopnje rasti delavcev s štiriletno srednjo šolo, kar gre zlasti na račun povečanega odliva (fluktuacije) tega kadra. Pri delavcih je situacija povsem drugačna, saj ravno v zadnjih letih beležimo strmo naraščanje njihovega deleža. Seveda pa ti rezultati niso slučajni in jih lahko pripišemo načrtnim akcijam izobraževanja ob delu.

8. Kljub temu, da je število obravnavanih delavcev v Železarni kar zadovoljivo, imamo še vedno TOZD.

30 LET SAMOUPRAVLJANJA V ŽELEZARNI

KRONIKA ZA AVGUST

Mesec avgust je bil v naši železarni značilen, kar zadeva delo samoupravnih organov v tem, da smo v avgustu največkrat obravnavali polletne uspehe poslovanja in na podlagi rezultatov sprejemali ukrepe za delo do konca leta. Kar sedemnajstkrat smo v teh tridesetih letih seje delavskega sveta Železarne posvetili temu vprašanju, zato bo tudi ta kronika obravnavala večino ukrepov, ki jih je delavski svet sprejemal za delo v drugem polletju.

1950

Dne 14. avgusta 1950 je bila konstituantna seja delavskega sveta Železarne, na kateri se je delavski svet, ki je bil izvoljen 29. januarja tega leta, konstituiral skladno z zakonom o delavskem samoupravljanju. Izvolili so desetčlanski upravni odbor z desetimi namestniki in namestniki predsednika delavskega sveta Železarne. Osnovna naloga upravnega odbora je bila za začetek sprejem podjetja od takratne uprave.

Svečanost sprejema podjetja po kolektivu Železarne je bila 20. avgusta 1950.

1952

Že na samem začetku delavskega samoupravljanja v Železarni je delavski svet obravnaval polletno poročilo o upravljanju podjetja. Delavski svet je po obravnavi sprejel tele sklepe:

— Po predhodni popravki normativna potrebni zalog za redno obratovanje je treba znižati obstoječe prekomerne zaloge.

— Izvesti je treba najstrožjo akcijo, da bi v celoti izdobil zaključene količine izdelkov. V akcijo se je moral vključiti ves proizvodni in komercialni aparat.

— Izboljšati kvaliteto izdelkov in s tem odpraviti vse reklamacije.

— Za vse ugotovljene nepravilnosti pri izdobavah tako po količini kot sortimentu in kvaliteti je treba krivce najstrožje kaznovati.

— Komercialni sektor mora rok od odprave izdelkov do izstavitve fakture zmanjšati na 2 dni.

1953

Ob polletnem poročilu in polletni bilanci, ki ju je delavski svet Železarne sprejel na seji 5. avgusta 1953, so sklenili:

— Odbitek osebnega dohodka za 5 % v mesecih maj, junij in julij je treba vrniti delavcem do 15. avgusta, uslužbenecem pa do 1. septembra 1953.

— Do konca leta 1953 je treba zagotoviti 100 % izplačilo osebnega dohodka in to iz viška 1. polletja s pogojem, če bo izpolnjen proizvodni plan za leto 1953.

Na seji 25. avgusta 1953 so obravnavali proslavo na Okroglici, ki je bila posvečena 10. obletnici priključitve Primorske k SFRJ. Delavski svet Železarne je v zvezi s tem sprejel tele sklepe:

— Pripravljalnemu odboru za proslavo na Okroglici se odobri nakazilo 2.500.000 dinarjev, za kritje stroškov prevoza kolektiva Železarne na Okroglico in za njihove družine pa se odobri iz viška plačilnega fonda 500.000 dinarjev.

— Obratovodstva morajo poskrbeti in urediti vse potrebno, da ne bo prizadeta proizvodnja 5. in 6. septembra 1953, zlasti morajo urediti dnine za borce, tako da se bodo lahko proslave udeležili.

— Glede na proslavo na Okroglici so odobrili 1. septembra povečan predel in sicer v višini 5.000 dinarjev.

Na naslednji seji, dne 28. avgusta 1953, je delavski svet Železarne na posredovanje SZDL sprejel sklep o prispevku za stroške prevoza delavcev in ga ukinil, delavci pa so morali vozno plačati sami tako kot ostali občani Jesenice, ki niso bili zaposleni v tovarni.

Na prejšnji seji je delavski svet zahteval od železniške postaje na Jesenicah, da zagotovijo in uredijo na postaji zatočišče, kjer bodo delavci lahko čakali na vlak.

O POLLETNIH KAZALCIH FINANČNEGA POSLOVANJA OBČINSKE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI

Zelo neugodna polletna finančna situacija občinske zdravstvene skupnosti Jesenice je narekovala sklic širšega posvetovanja, na katerem so sodelovali predstavniki občinske zdravstvene skupnosti, zdravstvenih delovnih organizacij, regionalne zdravstvene skupnosti in predstavniki izvršnega sveta skupščine občine Jesenice. Predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine se tega posvetovanja kljub vabilom niso udeležili.

Finančni kazalci so za prvo polletje zelo neugodni, tako glede skupnih prihodkov kakor skupnih odhodkov. Skupni prihodki so bili v prvi polovici leta doseženi 48 % programiranih za leto 1980, skupni odhodki pa so za 7 % višji od polletnega plana. Pri tem pa so nekateri odhodki le ocenjeni, saj strokovne službe niso prejele dokončnih poračunov za mesec junij. Natančni kazalci bodo znani šele v avgustu, seveda ne bodo nič bolj ugodni, saj bodo zajeli povečane cene, sprejete s programi svobodne menjave dela, ki so bili podpisani šele v maju in juniju.

Stanje je poslabšal še sklep 101. seje izvršnega sveta 24. junija o 10 % znižanju sredstev za samoupravne interesne skupnosti. Tak ukrep je narekovala trenutna situacija v gospodarstvu, ki pa se po izjavah predstavnika izvršnega sveta skupščine občine Jesenice nekoliko izboljšuje, vendar moramo imeti stalno pred očmi stabilizacijske ukrepe, ki smo jih sprejeli.

V razpravi je bilo omenjenih več slabosti in težav, ki se dnevno pojavljajo, tako s strani izvajalcev, kakor tudi uporabnikov. Dosti je bilo tudi govora o neugodni strukturi porabe zdravstvenega varstva, o pretirani porabi sredstev za nadomestila osebnega dohodka v času bolezni, kar je seveda pogojeno z veliko bolezensko odsotnostjo, saj je v SR Sloveniji jeseniška občina na 11. mestu. Še bolj porazna pa je poraba sredstev za bolnišnično zdravljenje, saj smo v tem pogledu v SR Sloveniji skupno z občino Ajdovščina na prvem mestu!

Po razpravi, v kateri so sodelovali vsi navzoči, smo sprejeli naslednje

ugotovitve in konkretna napotila za delo:

1. Sprejme se na znanje informacija o polletnem finančnem poročilu občinske zdravstvene skupnosti Jesenice, ki izkazuje manjši prihodek od planiranega in večjo porabo, tako da znaša primanjkljaj 7.763.000,00 din.

2. Na osnovi teh kazalcev si bodo zdravstvene delovne organizacije prizadevale organizirati delo na osnovi lastnih programov, tako da se bodo približale globalu finansiranja.

3. Zdravstvene delovne organizacije v občini niso v stanju prevzeti celotne problematike, ki bo nastala zaradi nižjega dohodka zdravstvene skupnosti, niti niso v stanju do konca leta sanirati vseh negativnih pojavov, ki zahtevajo daljše organizacijske procese.

4. Zdravstvene delovne organizacije niso v celoti odgovorne za visok bolezenski stavež v občini, niti ga ne morejo reševati same, temveč samo skupno z organizacijami — občinskim sindikalnim svetom in občinsko konferenco SZDL. V drugem polletju se bo izvedla strokovna razprava o visoki bolezenski odsotnosti skupno z združenim delom in družbenopolitičnimi organizacijami.

5. Izvršni svet skupščine občine Jesenice se obvesti, da bo treba ob koncu leta usmeriti vsa prizadevanja za povečanje prispevne stop-

nje, ker bomo le na ta način lahko preprečili stagnacijo zdravstva v občini.

6. Zdravstvene delovne organizacije morajo dosledno upoštevati sklenjene sporazume o svobodni menjavi dela in gospodariti v okviru dogovorjenih sredstev. Sprejeta participacija se mora dosledno zaračunavati in pobirati.

7. O samoupravnih sporazumih o svobodni menjavi dela za drugo polletje se bomo dogovarjali v začetku meseca septembra.

8. Izvršni svet skupščine občine Jesenice se mora seznaniti s kritičnim finančnim položajem zdravstvene skupnosti, ki z dogovorjenimi sredstvi ne bo sposobna poravnati vseh obveznosti do zdravstvenih delovnih organizacij. V drugem polletju je bila sprejeta znatna podražitev zdravil. Izvršni svet skupščine občine Jesenice mora nujno obravnavati možnosti za valorizacijo sredstev zdravstvene skupnosti za leto 1980.

9. V zdravstvenih delovnih organizacijah naj pripravijo konkretne predloge o znižanju stroškov in jih uskladijo z razpoložljivimi sredstvi.

10. Zdravstveni dom Jesenice in obratna ambulanta železarnice Jesenice morata pripraviti konkretne predloge in ukrepe za znižanje bolezenskega staveža in pri tem povečati sodelovanje z organizacijami združenega dela.

V želji, da bi to posvetovanje rodilo boljše sadove, kot so jih taki posveti doslej, smo po dveh urah zelo živahne razprave zaključili posvet.

V ilustracijo navajam nekaj značilnih postavk finančnega poslovanja v prvem polletju:

I. PRIHODKI:

	Realizacija '79	Finanč. načrt '80	Realizacija (6 mes.)	%
1. Prispevek iz dohodka	38.103.000	36.839.000	11.196.000	49,2
2. Prisp. iz OD	130.500.000	148.190.000	70.659.000	47,7
Skupni prihodek	—	219.774.000	105.534.000	48,0

Pri obeh virih prihodka zaostaja še posebno zasebni sektor.

Planirane prihodke smo v prvem polletju dosegli le pri prispevkih iz kmetijske dejavnosti in iz prispevka

za zdravstveno varstvo upokojencev. Ker pa so glavni dohodki iz naslova prispevkov iz dohodka TOZD in osebnega dohodka, je izpad teh najbolj značilen.

II. ODHODKI:

	Plan 1980 za I. pollet.	Real. I. pollet.	%
1. Nadomestila OD in druga povračila:	16.925.000	17.082.000	100,9
2. Zdravstveno varstvo skupno:	81.235.000	89.170.000	109,8

Pod ad 1 odstopata preokračanje pri nadomestilih OD v času bolezni, nasečnosti oziroma porodom, ostale pozicije so pod planom, vendar so finančno zelo malo pomembne.

Pod ad 2 odstopajo od plana vse tiste pozicije, ki najbolj bremenijo finančni načrt. Preseganje v teh pozicijah je večje, kot je celotni primanjkljaj v prvem polletju.

III. Materialni in drugi odhodki so v prvem polletju dosegli le 51,1 % plana.

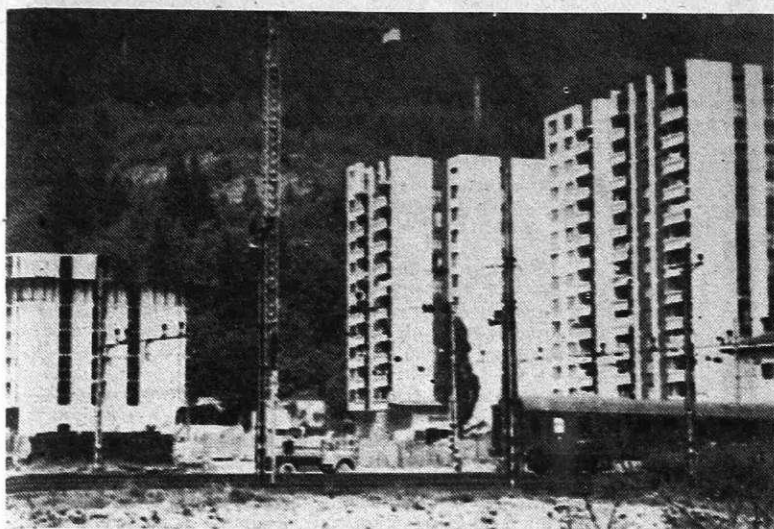
IV. Združevanje sredstev je bilo doseženo v prvem polletju 100 %

Skupni odhodki so torej v prvem polletju preseženi za 7 % ali za 7.763.000,00 din.

Pripominjam, da so skupni odhodki za zdravstveno varstvo le ocenjeni, ker poročeni še niso narejeni, kakor tudi niso dokončno znane porabe v bolnišničnem zdravljenju. Dokončni obračun bo narejen v avgustu, vendar ne bo manjši, ampak bodo posamezne vsote verjetno še višje.

Natančno so znani vsi prihodki in odhodki na račun nadomestil osebnega dohodka v času bolezni in povračila. Podroben pregled prihodkov in odhodkov bomo objavili v eni naslednjih številčk Železarja.

Stane Torkar

V centru II na Jesenicah raste nova — tretja stanovanjska stolpnica. (Foto B. Blenkuš)

kjer je delež tega kadra izredno nizek (pod 4 %). Zato je potrebno v take TOZD delavce pospešeno kadrovati; na to smo opozarjali že v analizi za leto 1977, vendar se situacija ni bistveno spremenila!

9. Opazno je počasno, vendar vztrajno upadanje deleža metalurških tehnikov in naraščanje deleža strojnih ter elektrotehnikov, če opazujemo relativno razmerje med strokami. Čeprav je bilo, še pred nekaj leti laično videti, da je omenjen trend zaradi povečane deleža predelovalne tehnologije pravilen, je potrebno ustreznost takšnega trenda strokovno oceniti, še zlasti glede na predvideno investicijo jeklarne II.

10. Če se pri spremljanju opisanih gibanj ozremo še na srednjeročni plan razvoja Železarnice za obdobje 1981—1985, ugotovimo naslednje:

Jeklarne II	80
Ostale naložbe (ocena)	51
skupaj:	131

Če k temu prištejemo še predviden odliv kadrov zaradi upokojitev, smrti in čiste fluktuacije, ki bo znašal predvidoma 174 delavcev do leta 1985, lahko zaključimo, da bomo do tega leta potrebovali 305 delavcev s srednjo šolo.

— Viri pridobivanja kadrov (štipendisti, izobraževanje ob delu) narekujejo priliv 240 delavcev do 1985. leta.

— Pomeni, da nam bo v tem letu primanjkovalo 65 delavcev s srednješolsko izobrazbo. Ocenjujemo, da je verjetnost pridobiti te delavce preko slučajnega zaposlovanja izredno majhna, še posebno zato, ker priliva primarnih poklicev od drugod ne moremo pričakovati.

— Ta prognoza sloni na letnih stopnjah odliva preteklih let. Če se bodo le-te povečale (na kar že kažejo podatki o fluktuaciji v zadnjem obdobju), bo načrtovana diskrepanca 65 delavcev samo še večja.

— Do podobnih ugotovitev pridemo, če predvidevamo na osnovi projekcije desetletnega trenda gibanja tega kadra. Trend, ki se prilega ($r_2 = 0,92$) eksponentni krivulji (parametra: $a = 479,38$, $b = 0,05$),

kaže, da bomo imeli 1985. leta 1114 delavcev, po nakazanih izračunih pa bi jih potrebovali 1142 (837 + 305). Kakorkoli že, bilanca je vedno negativna — tokrat za 28 delavcev.

Omenjena neskladja lahko odpravimo le s še bolj intenzivno dejavnostjo na področju štipendiranja, usmerjanja in kadrovanja.

Maja JUNEZ in
Bojan ERJAVEK

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

— Zmanjšati je treba zaloge polizdelkov in gotovih izdelkov, prav tako tudi reprodukcijskega materiala na minimum.

— Ukreniti je treba vse potrebno, da se stojnine zmanjšajo in če je treba, odobriti dodatna sredstva za mehanizacijo transporta.

— Zmanjšati je treba število nadur, zlasti velja to za uslužbence.

— Glede na ozko grlo čistilcev so zadolžili upravni odbor in upravo podjetja, da pospešita izgradnjo nove čistilnice na Javorniku.

Poleg teh in še drugih sklepov je delavski svet na tej seji odobril tudi predlog uprave centra za izobraževanje, da se pri Železarni ustanovi metalurški izobraževalni center.

1963

Tega leta je bila na seji delavskega sveta Železarnice 12. avgusta obsežna obravnava polletnih proizvodnih in finančnih uspehov. Delavski svet je sprejel tudi številne sklepe, med njimi tudi te:

— Delavski svet Železarnice ugotavlja, da so obrati maksimalno izkoristili obstoječe zaloge jekla. Zato je potrebno posvetiti vso pozornost, da se plan proizvodnje jekla izpolni in s tem omogoči normalno obratovanje valjarnam in predelovalnim obratom.

— V okviru razpoložljivih količin jekla je potrebno, da se obrati pridržujejo plana asortimenta in po možnosti nadoknadijo izpad posameznih kvalitet proizvodov v I. polletju. Če to ni mogoče, je treba kupcem jasno povedati, da ne moremo izdostaviti zaključenih količin.

— Stroški proizvodnje še vedno rastejo nad planiranimi, zlasti v tistih obratih, ki ne dosegajo količinskega dela plana proizvodnje. Zato naj vsi proizvodni obrati usmerijo vse svoje napore v izvrševanje količinskega plana, ker bodo s tem znižali tudi proizvodne stroške po enoti proizvoda in obenem omogočili normalno obratovanje naslednjim fazam proizvodnje. Posebno pozornost morajo posvetiti tudi izplenu.

— Delavski svet Železarnice je ugotovil, da odnos do dela, proizvodna disciplina in materialna odgovornost niso na potrebi in odgovarjajoči višini, pa je zato treba sprejeti ustrezne

ukrepe. Delavski svet Železarnice zadolži upravo podjetja, da zaostri po vodstveni liniji proizvodno disciplino ter pooblasti odgovarjajoče organe, da odstranijo z delovnih mest vse tiste delavce, ki strokovno in disciplinsko ne odgovarjajo. Pri tem je potreben nadzor, predvsem pa pomoč družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov. Delavski svet Železarnice poudarja, da je treba te ukrepe izvesti ne glede na težko stanje pomanjkanja delavcev v posameznih obratih in oddelkih.

1964

Delavski svet Železarnice je na seji 28. avgusta 1964 obravnaval polletno poročilo in potrdil sklepe 2. gospodarsko-politične konference. V tem zapisu pogledimo le nekatere sklepe iz obravnave polletnega poročila, sklepe 2. gospodarsko-politične konference pa bomo obravnavali v posebnem zapisu. Med drugim so sprejeli tudi te sklepe:

— Delovne enote naj posvetijo vso skrb še nadaljnjemu znižanju proizvodnih stroškov.

— Remonte je treba uskladiti s proizvodnimi programi z namenom, da bo proizvodnja čim bolj nemoteno potekala.

— Posebno skrb posvetiti martinari, s tem da se ji omogoči boljše poslovanje. V ta namen poleg drugega urediti tudi kadrovske probleme in probleme nagajevanja.

— V zvezi z velikimi zaostanki v neizdobljenih količinah se je delavski svet Železarnice strinjal s stališčem uprave podjetja, da se za leto 1965 zaključi le 75 % proizvodne zmogljivosti z namenom, da vse zaostanke iz leta 1964 izdostavimo v I. četrtletju. Za ostale proste kapacitete se pospešijo izdostave v 2. kvartalu, oziroma se za ostale proste kapacitete zaključi proizvodnja ob polletju.

Na tej seji je delavski svet Železarnice odobril, da se projektni biro odcepi od Železarnice in osamosvoji kot samostojna organizacija. Železarna Jesenice postane ustanovitelj novega podjetja, vendar je bilo treba do registracije skrbno pripraviti pogodbeno odnose med Železarno in novoustanovljenim projektivnim birojem. Prvenstveno je bilo treba zagotoviti interese Železarnice zlasti glede nadaljnje gojitve in izpopolnjevanja obstoječe tehnične dokumentacije, arhiviranja novih projektov in drugih opravil, ki jih že sedaj opravlja projektni biro. Pripravit je bilo treba točen seznam osnovnih in obratnih sredstev, ki jih

daje Železarna kot ustanovitelj novemu podjetju v upravljanje, upravljanje. Obenem je bilo treba pripraviti tudi druge podatke, potrebne za sestavo kata o ustanovitvi.

1967

Ko je na seji 11. avgusta 1967 delavski svet obravnaval poročilo upravnega odbora o njegovem delu med dvema sejama delavskega sveta, tako poročilo je bilo na vsaki seji, je glede predloga, da bi osrednji organi samoupravljanja prevzeli v svojo pristojnost imenovanje in kaznovanje odgovornih oseb od delovodij navzgor, je delavski svet zahteval od uprave podjetja analizo vzrokov, ki naj bi opravičevali to spremembo samoupravnih aktov, zlasti pa:

— koliko odgovornih oseb od delovodij navzgor je bilo klicanih na odgovornost zaradi kršitve delovne dolžnosti in koliko so jih organi, ki vodijo disciplinski postopek, oprostili, čeprav jim je krivda bila dokazana;

— koliko odgovornih oseb od delovodij navzgor je bilo imenovanih na vodstvena delovna mesta v nasprotju s predlogi kadrovske službe oziroma vodstev obratov in so se kasneje pri delu pokazali neuspešni.

1968

Delavski svet Železarnice je na seji 17. avgusta 1968 sprejel poročilo glavnega direktorja o delu skupin, ki delajo na integraciji slovenskih železarn. Delavski svet Železarnice je v zvezi s pripravi zadolžil vse, ki delajo v iniciativnem odboru za združitev slovenskih železarn, da pospešijo svoje delo ter za pripravo vse potrebne dokumentacije vključijo strokovnjake iz slovenskih železarn.

1970

Dne 22. avgusta 1970 je delavski svet Železarnice na svečani seji praznoval 20. obletnico delavskega samoupravljanja. Več o tem v posebnem zapisu.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

UPORNIKI GORNJESAVSKE DOLINE

JOŽE VIDIC

19

Po podatkih zgodovinarja dr. Milka Kosa so bili fužinarji iz Mojstrane po rodu Korošci. Kovači so s Koroške prišli že v desetem stoletju. Vaščani Mojstrane imajo tudi posebno narečje, ki se precej razlikuje od gorenjskega.

Vprašal sem lokalnega kronista Miho Anclja, kaj meni o tem:

»Skozi stoletja je bila Gornjesavska dolina bolj navezana na Koroško kot na primer, na Kranj. Naši dedje so živino prodajali na Koroško in jo tja vodili na sejme. Dekleta so se tja možila, fantje pa so hodili v vas h Korošicam.

No, mogoče je, da so se v 16. stoletju k nam priselili oglarji izpod Gorjancev. To je bilo po kmečkih uporih, ko so surovo preganjali kmete, posebno na slovensko-hrvaški meji. To domnevam po tem, ker je tedanja naša občina od leta 1501 do 1590 narasla od 365 na 730 prebivalcev.

Če strnem te zgodovinske podatke, potem se nam prikaže naslednja slika: Najprej so Dole in Mojstrano naselili kmetje, za njimi so prišli fužinarji s Koroškega, nato razni rokodelci s Tirolskega in nazadnje še oglarji z Dolenjskega.

Temelji kmečkega naselja za Mojstrano so iz leta 1317, ko je v urbarju (zemljiški knjigi) navedeno pet kmetij. To so bili kmetje: Špan, Vakata, Meselč, Novak in Pavleš (ime Špan izvira iz besede župan, Vakata od besede lakota, odtod priimki Lakota). Vakotove hiše ni več, vse druge so zadržale domača imena do danes, kar je res prava redkost v naših vaseh.

Fužinarstvo, ki je bilo v Mojstrani močno razvito skozi ves srednji vek, je bilo dokončno odpravljeno 1887. leta. Ta obrt je skozi stoletja privabljal prebivalstvo, ki se je deloma stalno naseljevalo in krepilo vrste na novo porajajočega se kajžarstva.

V 18. stoletju je bilo v Mojstrani pet tkalcev, štirje tesarji, štirje krojači, trije čevljarji, dva zidarja, en kovač in en usnarj. Vsi ti so bili obenem tudi kajžarji. Posebno močno je bilo razvito mlinarstvo. Tedaj je bilo v okolici Mojstrane 13 mlinov, od katerih sta bila samostojna samo dva, in sicer Mlinarjev in Ambrušev. Največ mlinov je bilo na potoku Mlinci, ki je po mlinih dobila tudi ime.

Po prvem uradnem štetju iz leta 1754 je bilo v dovški županiji 926 prebivalcev. 1755. leta je prvič v zgodovini vsaka hiša dobila svojo številko.

Skozi stoletja pa vse do konca prve svetovne vojne je bilo županstvo na Dole. Po prvi svetovni vojni se je preselilo v Mojstrano, kjer je še danes krajevni urad in krajevna skupnost.

Zakaj je bilo nekoč županstvo na Dole?

V starih časih so imeli volilno pravico samo posestniki (volilne pravice niso imeli sinovi niti žene posestnikov; tudi obrtniki niso imeli volilne pravice). Ker je bilo Dole

vas posestnikov. Mojstrana pa vas obrtnikov, je bilo županstvo na Dole.

Pred prvo svetovno vojno so imeli po kmetijah od 30 do 100 ovac. Ovčar je bil poklic.

Zgodovinski oris ne bi bil popoln, če ne bi omenil cementarne, ki je bila zgrajena 1893. leta. Obratovala je do leta 1935. Z njo je povezan začetek delavskih (sindikalnih) organizacij v tem kraju.

Na narodno zavest prebivalcev je močno vplival tudi triglavski župnik Jakob Aljaž (rojen 6. junija 1845 v vasi Zavrh pod Šmarno goro, umrl 4. maja 1927 na Dole), ki je bil od 1889 pa do smrti župnik na Dole. Od tod je vodil ogorčen boj za slovensko podobo naših gor.

»Ko sem prišel na Dole, so v naših gorah postavljali samo nemške kažipote,« je v svojih spominih zapisal Jakob Aljaž. Da ga ne bi prehiteli člani nemškega plantinskega društva, je od dovške občine za en goldinar odkupil svet na vrhu Triglava in tam postavil 1895. leta znameniti, po njem imenovani Aljažev stolp.

PRVA INŠPEKCIJSKA VOŽNJA GAULEITERJA DR. FRIEDRICHA RAINERJA PO GORENJSKI

Med vojno je na Gorenjskem izhajal časopis Karawanken Bote. V popačeni slovenščini je objavljal samo tiste vesti, ki so bile v skladu z nacistično politiko. Prvo leto je časopis še poročal o delovanju »bande in akcijah stolovajev«, pozneje pa takšnih vesti skorajda ne zasledimo več. Od 1942. leta je bila ena stran v nemščini, od 1943 do konca vojne pa je precej poročil o uspehih domobranskih enot.

Gauleiter dr. Rainer je bil rojak s Koroške. Dolžnost pokrajinskega vodje za Koroško in Gorenjsko je

prevzel 7. decembra 1941 v Celovcu. Po tolikih letih je zanimivo pogledati, kako je o tej ceremoniji poročal Karawanken Bote. Dobesedno citiran odlomek iz govora Kutschere, dotodanjega šefa civilne uprave, na slovesnosti ob predaji službene dolžnosti dr. Rainerju:

»Nalogo šefa civilne uprave zasedenega ozemlja v Kärnten in Krain, ki mi jo je poveril Führer dne 14. aprila 1941, nisem občutil samo kot osebne naloge, ampak kot nalog za celokupni Gau Kärnten. Moje stranke in države, ki so mi kot sodružniki stali ob strani, so bili izključno pripadniki službenih mest v Reichgau Kärnten.«

Nova ozemlja obsegajo 4000 kvadratnih kilometrov z več kot 200.000 prebivalci. Führerjev nalog, ki ga je posnel v stavku: »Napravite mi to deželo zopet nemško«, temelji na dejstvu, da je ta dežela nekoč bila nemška.

Videz ljudi te pokrajine, čedne hiše na kmetih in v mestih so zgornjo spričevalo za to. Moč vzgoje, katere vrednost mi nacionalni socialisti pač najbolj poznamo, je dosegla, da se danes 95 odstotkov prebivalstva priznava za Slovence. Gre za to, da se v teh ljudeh zopet obudi ponos na njihovo nemško kri in da se jih z nemško vzgojo zopet pridobi...«

Po podatkih Karawanken Bote je dr. Rainer prvič potoval po Gorenjski 17. decembra. Tega dne je bil sprejem na Bledu, drugi dan pa je dr. Rainer govoril v mestni hiši v Kranju. O tej prvi vožnji dr. Rainerja je Karawanken Bote poročal:

»Prva inšpekcijska vožnja gauleiterja in reichsstatthalterja dr. Rainerja je vodila skozi velik del novih pokrajin in je vzbujala veliko zadovoljstvo pri množeh, ki so se bili lotili z vsem srcem in z vsemi močmi Führerjevega naloga, da napravijo to deželo zopet nemško...«

Gauleiter in Reichsstatthalter dr. Rainer je v spremstvu dosedanjega šefa Civilne uprave nadomestujočega gauleiterja Kutschere in predstavnikov strank ter države nastopil vožnjo po novih pokrajinah Kärntna, da se na kraju samem uveri o poteku obnove. (Nadaljevanje)

Svisli na Mlakah, kamor se je umaknilo čez dvajset partizanov iz Mojstrane, ki jih je vodil Ivan Vouk. V Karavankah je bila skupina 100 borcev pod vodstvom Franca Konobla. Iz te skupine se je ustanovila Triglavska četa.

»Naju ne boš pustil sama?« je ogorčena zavpila mama. »Fonzi, dovolj si pijan, da bi se lahko odpravil spat.«

»Ne morem,« je z zagrizeno pijansko kljubovalnostjo, s hreščočim posmehom odvrnil oče. Zamajal se je in komaj ujel, da ni padel. Potem je previdno sedel v naslonjač. »Se ti ne zdi, draga žena, da imam tudi jaz nekaj pravice do teh prostorov. Le do prostorov. Drugih pravic nimam,« se je spakljivo sprenevedal oče. Potem se je z zlobno pretkanostjo na obrazu obrnil proti Bojanu. »Ti je vse povedala?«

»Vse!« je odvrnila mama. Z roko je pokazala proti vratom. »Ti se odpravi spat. Ta pogovor se tebe ne tiče.«

»Mene se ne tiče,« se je sprenevedavo čudil oče. S prsti si je trkal na prsi. »Meni nič mar. Glavno da garam, se trudim, da bi bilo vsem dobro. To kar imamo, na kar smo ponosni, je zraslo iz mojega kapitala. Ja, dragi Bojan, iz mojega kapitala. Prihrankov. Lahko se mrščiš, jeziš name, lahko me celo sovražiš. Vendar ne pozabi: živiš v moji hiši, imel si lepo mladost, ne poznaš pomanjkanja, voziš se v lepem avtu. Prav je tako. Naj ti bo dobro. Ni pa prav, da me zaničuješ.«

»Saj si dober in se trudiš,« se je branil Bojan, ki so ga očetovi očitki hudo prizadeli. Posebej to, da se vozi v avtomobilu, ko nekateri študentje delajo za hrano. »Ne zameri, saj veš, da me je zabolelo, ko sem zvedel, da si bil jeseni štirinštridesetega kot nemški vojak na dopustu, a nisi odšel v partizane. Vrnili si se na vzhodno bojišče. Vsem pametnim je bilo takrat že jasno, da bodo Nemci vojno izgubili, ti si se vrnili. Pomagal si Nemcem, ko so se zavedli Slovenci borili za svobodo. Ne bi ti zameril, če bi ves čas vojne ždel doma. Ampak ti si se vrnili na bojišče in pomagal Nemcem v izgubljeni vojni prav do konca.«

»Vrnili, priznam, ker o boju partizanov nisem bil dovolj obveščen. Nisem verjel, da bi Slovenci lahko zmagali. Povrh sem se bal za starše. Dobro, zdaj vemo, da ni bilo prav. Ampak ne pozabi, bistri Bojan, da sem to napravil sam zase. Nikogar nisem zaradi tega pahnil v nesrečo. Kdor je to napravil, njegova stvar. Ni pa lepo, da bi mene zaradi velikih manjših grehov preziral, druge pa spoštoval ali komaj obsojal.«

VINKO TRINKHAUS

7

»PO PRIZNANJU«

Bojan je dobro razumel očetov namig. Ogorčen je vstal. »Praviš, sam zase. Nič ne v vojni sam zase! Tudi če nisi nikogar ubil, kar je bilo spričo tolikih bitk prav čudno. Vseeno si pomagal nemški armadi, ki se je krčevito upirala. Vsaka sekunda skrajšanja vojne bi pomenila nekaj ohranjenih življenj. Morda res nisi nikogar ustrelil, toda pomagal si, da so ubijali drugi. In to skoraj tri leta! Ne zameri, oče, na to ne morem biti ponosen.«

»Pa nanjo,« je živčno rohnol oče in s prstom suval proti mami. »Nanjo si lahko ponosen? Če si, potem ti ni povedala resnice!«

Mama, ki je med očetovim kričanjem vse bolj povešala glavo, se je nenadno zavrnila. Ostro, očitajoče ga je premerila. Potem je z kazalcem merila v očetove prsi.

»Si mu ti namignil naj gre v moj rojstni kraj?« je ostro vprašala mama.

»Namignil! Kaj zato? Zvedel bi, po naključju, kakorkoli. Dovolj je star, da lahko zve in presodi, koliko je kdo kriv, komu je zares dolžan spoštovanje. Ti si zmerom odlašala. Ko je bil star osemnajst let, enainvajset. Zdaj jih bo kmalu petindvajset. Naj zve! Če zve! Če nas zaničuje, naj! Ampak vedeti mora, zakaj in kolikšno zaničevanje kdo zasluži?«

Mama je sunkovito dihala. Drhtela je po vsem telesu. Oči so ji živčno krožile po sobi.

»Tega, dragi Fonzi, ti ne bom pozabila! Tako dolgo ne bom živela, da bi pozabila, kako si nalašč zavedel Bojana, da se je odpeljal v moj kraj. Želel si, naj zve, da je njegova mati izdajalka. Grd značaj. Bitje brez sočutja in srca. Si to hotel?«

Oče je neodločno krilil z rokami. Mamine grožnje so ga zbegale in prestrašile. Oziral se je k Bojanu, kot bi prosil za pomoč.

»Le to sem mu omenil, da si ogleda tvoj rojstni kraj. Seveda sem mislil, da bo obiskal sorodnike in se vrnil.«

Prezirljiv, očitajoč mamin smeh je očeta zbegal. Začel je drhteti.

»In kaj potlej, če je zvedel? Enkrat je moral. Se ti ne zdi, da je moral?« je zdražen kot bi ga zapustila razsodnost, kričal oče.

»Mene v tem trenutku zanima, koliko si bil pri tem — udeležen. Rada bi tudi slišala za nagibe, čeprav jih slutim.«

»Pa povej, saj je že skrajni čas. Po pravici, kako je bilo. Morda bo potlej kazal — nekoliko več spoštovanja do mene,« je rekel oče. Gledal je ženo in se užaljen kremžil.

Mama se ni mogla odločiti, da bi povedala, kar je namigoval oče. Bojan se je navel v novi slutnji. Nekaj je moralo biti, med staršema. Nekaj, kar se je zgodilo po tistem, ko je mama na gestapu spregovorila. Tokrat ni hotela. Bilo je videti, kako se čuti potisnjeno v kot, a je še molčala.

Nadaljevanje

O RAZVOJU TOPNIŠTVA V IX. KORPUSU NOV IN POS

45

MATEVŽ JEKLER — IZTOK

BELOGARDISTIČNA POSTOJANKA NA ČRNEM VRHU POPOLNOMA UNIČENA

Med njimi so bili taki, ki so z orožjem, pripravljenim na strel, prihajali proti nam, toda bili so takoj pokošeni od borcev in oficirjev vseh vrst partizanskih enot. Večina pa je prihajala iz zgradbe brez orožja in kap, sklonjenih glav, ožgani in posuti s prahom, ki se je valil po stavbi. Nekateri so bili že v civilni obleki. 38 sovražnikov je bilo takoj ujetih in zvezanih. Iz zaporov pa je bilo rešenih 20 terencev in simpatizerjev NOV.

V solzah veselja smo se objemali med seboj, prašni in umazani, lačni in utrujeni smo se vsi borci zavedali, da smo s popolno likvidacijo postojanke dosegli enega največjih uspehov IX. korpusa. Artilerji pa smo bili ponosni, ker smo vedeli, da brez nas ne bi bilo moč likvidirati postojanke.

Okrog 18. ure smo artilerji zapuščali prizorišče. Gradnikovi pa so pregledali še vse koticke v postojanki in pobirali dobro orožje ter municijo. Plen je bil dokaj dober, čeprav je bila več kot polovica orožja uničenega. Zaplenjeno, še uporabno orožje, je bilo 81 mm minometalec, 3 težke strojnice, 13 lahkih strojnic, 40 pušk, 6 brzostrelk, 5 pištol ter 1 osebni avto, 1 radio

oddajna postaja, 2 konja in večja količina municije, hrane in raznega ostalega vojaškega materiala. Gradnikova brigada je imela v boju osem mrtvih, 14 ranjenih, uničen je bil en ročni minometalec in en puškomitraljez.

Artilerji IX. korpusa so dobili priznanja in pohvalo od vseh borcev in enot, pohvalo štaba IX. korpusa za izredno izkazano hrabrost, požrtvovalnost, borbeno pripravljenost. Juriš s topovi, in to s protitankovskimi in havbico, težko 1.200 kg, res ni majhna stvar.

Naj omenim še 75 mm top, ki je bil pripeljan iz Notranjske neposredno pred parado in nato naprej, na položaj. Nikjer ne omenjam, da ni streljal, kljub temu, da smo imeli na voljo 60 granat. Tuljavé so bile namreč povsem drugačne, čeprav kalibra 75 mm, in zapirale pri topu se ni dal zapreti. Nismo pa uspeli te napako odpraviti v tako kratkem času.

Za lažje razumevanje te zmage na Črnem vrhu navajam primerjavo napada artilerije VII. korpusa na Žužemberk, prav tako eno večjih belogardističnih postojank. Borbe so trajale šest dni z devetimi topovi, vendar niso ujeli nobenega sovražnikovega vojak, ker so se sovražniki iz postojank čez noč umaknili. V tej bitki ni sodelovala samo artilerija, temveč tudi ostale partizanske enote.

Artilerija IX. korpusa pa je Črni vrh s petimi topovi (eden neuporaben) v 12 urah uničila in popolnoma likvidirala postojanko, zajela ali uničila vso posadko, razen 12 mož, ki jim je uspelo preoblečenim v ženske zapustiti postojanko. Ženske in otroci so namreč imeli prost izhod iz obroča. Skoraj celoten potek borbe je bil posnet na filmski trak. Ta pa je bil poslan prek ruske misije v filmski studio v Sovjetsko zvezo v dokončno obdelavo in priredbo za kinematografe. Žal pa teh posnetih filmskih travkov nismo nikoli več videli.

Med artilerji je bilo veliko borcev z Jesenic in okolice. Kdo vse je bil v tej akciji, si ne upam naštevati, ker bi zagotovo veliko borcev pozabil naštet. Le-ti pa so imeli lahko tudi pomembno vlogo v vsakodnevnem življenju naše artilerije. Saj imate v vaši sredi oficirje, šefe delavnic, peke, politične delavce, slikarje samouke, sekretarja SKOJ, bolničarke, glavne administratorje, komisarje in komandirje topniških baterij. Nekaj pa jih živi izven Jesenic, ki pa so prav tako odigrali pomembno vlogo — orožarji, komandirji komore in podobno. Jesenice z okolico so dale nekaj več kot 70 borcev artilercev.

SPOMINI ARTILERCEV

KOTNIK ZDRAVKO, MOJSTRANA

V artilerijo sem prišel v začetku oktobra 1944 na Trnovo. Preveč bi bilo pripovedovati o vzrokih, da sem postal artilerec. To bi bila lahko knjiga, ne le nekaj besed. Najbrž pa ni artilerica, ki bi pozabil na Trnovo in na naše žrtve prav v tej vasi. Žrtev pa lahko postaneš tudi drugače.

Lakota nas je venomer pestila, najbolj junija 1943. Jaz sem pri neki gospodnji zamenjal sukanec za malo krompirja. Nosil sem ga s seboj in ga po posameznih gomoljih kuhal. Nekje na Predmeji sem bil na straži pred štabom diviziona. Zjutraj je gospodinja javila v štab, da ji je nekoč kradel krompir iz kleti. V štabu so na kratko sklepali: če stražarji ne vedo ničesar, so ga pač kradli — oni — to je mi. Jaz sem imel svoj krompir shranjen v sklednju. V trenutku, ko smo se vsi stražarji postavili po robu, ter zagotavljali, da nismo kradli, se je pojavil v štabu nek soborec s kapo krompirja v roki in zagotavljal, da me je videl, kako sem skrival krompir na sklednju. Takoj so me razorožili in me zastražili.

Komisar je zahteval, naj me postavijo pred vojaško sodišče. Vsak borec je vedel, kaj pomeni kraja. Za to dejanje je bila določena najstrožja kazen. Lahko si predstavljate, kako sem se takrat počutil in kako me je bilo sram pred vsemi borci. Ne vem, kaj vse sem mislil takrat. Kradel nisem. Biti zastražen, nedolžen in čakati, da te bo resnično doletela najstrožja kazen, ni lahko. Kako dokazati, da sem nedolžen? Čas je tako hitro tekla, a dokazati v tem trenutku nisem mogel ničesar. Tudi danes ne morem povedati, kako mi je bilo. Pa kaj bi, vsak naj se postavi pred puškino cev in mu bo vse jasno. Prav tedaj pa je prišel pomočnik komandanta Ludvik Pregel in začuden gledal, kaj se dogaja. Ko sem še njemu povedal, za kaj gre, se mi je posvetilo. Tovariši, sem rekel, primerjajte moj krompir s tistim v kleti, za katerega sem obdolžen, morda pa se le najde kakšna razlika. Nekdo se je zadržal, da je krompir pač krompir. Ne, sem zavpil. Moj je rdeč, dajte, pogledajte še drugi krompir. To se je zgodilo. Krompir gospodnje, ki ni bila naklonjena našemu boju, je bil povsem bel. Pri soočenju je gospodinja povedala, da moj krompir ni njen in tako so se povesile puške stražarjem, meni pa so vrnili orožje. Ko se je le izkazala moja nedolžnost, sem bil predlagan za razne funkcije, ki pa jih nisem mogel prevzeti. Nisem se namreč mogel sprijazniti s preteklim dogodkom. Kot starega borca me je bolelo, da so me pahnili v tak položaj.

Nadaljevanje

10

ŽELEZAR

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

V počastitev občinskega praznika (v spomin na 5. avgust 1941, ko je bil na Jelovici ustanovljen Cankarjev bataljon), je bila 1. avgusta popoldne slavnostna seja občinske skupščine Radovljica v avli osnovne šole A. T. Linhart. Udeležile so se je tudi delegacije pobratenih občin Brus in Svila jnac ter prijateljske občine Buje. Na seji so razvili prapor občinske konference ZRVS, opravili svečani podpis o sodelovanju med občinama Buje in Radovljico ter podelili pet občinskih priznanj zaslužnim občanom in štiri javna občinska priznanja delovnim organizacijam in društvom.

Delegati vseh treh zborov občinske skupščine Radovljica so na 13. skupnem zasedanju 23. julija sprejeli sklep o razrešitvi dosedanjih članov izvršnega sveta: Franca Jereta, Borisa Praprotnika, Alojza Pogačnika, Jožeta Rebca in Marjana Ropreta. Za nove člane izvršnega sveta so izvolili: Antona Ažmana z Bleda, Jožeta Legata z Bleda, Miloša Janša iz Radovljice, Janeza Trelica iz Radovljice in Janeza Varla iz Gorij. Z novo sestavo članov izvršnega sveta, ki jih je predlagal predsednik Stanko Slivnik, bo v večjem številu zastopano združeno delo.

Delegati zbora združenega dela občinske skupščine Radovljica so na seji 23. julija razrešili dolžnosti predsednika zbora ing. Jožeta Kapusa, ki je opravljal to dolžnost že drugo mandatno obdobje. Namesto njega so izvolili za novega predsednika zbora Ernesta Noča, delegata in aktivnega družbenopolitičnega delavca iz TOZD Iskra Otoče.

Izvršni svet OS Radovljica je na 105. seji 21. julija osrednjo pozornost posvetil problematiki preskrbe in v zvezi s tem potrdil predlog samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za stimuliranje izvozne dejavnosti za potrebe uvoza kave in dopolnilo k temu sporazumu. Preučil je tudi poročilo trgovskega podjetja Merkur Kranj o dobavah premoga za prvo polletje 1980, iz katerega je razvidno, da je od 35.149 ton naročenega dobavljeno bavljen kupcem le 21.227 ton premoga. Razprava je tekla tudi o osnutku družbenega dogovora o organizirani proizvodnji in preskrbi Gorenjske s kmetijskimi pridelki in osnutku samoupravnega sporazuma o ustanovitvi SIS za preskrbo Gorenjske. Pregledali so tudi podatke o rasti zaposlenosti v petih mesecih 1980. leta na Gorenjskem in o stipendiranju v občini Radovljica.

Brigadirje tretje izmene na mladinski delovni akciji »Bohinj 80« je 24. julija obiskal predsednik CK ZKS France Popit. V njegovem spremstvu so bili tudi predsednik RK ZSMS Boris Bavdek, član predsedstva CK ZKS Ljubo Jasnič, sekretar MS ZK za Gorenjsko Zdravko Krivina ter predstavniki občinskih DPO iz Radovljice. Gostje so se po ogledu delovišča pogovarjali z brigadirji in se zelo pohvalno izrekli o njihovih delovnih uspehih in pestri izobraževalni, kulturni in športni dejavnosti.

Na svečani seji republiškega odbora ZZB NOV Slovenije ob dnevu vstaje slovenskega naroda v skupščini SRS 21. julija v Ljubljani je med 70 zaslužnimi borci in aktivisti NOB iz Slovenije prejel Zvezno plaketo ZZB NOV Jugoslavije tudi Franc Medja iz Bohinjske Bistrice.

Na slavnostni seji občinske skupščine Radovljica v počastitev občinskega praznika 1. avgusta v Radovljici so letošnja občinska priznanja prejeli: Franc Bajt iz Bohinjske Bistrice, Katarina Bem iz Radovljice, Vinko Golc z Bleda, Stanko Kajdič iz Radovljice in Miloš Kelih iz Lesc. Javna občinska priznanja pa

so prejeli: Godba na pihala DPD Svoboda Lesce, Gradbeno podjetje Bohinj, Organizacijski komite svetovnega prvenstva v veslanju na Bledu 1979. leta in TVD Partizan Ljubno.

Koordinacijski odbor za planiranje in stabilizacijo pri predsedstvu OK SZDL Radovljica je konec julija sprejel program aktivnosti pri obravnavanju osnutkov samoupravnega sporazuma o temeljnih planov srednjeročnega obdobja 1981–1985 za radovljiško občino. Spregovorili so tudi o pobudi samoupravne interesne komunalne skupnosti Radovljica za izvedbo občinskega samoprispevka, ki ga bodo razpisali za izgradnjo komunalnih naprav in objektov v občini za naslednje srednjeročno obdobje. Sklenili so, da bodo predlagali predsedstvu sestanke z vsemi predsedniki krajevnih organizacij SZDL, na katerem se bodo dogovorili o realnosti planiranja in oblikah politične akcije za enotno reševanje planskih nalog s posebnim ozirom na komunalne probleme v občini.

Pod predsedstvom Kemala Alibegovića je bila 28. julija v Radovljici prva seja sveta za planiranje in ekonomsko politiko pri občinskem svetu ZSS Radovljica. Obravnavali so vsebinski in metodološki pristop k izdelavi družbenega plana občine z ozirom na zakon in predpisano metodologijo, globalne okvire razvoja ter zaposlovanje in kadrovske politiko v občini.

Po sklepu vseh treh zborov skupščina občine Radovljica na 13. skupni seji, ki je bila 23. julija, so na slavnostni seji občinske skupščine Radovljica v počastitev občinskega praznika svečano podpisali Listino o trajnem sodelovanju med občinama Buje in Radovljica.

Predstavniki blejskih hotelskih in trgovskih delovnih organizacij so dali pobudo komiteju za planiranje in gospodarstvo pri OS Radovljica, da vnese v plan za srednjeročno obdobje 1981–1985 izgradnjo nočnega bančnega trezorja. S to naložbo bi znatno prihranili sredstva in čas ter povečali varnost dnevnih iztržkov, ki jih morajo sedaj nositi v trezor v Radovljico. Povečala bi se tudi hitrost obračanja denarja, kar vse je sedaj za delovne organizacije na Bledu oteženo.

Od 20. julija do 9. avgusta so bile v tretji izmeni na republiški delovni akciji »Bohinj 80« tri mladinske delovne brigade s 100 brigadirji iz dolnjskega, obalno-kraškega in pomurskega območja. Prva izmena je normo presegla za 56, druga pa blizu 40 %. Pri tretji izmeni so 25. julija sodelovali tudi mladinci na udarniški soboti iz OO ZSMS Rečica, Radovljica, Srednja vas, LIP Bled, Veriga in Žito Lesce. Naslednjo soboto pa še iz Elmonta in LIP Bled, Bohinjske Bele, Verige in Gorenjske Lesce. 4. avgusta so jim priskočili v pomoč tudi mladi iz Murke Lesce, Iskre Lipnice in Stare Fužine. Razen tega so člani OO ZSMS iz Srednje Dobrave 30. julija pripravili za brigadirje kulturni večer, iz Lesc in Ljubnega pa 6. avgusta športno popoldne. Zadnja, četrta izmena brigadirjev prispe v Bohinj 10. in ostane na akciji do konca avgusta, ko bo sklepna prireditev.

V občini Brus, ki je pobratena z občino Radovljica, so strokovne komisije do sredine julija dokončno ocenile škodo po aprilskem potresu. Ta znaša nekaj nad 1 milijono 390 milijonov din. Povsem je bilo uničenih 553, zaradi poškodb pa je začasno neuporabnih nad 1250 stanovanjskih in drugih objektov. V radovljiški občini so v okviru solidarnostne akcije za pomoč prizadetemu prebivalstvu v Brusu do konca julija zbrali na zbirnem računu pri LB – enota Radovljica nad 570.000 din.

V nedeljo, 27. julija, so na Gorjušah svečano proslavili 10-letnico ustanovitve domačega gasilskega društva. Ob tej priložnosti so izročili namenu nov gasilski dom, v katerem je garaža, orodjarja in dve sejni sobi. V prvem nadstropju pa je dvorana za domače kulturno društvo, ki pa še ni povsem opremlje-

na. Na proslavi, ki je bila hkrati posvečena tudi 25-letnici občinske gasilske zveze, so sodelovali tudi gasilci sosednjih in drugih društev. V kulturnem programu so nastopili domači pevci in zbor iz Bohinjske Bistrice ter godba na pihala iz Gorij.

Po podatkih strokovne službe občinske skupnosti za zaposlovanje je bilo v prvih petih mesecih 1980 zaposleno v radovljiški občini poprečno 12.781 ali 5 delavcev več kot lani v tem času. Brezposelnih je bilo v poprečju v tem obdobju 125 delavcev, od teh 62 žensk. To število, ki sicer ni kritično, predstavlja 0,98 % vseh zaposlenih. Med iskalci zaposlitve prevladujejo priučen in nepriučen delavci.

Izvršni odbor izobraževalne skupnosti Radovljica je na 36. seji 29. julija pregledal periodični obračun skupnosti za I. polletje 1980 ter obravnaval osnutek samoupravnega sporazuma o temeljnih plana skupnosti za obdobje 1981–1985. Spregovorili so o oblikovanju oddelkov v šolskem letu 1980/81 v osnovnih šolah mimo sprejetih normativov za 1980. leto in o pripravi na ustanovitev delovne skupnosti strokovnih služb občinskih SIS družbenih dejavnosti. Beseda je tekla o dodelitvi denarja pred zaključkom del za investicijsko vzdrževanje osnovne šole v Radovljici, dogovorili pa so se tudi za delno pokrivanje prevozov učencev osnovne šole iz Bohinjske Bistrice, ki so maja obiskali učence slovenskega dopolnilnega pouka v Essnu in drugih krajih med slovenskimi zdomci.

V nedeljo, 3. avgusta, popoldne so v okviru proslave občinskega praznika Radovljica svečano odkrili spomenik padlim borcem NOB v Kamni gorici. Na proslavi je govoril predsednik občinskega odbora ZZB NOV Radovljica Slavko Staroverski, v kulturnem programu pa so nastopili godba na pihala iz Kranja, pevski zbor Stane Žagar iz Kroke in domači recitatorji.

Na julijskem posvetu urednikov glasil delovnih organizacij in članov komisije za informiranje pri občinskem svetu ZSS Radovljica so spregovorili o akciji »Tisoč delavcev – tisoč sodelavcev«. Uredniki glasil so predstavili delo uredniških odborov in problematiko obveščanja v svojih OZD. Sprejeli so več sklepov, ki nalagajo Indok centru tesnejšo povezavo s strokovnimi službami SIS in uredništvu glasil, večjo pomoč DPO uredniškim odborom, ustanovitev odborov za informiranje, kjer jih doslej nimajo, sodelovanje dislociranih TOZD in enot z uredništvu glasil ter izpopolnitev in izboljšavo sestave sedanjih uredniških odborov. Posebno so opozorili uredništva na mobiliziranje delavcev za izvajanje nalog stabilizacije v gospodarstvu.

Julija je izšla druga letošnja številka glasila Almere Radovljica, ki ga izdaja novi uredniški odbor pod vodstvom odgovornega in glavnega urednika Bojana Gorjupa. Večji del tokrat zares bogate vsebine glasila je posvečen spominu tovariša Tita, gospodarskem načrtu Almere za leto 1981, pripravi na srednjeročno planiranje za obdobje 1981–1985 ter proizvodnim uspehom delavcev Almere. Posebna stran je posvečena obveščanju delavcev, celotno glasilo pa ob obilici slikovnega gradiva prinaša tudi podatke in vesti iz radovljiške občine. Škoda je le, da glasilo ne izhaja bolj pogosto.

Člani gorske reševalne službe Radovljica so v počastitev praznika občine Radovljica v soboto, 2. avgusta, popoldne prikazali reševalno vajo v stenah nad Drago pri Begunjah.

Do 26. julija je bila v avli doma Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici odprta razstava »Julijske Alpe v prvi svetovni vojni«, ki sta jo pripravila Mali vojni muzej in Fotoklub Bohinjska Bistrica. Na ogled so bile povečane dokumentarne fotografije s prizorišč bojov iz prve vojne na območju Bohinja in bližnjih predelov Soške fronte.

OB KRAJEVNEM PRAZNIKU KAMNE GORICE ODKRILI SPOMENIK PADLIM

V nedeljo, 3. avgusta, se je v prelepem poletnem dnevu Kamna gorica pod vzhodno mogočno Jelovico, zibelko gorenjskega partizanstva, prebudila praznično odeta. Že na vse zgodaj je bilo v tej, nekdanj tako znani vasič žebjarjev živo – praznično. Domačini in med njimi številni rojaki od vsepovsod so se zbirali pod mogočno lipo, da praznujejo svoj krajevni praznik in ob tej priložnosti odkrijejo svojevrsten spomenik padlim za svobodo – plavž.

Po zvokih pihalnega orkestra iz Kranja je na slavnostni prostor Pod lipo prikorakala povorka, v kateri so bili nekdanji borci in aktivisti, gasilci, predstavniki teritorialne obrambe in civilne zaštite, športniki, mladina in ostali prebivalci na čelu s številnimi praporščaki.

Zbrane je najprej pozdravil vodja odbora za postavitev spomenika Franc Hrovat in spregovoril o ustvarjalnem delu predsednika Tita, katerega spomin so počastili z enominutnim molkom. Slavnostni govornik pa je bil predsednik občinskega odbora ZZB NOV Slavko Staroverski-Metod, ki je opozoril na izreden pomen in delo gorenjskih

partizanov in aktivistov v narodno-osvobodilni vojni in socialistični revoluciji in sklenil svoj govor s pozivom za dosledno uresničevanje politike gospodarske stabilizacije, kar je največje jamstvo, da obdržimo težko priborjeno svobodo, neodvisnost, bratstvo in enotnost, kar pa je tudi največje jamstvo za naš še lepši jutrišnji dan.

Med žalno koračnico je spomenik odkril aktivist in borec NOV Polde Cvetko, spomenik pa je v varstvo osnovni organizaciji ZSMS predal predsednik krajevnega odbora ZB NOV Ivan Košir.

V zelo kvalitetnem kulturnem programu, ki je sledil, so poleg pihal-

nega orkestra iz Kranja sodelovali še komorni moški zbor Stane Žagar iz Kroke in domači recitatorji.

Po zamisli domačinov je načrt za spomenik naredil brezplačno arhitekt Boris Kebe. Spomenik predstavlja miniaturni plavž, kakršen je nekoč stal na tem mestu. Verze je prav tako brezplačno prispeval pesnik Matej Bor, spominsko ploščo pa so vlili v TOZD Livarna v jese- niški železarni. Spomenik so s prostovoljnimi delom zgradili domačini sami, največ pa so prispevali: Franc Hrovat, Franc Kapus, Franc Smrekar in Franc Solar.

Spomenik se izredno funkcionalno vključuje v okolje Pod lipo. Del prostora so že zaprli z desetimi težkimi kamni, ki so nekoč služili kot podstavki za nakovala, na katerih so izdelovali žeblje in jih povezali s težkimi verigami. Enako bodo še letos zaprli drugi del prostora Pod lipo, ki bo izgledal kot mali trg sredi vasi, kjer se bodo tako kot nekoč zbirali mladi in stari. Pomembno je tudi, da so za spomenikom ohranili in obnovili že razpadajoče lesene rake (korito), po katerih doteka skozi vas voda, ki je včasih gnala kovaška kolesa.

Vsekakor izredno lepa pridobitev za vas, ki se obnavlja in ob kateri nastaja novo lepo naselje stanovanjskih hiš.

Dostojno so prebivalci Kamne gorice praznovali svoj krajevni praznik in se z velikim spoštovanjem oddolžili padlim borcem NOV. To se je kazalo tudi na zunanosti, na številnih zastavah, ki so plapolale s hiš in le zelo redki so »pozabili« očistiti tudi okolje svojih hiš, med drugim žal tudi zavod Matevž Langus in to ravno pod spominsko ploščo padle- mu partizanu, kjer so polagali tudi vene.

Prepričani smo, da bodo mladi Kamnogoričani, ki so prevzeli spomenik in okolico v varstvo, to tudi znali ceniti, predvsem pa zavezo padlim za svobodo, izraženo v verzih Mateja Bora:

*Iz temin zgodovine
v preteče strmine
smo se bili udar na udar
in tako zmagovalce
bomo tudi v bodoče
previharili slednji vihar.*

Nekdanji plavž v Kamni gorici

Nov spomenik padlim borcem NOV v Kamni gorici

SLAVNOSTNA SEJA SKUPŠČINE OBČINE IN PODELITEV NAGRAD »1. AVGUST«

(Nadaljevanje s 1. strani)

lovna organizacija se je razvila na osnovi razvojnega programa z novo tehnologijo, ki jo je sama razvila, prav to pa ji je v tako kratkem času omogočilo, da dosega tako pomembne rezultate pri nastopanju na tržišču in pri proizvodnem ter dohodkovnem povezovanju v Sloveniji in Jugoslaviji. S tem je v letih 1978-1979 organizacija z današnjim imenom Kovin že postavila trdnjše temelje za daljše poslovanje na področju kovinske predelave. Drobna izkovačna industrija, ki se je v letih širila in razvijala, se je usmerila v izdelavo kovinskih delov za oljne in zračne motorne filtre. Prvotni pogodbeni odnosi in tehnično poslovni sporazumi so danes že prerasli v dohodkovno, poslovno-tehnično in razvojno sodelovanje s tovarno Donit TOZD Filtri, s katero so si začrtali že tudi skupne smernice za naslednje srednjeročno obdobje.

Del delovne organizacije, katerega je v prejšnjih letih sestavljala skromna ključavničarska delavnica, je v letu 1977 oblikoval zelo zanimiv proizvodni program izdelkov za opremo malih govejih farm. Čeprav se je delovna organizacija s tem programom srečevala v začetku na našem trgu z močno inozemsko konkurenco, je danes ta program postal s stalnim dopolnjevanjem zelo uspešen in se z njim uspešno uveljavlja v širšem jugoslovanskem prostoru. Plasma izdelkov je že realiziran na tistih tržnih področjih, kjer je interes za razvoj živinoreje največji.

Številna prizadevanja za kvaliteto in uporabnost izdelkov, ki jih je de-

opravlja dolžnosti sekretarja izvršnega odbora krajevnih konferenc SZDL, predsednika koordinacijskega odbora za verska vprašanja in delegata skupščine krajevnih skupnosti. Več let je delal tudi v prejšnjih politično izvršilnih organih skupščine občine, in sicer kot predsednik sveta za šolstvo. Poleg navedenih dolžnosti je opravljal tudi druge funkcije v krajevni skupnosti, občini in republiki. Enkrat je bil delegat na kongresu Zveze komunistov Slovenije, dve mandati dobi pa tudi poslanec kulturno-prosvetnega zbora skupščine SR Slovenije. Z aktivnim družbenopolitičnim in samoupravnim delovanjem je prispeval k napredku pri uveljavljanju socialističnega samoupravljanja. Predvsem pa je vidno njegovo delo v krajevni skupnosti. S svojo prizadevnostjo in odgovornim pristopom k izvrševanju posameznih nalog je v kraju, kjer živi, mnogo prispeval k uresničevanju skupnih interesov in potreb ter opravljanju nalog v krajevni skupnosti, hkrati pa je znal te izkušnje prenašati in vključevati v svoje delo v organih občine in skupnosti slovenskih občin.

FRANC KONOBELJ-SLOVENKO za dolgoletno delo in za aktivno družbenopolitično in samoupravno delovanje, ki je na področju njegovega delovanja prispevalo k ohranjanju tradicij iz NOB in razvijanju napredne revolucionarne preobrazbe družbe.

Franc KONOBELJ-Slovenko, rojen 12. marca 1916, prvoborec, nosilec partizanske spomenice, se je leta 1941 vključil v NOV in postal januarja 1942 član Komunistične partije Jugoslavije. Kot borec Can-

nove Prešernove kočice na Stolu, organizaciji petnajstih zimskih pohodov na Stol, pohodih ob dnevu mladosti na Pristavo in drugih.

SLAVKO OSREDKAR za večletno uspešno in vidno delo v organih družbenopolitičnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij ter za njegov prispevek, ki ga je dal pri uveljavljanju družbenopolitičnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Slavko OSREDKAR, dipl. pravnik, rojen 21. januarja 1933, opravlja vrsto let pomembne družbenopolitične funkcije in najodgovornejše naloge. S svojim aktivnim delom v družbenopolitičnih organizacijah, organih DPO skupnosti in v drugih organizacijah in skupnostih je veliko prispeval k razvoju samoupravnega delovanja in uresničevanja samoupravnega političnega sistema. Njegova prizadevnost, organizacijske sposobnosti in delovna uspešnost se kažejo v vseh akcijah, kjer je sodeloval, saj so bile uspešno izpeljane z uresničitvijo cilja po nenehni graditvi in razvijanju naše družbene ureditve. Tako se njegovo uspešno dolgoletno delo kaže na področju zdravstvenega varstva, predvsem z uspehi na področju organizacije usklajevanja in povezovanja zdravstva. V zvezi s tem je uspešno opravljal tudi funkcije predsednika sveta za zdravstvo skupščine občine Jesenice, podpredsednika socialno-zdravstvenega zbora republiške skupščine in člana predsedstva jugoslovanske konference socialne dejavnosti.

Slavko OSREDKAR je ves čas aktivno delal tudi v družbenopolitičnih organizacijah, opravljal je vrsto odgovornih funkcij in nalog in dal velik prispevek k dograjevanju političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Pri opravljanju najrazličnejših funkcij, predvsem predsednika občinskega odbora SZDL, organizacijskega sekretarja pri občinskem komiteju zveze komunistov, člana občinskega komiteja in konference zveze komunistov in člana predsedstva OK SZDL, pa tudi v drugih, se kaže viden prispevek njegovega dela pri poglobljanju samoupravnega delovanja, predvsem pa njegova nenehna skrb za uveljavljanje socialističnih družbenih odnosov, ki temeljijo na samoupravljanju delovnih ljudi in varstvu socialističnega samoupravnega sistema. S svojim usmerjevalnim idejnim in političnim delom je prispeval k ustvarjanju pogojev za nadaljnji razvoj socialistične družbe na temeljih oblasti in samoupravljanja delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. Pri tem se kaže njegova izredna sposobnost, da je znal politično delo povezati s svojo strokovnostjo, kar še posebej povsod, kjer dela, krepi socialistično samoupravno zavest in akcijsko enotnost socialističnih sil.

Z uveljavitvijo delegatskega sistema in z izvolitvijo prve delegatske skupščine je bil izvoljen za predsed-

nika skupščine občine Jesenice. Pri opravljanju te funkcije in še vrste drugih je nadaljeval svoje učinkovito družbenopolitično in strokovno delo za uveljavljanje in razvijanje delegatskega sistema. V tem času pa je bil v občini Jesenice narejen velik napredek, saj uveljavitev delegatskega sistema omogoča, da se v interesu vseh delovnih ljudi in občanov uresničuje in zagotavlja tak sistem družbenoekonomskih odnosov, ki temelji na enotnih temeljih političnega sistema, s katerimi se zagotavlja skupni interes delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. Predvsem pa je njegovo prizadevanje usmerjeno v to, da se uresničujejo demokratični odnosi, ki z uveljavitvijo delegatskega sistema omogočajo, da delovni ljudje in občani uresničujejo svoje interese, zlasti da v organih samoupravljanja in v skupščinah te interese tudi uskladijo in s tem vplivajo na širjenje možnosti za uresničevanje svojih interesov, svoje dejavnosti. Ta prizadevanja so prav v tem času uspela tudi na področju negospodarstva, predvsem z uveljavljanjem nove - celodnevne šole, organizacijo otroškega varstva, organizacijo zdravstvenega varstva, pa tudi na področju kulture in telesne kulture. Pri vsem tem je stalno prisotno vidno delo Slavka OSREDKARJA, ki je prisoten povsod, kjer je treba graditi in opravljati naloge, ki pomenijo razvoj samoupravne demokracije, razvoj družbenoekonomskih odnosov in političnega sistema v interesu skupnosti in družbe. Z vsem tem je mnogo prispeval k razvoju občine Jesenice kot celote.

KALJENJE NOČNEGA MIRU

Ne da bi hoteli v čemerkoli zmanjševati ali prizadevati izredno aktivnost in požrtvovalnost gasilcev v pripravah in uspešni izvedbi tekmovanja gasilcev treh dežel, vendarle ni mogoče mimo tega, da so v pripravah in pospravljanju kar dve noči po nekaj ur krepko nazirali živce delu prebivalstva na Tavčarjevi cesti in Cesti maršala Tita med nočnim počitkom z bučnim ropotom motorja, drzanjem lopat, vmesnimi klici in podobno, kar je sredi noči strahotno odmevalo po okolici.

Oprostite, tovariši poklicni gasilci in reševalci iz Železarne, vemo, da ste prevzeli veliko odgovornost za kar najboljšo izvedbo tekmovanja, kar vam je tudi uspelo, vendar ne bi smeli pozabiti na prebivalce tega območja, med katerimi je tudi veliko delavcev, ki so si z nočnim počitkom nabirali moči za naslednji delovni dan, pa ste jim dve noči možno nazirali živce in kalili nočni mir. V svoji zagnanosti ne bi smeli pozabiti na to, da ste s tem kršili tudi občinski odlok in naredili prekršek! Tega pa moramo spoštovati in dosledno uresničevati vsi.

V POČASTITEV OBČINSKEGA PRAZNIKA SO ODPRLI NOV ŠOLSKI CENTER NA PLAVŽU

V soboto, 2. avgusta, popoldne so na Plavžu ob prisotnosti približno dva tisoč prebivalcev na slovesen način odprli nov šolski center. Slavnostni govor je imel Slavko Osredkar, predsednik komisije za uvedbo celodnevne osnovne šole. Zahvalil se je vsem prebivalcem občine, ki so s samopriskom v višini 69 % od skupne vsote 187 milijonov din prispevali za zgraditev teh pomembnih objektov.

Prvi objekt, v katerem imajo pouk nižji razredi osnovne šole, je bil zgrajen do jeseni leta 1978, drugi, kjer so višji razredi, je bil dograjen lani, telovadnica in bazen sta bila urejena čez zimo, sedaj pa so odprli še vrtec Angelce Očepek in centralno kuhinjo.

V imenu gradbenega odbora se je vsem izvajalcem in drugim zahvalil predsednik Anton Arh, ravnateljica osnovne šole in upraviteljica otroškega vrta pa sta se ob prevzemu prostorov zahvalili vsem, ki so kakorkoli prispevali, da so se zgradili ti lepi in funkcionalni objekti.

V kulturnem delu prireditve so nastopili recitatorji vrtca in osnovne šole, ansambel narodnih plesov in pesmi pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice ter pihalni orkester Jeseniški železarji. Po otvoritvi so si udeleženci slovesnosti ogledali prostore novega šolskega centra na Plavžu.

RAZSTAVA O GROZODEJSTVIH IN TRPLJENJU V INTERNACIJI

V počastitev 1. avgusta, praznika jeseniške občine, so na ta dan v avli skupščine občine in zdravstvenega doma na Jesenicah odprli razstavo pod naslovom Interniranci. V sodelovanju s sekcijo internirancev so jo pripravili sodelavci oddelka za delavsko gibanje in NOB tehničnega muzeja Železarne. Na razstavi v sliki in besedi prikazujejo grozodejstva in trpljenje nekdanjih internirancev po raznih taboriščih smrti, ki jih je imel gestapo širom Evrope.

Govor ob otvoritvi je imel Tone Dolinšek, ki je bil med vojno najprej zaprt in grozovito mučen v Begunjah, nato pa interniran v Dachau. Opisal je hudo trpljenje in odločnost naših ljudi v boju za svobodo in pravico. Ravno ti ljudje so bili tudi po osvoboditvi v prvih vrstah pri obnovi in graditvi domovine. Pozval je vse k tovarištvu in prijateljstvu ter takšnim odnosom, da se nikoli več ne bodo ponovila grozodejstva 2. svetovne vojne. Pozval je k prijateljskim odnosom med narodi in za mir v svetu.

V krajšem kulturnem programu so recitali pesem o internirancih

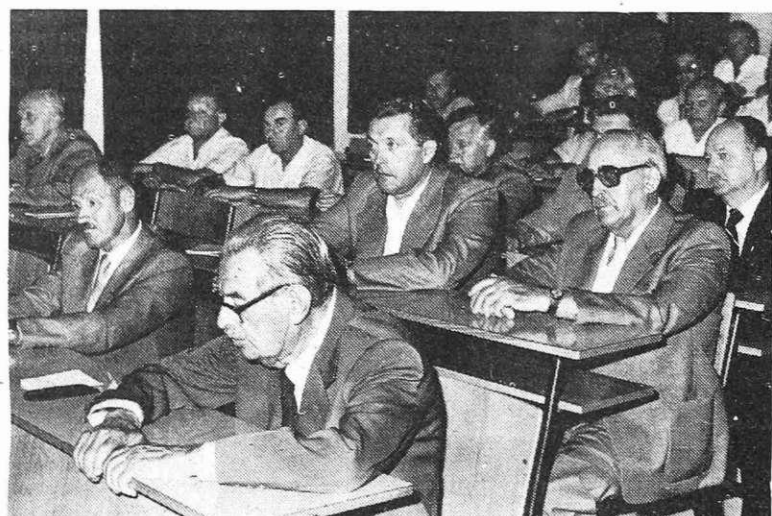
ŠE TEDEN DNI DO PRAZNOVANJA V PODMEŽAKLIJ

Le še dober teden nas loči od prvega praznovanja krajevnega praznika v krajevni skupnosti Podmežaklja - 10. avgusta. Organi krajevnih samouprav in družbenopolitičnih organizacij se na prvo praznovanje že dalj časa skrbno pripravljajo.

Osrednja prireditev bo v petek, 8. avgusta. Po otvoritvi novih proizvodnih prostorov delovne organizacije KOVIN bo ob 19. uri v proizvodni hali KOVIN slavnostna seja skupščine krajevnih skupnosti in zbor občanov. Kulturni program bodo izvajali pihalni orkester Jeseniški železarji, ženski oktet pevskega društva Jesenice in recitatorja Borut Verovšek in Franci Pogačnik.

Ze danes bo v okviru praznovanja ob 16. uri turnir v malem nogometu, na katerem sodelujejo ekipe: Kovin Jesenice, Kovinoservis Jesenice, TOZD Hladna valjarna in krajevnih skupnosti Podmežaklja.

Letošnje praznovanje bodo zaključili v soboto, 9. avgusta, s pohodom na Mežakljo in Obranco. Odhod udeležencev bo ob 7. uri zjutraj izpred strleškega doma v Podmežaklju.

S slavnostne seje vseh treh zborov skupščine občine Jesenice ob občinskem prazniku

lovna organizacija že prejela, potrjujejo pravilno usmeritev njenega razvoja, ki temelji na lastni tehnologiji v povezovanju na širšem gospodarskem prostoru, predvsem pa v oblikovanju dohodkovne povezanosti, ki narekuje skupno nastopanje pri prodaji opreme. Ti rezultati kažejo na veliko prizadevnost kolektiva pri izpolnjevanju svojih in družbenih planskih nalog, kar je še posebej pomembno v času, ko zaključujemo plansko obdobje in preverjamo realizacijo planskih nalog ter oblikujemo plane za naslednje srednjeročno obdobje.

JOŽE GAZVODA za dolgoletno in vidno delo pri izvajanju nalog na področju kulturnoprosvetne dejavnosti in družbenopolitične aktivnosti pri uresničevanju samoupravljanja.

Jože GAZVODA se je rodil 4. novembra 1924 v Ljubljani. Devetega septembra 1943 se je aktivno vključil v NOV, kjer je bil leta 1944 sprejet v Komunistično partijo Jugoslavije. Po končani vojni je do leta 1950 ostal v JLA in ima čin rezervnega majorja. Po izstopu iz JLA si je pridobil izobrazbo učitelja. Vse od leta 1951 dalje je opravljal pedagoško delo in to od leta 1952 na osnovni šoli Jeseniško-bohinjski odred v Kranjski gori, kjer je bil večino časa ravnatelj šole. V času, ko je opravljal funkcije ravnatelja, je bila v kraju zgrajena nova šola in je bil z njegovo veliko prizadevnostjo in strokovno pomočjo dosežen velik napredek v organizaciji novega načina pouka. Mnogo si je prizadeval za uvedbo celodnevne šole, ki omogoča učencem boljše pogoje za učenje. Šola je postala središče kulturnega in družabnega življenja v kraju, kar je hkrati narekovalo nenehno aktivnost Jožeta GAZVODE v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih krajevnih skupnosti, kjer je opravljal odgovorne funkcije. Bil je večkrat sekretar osnovne organizacije zveze komunistov, predsednik krajevnega odbora SZDL, sekretar sveta zveze komunistov krajevnih skupnosti, sedaj pa

karjeve čete je sodeloval v vseh borbah akcijah in je že med NOB opravljal pomembne družbenopolitične naloge. Pred koncem vojne je bil pomočnik političnega komisarja bolnice Franja na Primorskem. Po osvoboditvi je opravljal odgovorne naloge v JLA, po demobilizaciji pa je v bivšem okraju Kranj opravljal odgovorna dela v oblastnih organih in družbenopolitičnih organizacijah, največ v organizaciji Zveze družbenih borcev NOV, kjer je bil tajnik okrajnega odbora.

Po vrnitvi na Jesenice se je leta 1963 zaposlil v tehničnem muzeju železarne Jesenice, kjer je aktivno delal pri zbiranju in dopolnjevanju zgodovinskega gradiva NOB. Poleg tega je opravljal več pomembnih družbenopolitičnih funkcij. Deset let je kot predsednik in tajnik vodil občinsko organizacijo ZB NOV Jesenice, deloval je v kulturni skupnosti, turističnem društvu in drugih družbenopolitičnih in družbenih organizacijah. Kot družbenopolitični delavec je in še predano opravlja naloge v družbenopolitičnih organizacijah v krajevni skupnosti Plavž, v občinski organizaciji ZB NOV in v organih, ki skrbijo za zgodovinsko in muzejsko dejavnost NOB na Gorenjskem in v Sloveniji. Njegov prispevek pri uveljavljanju aktivnosti občinske organizacije in krajevni organizaciji ZB NOV in borcev NOV ter aktivistov in uveljavljanju socialističnega napredka v naši občini je velik.

Njegove zasluge so očitne pri prenašanju in ohranjanju revolucionarnih in borbениh tradicij NOB. Zelo se je angažiral na področju muzejske dejavnosti, pri opisovanju zgodovinskih dogodkov in razkrivanju vojnih zločinov.

Že v 1954. letu je izšla njegova knjiga, ena prvih tovrstnih publikacij, Pod Mežakljo in Karavankami so se uprli. Bil je urednik I. in II. izdaje zbornika Jeklo in ljudje, v katerem je več njegovih prispevkov. Kot član uredniškega odbora republiškega glasila ZB NOV TV-15 aktivno deluje že vrsto let. Pripravil je več prispevkov o dogodkih med NOB, ki so bili objavljeni v raznih glasilih in v radijski oddaji Mi pa nismo se uklonili pri lokalni radijski postaji Triglav Jesenice. Velik je njegov prispevek tudi pri postavitvi

Železarski globus

AVSTRIJA

Avstrijski minister za trgovino in njegov poljski kolega sta pred kratkim podpisala dolgoročno pogodbo o dobavi premoga iz poljskih premogovnikov za potrebe avstrijskih termoelektrarn. Po tej pogodbi bo po letu 1984 poljska stran 20 let dobavljala letno 1,2 milij. ton premoga z možnostjo povečanja na 1,5 milij. ton. Vzporedno s tem so avstrijske banke tudi odobrile posojilo v višini 300 milij. dolarjev, ki ga bodo poljski premogovniki porabili za povečanje svojih proizvodnih zmogljivosti. V teku so tudi razgovori o dobavi poljskega premoga za koksiranje avstrijske železarni Vöest Alpine.

Del udeležencev ob otvoritvi novega šolskega centra na Plavžu. (Foto B. Blenkuš)

ZELO USPEŠNO SREČANJE IN TEKMOVANJE GASILCEV TREH DEŽEL

V počastitev praznika občine Jesenice je bilo v nedeljo, 3. avgusta, tudi tekmovanje gasilskih desetih treh dežel. Udeležile so se ga po tri desetine iz občine Jesenice, Kanalske doline in Furlanije (Italija) in Koroške (Avstrija). Občinska gasilska zveza Jesenice ga je organizirala in zelo uspešno izvedla na cesti Cirila Tavčarja na Jesenicah.

Po zelo napeti in ostri borbi, ki jo je spremljalo več tisoč prebivalcev in udeležencev iz Koroške in Furlanije, je prvo mesto s 53,4 točkami osvojila desetina Gasilskega društva Zazrebica. Drugi so bili s 54,9 točke gasilci iz Smokuča, na tretje mesto so se s 56,2 točkami uvrstili gasilci iz Beljaka, četrta je bila desetina iz St. Jakoba v Rožu, peta iz Zabnice v Kanalski dolini, šesta iz Moggia v Furlaniji, sedma iz Podklostra, osma iz Ukeve v Kanalski dolini in deveta iz Podkorena. Gasilci iz Podkorena so z 52,6 sekundami imeli drugi najboljši čas, so pa žal naredili tri napake in zato dobili kar 23 kazenskih točk.

Po skupnem seštevku točk so se naše desetine uvrstile na drugo mesto. Prvi so bili gasilci s Koroške in tretji iz Kanalske doline in Furlanije. Rezultate so na slovesen način razglasili pred športno halo v Podmežaklju, kjer so razvili tudi prapor občinske gasilske zveze in Gasilskemu društvu Jesenice — mesto predali nov gasilski avto TAM. Na slovesnosti so navzoče pozdravili, čestitali in zaželeli še naprej uspešnega sodelovanja: Ivo Arzenšek, predsednik skupščine občine Jesenice, Dušan Sikošek, predsednik skupnosti za varstvo pred

požarom, Anton Arh, predsednik občinske gasilske zveze, vodilni predstavniki gasilcev Gorenjske in

PODELITEV DOMICILNE LISTINE BORCEM ZA SEVERNO MEJO

Dan pred praznikom občine Jesenice, to je 31. julija, so imeli nekdanji prostovoljci borci za severno mejo 1918–1919 jeseniške občine zopet svoj praznik. V konferenčni sobi skupščine občine je bila namreč podeljena njihovi organizaciji domicilna listina kot priznanje za njihovo udeležbo v bojih za našo severno mejo v letih 1918/1919.

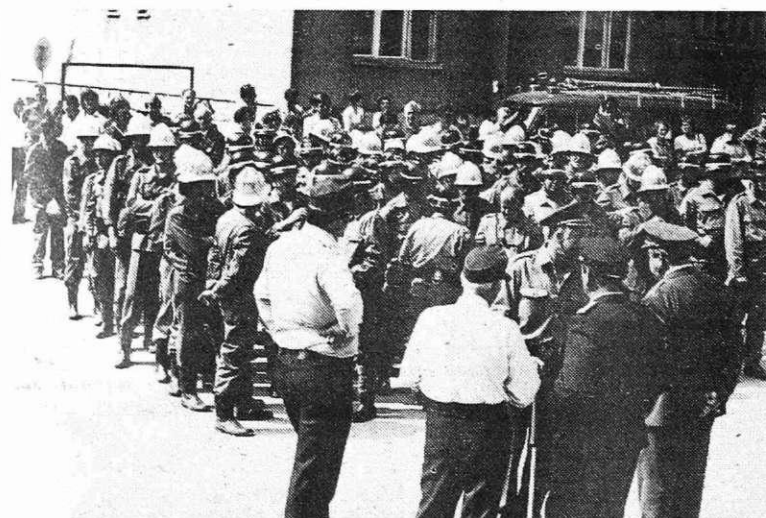
Ta dan se je zbralo kar trideset od 43 še živih starih veteranov, kolikor jih še šteje organizacija v jeseniški občini, vsi že v visoki starostni dobi. Prisotni so bili tudi zastopniki te organizacije iz drugih gorenjskih občin: Radovljice, Kranja in Trziča, med njimi tudi Ahačič, ki je aprila dopolnil že 90 let.

Vse ostarele borce za našo severno mejo je toplo pozdravil predsednik skupščine občine Ivo Arzenšek, ki je v svojem govoru omenjal udeležbo jeseniških prostovoljcev v bojih za našo severno mejo in velik prispevek teh borcev za obrambo velikega dela naše ožje domovine, katero bi si po prvi svetovni vojni radi prilastili

Slovenije ter Koroške in Kanalske doline.

Na slovesnosti so republiška gasilska odlikovanja. Gasilska odlikovanja II. stopnje so prejeli: Jože Cuznar iz Podkorena, Valentin Razinger z Blejske Dobrave in Karel Tramte z Jesenic, gasilska odlikovanja III. stopnje pa Janez Šebat iz Smokuča ter Stanko Zavodnik iz Kranjske gore. Po svečanem delu je bila v športni hali zabava s plesom. B.

Dopisujte v Železarja

Zbor tekmovalcev — gasilcev treh dežel (foto B. Blenkuš)

POBRATENJE DRUŠTEV UPKOJENCEV

Sodelovanje Primorcev in Gorenjcev ima svoje začetke v najtežjem obdobju slovenske zgodovine — v narodnoosvobodilnem boju in v socialistični revoluciji in še prej, ko so Primorci ječali pod fašističnim škornjem in so se mnogi zatekli tudi na Jesenice. Generacija takratnih borcev za svobodo danes že uživa zasluženi pokoj. Toda zato ni pokoj počivanja na preteklih zaslugah, ampak je še vedno obdobje aktivnega življenja in udejstvovanja na vseh področjih. Zlasti so upokojenci aktivni v svojih krajevnih skupnostih in v društvi upokojencev.

Ze nekaj let zelo tesno sodelujejo upokojenci iz Nove Gorice in Javornika — Koroške Bele. Da bi bilo v bodoče to sodelovanje še bolj izrazito, so se dogovorili, da naj se obe društvi medsebojno pobratita. Novogoričani so se sporazumno s tovariši z Javornika in Koroške Bele odločili, da bodo listino o pobratenju podpisali od srečanju upokojencev 3. avgusta na Lokvah pri Novi Gorici.

Jutranji vlak je te lepe nedelje odpeljal upokojence gorenjskih društev proti Novi Gorici. Od Podbrda dalje so na vsaki postaji vstopali v vlak še številni primorski upokojenci. Pred novogoriško železniško postajo so jih že čakali udobni avtobusi, ki so jih odpeljali po lepi asfaltirani cesti nad Solkan in dalje proti Trnovskemu gozdu, kjer ležijo na prelepi gorski planoti Lokve. Imenujemo jih partizanske Lokve, saj je ta kraj zibelka devetega korpusa. Prebivalci tega naselja ter bližnjega Trnovca so bili med NOB zelo zavedni in aktivni.

Gorenjci smo prišli med prvimi, nato pa so vozili avtobusi še in še. Prihajali so upokojenci iz Komende-Kamnika, iz Žirov, iz Ptuj, iz Izole, pa tudi sosednja republika Hrvaška je bila zastopana. Narodno-zabavna glasba s plošč se je menjavala z godbo na pihala. Veselo razpoloženje so še povečala številna prijetna srečanja prijateljev in znancev. Nekoliko pred enajsto uro so bili zbrani vsi, ki so ta dan na Lokvah praznovali.

Z igranjem državne himne se je pričel kulturni program. Tovariši Anton Mozetič, podpredsednik zveze društev upokojencev Nova Gorica, se je v govoru spomnil našega pokojnega voditelja in vzornika maršala

Tita. Spomnil se je tudi padlih borcev za svobodo in žrtev fašizma iz tega kraja. Delegacija upokojencev je odnesla k spomeniku padlim v bližini zborovalnega prostora venec. Zborovalce je pozdravil predstavnik krajevnih skupnosti Lokve Alojz Krivec, slavnostni govor je pa imel Aljoša Uršič, sekretar občinskega komiteja Zveze komunistov Nova Gorica. Poudaril je, da je generacija sedanjih upokojencev nosila največje breme borbe za osvoboditev, socialistične revolucije in povojne obnove in izgradnje. Od vseh slovenskih pokrajin je bila najbolj prizadeta Primorska. Po osvoboditvi je ostala brez mesta, saj je mesto Gorica pripadlo Italiji. S pomočjo vse domovine in z delom, znanjem ter požrtvovalnostjo graditeljev je zrasla Nova Gorica, ki predstavlja spomenik generaciji, ki jo je gradila.

Sledilo je pobratenje. Predsednika obeh društev sta prebrala sklepe izvršnih odborov svojih društev o pobratenju. Izmenjala sta slavnostni listini in spominska darila. Navzoče je pozdravil še predstavnik republiške zveze društev upokojencev Avgust Batagelj, ki je poudaril prizadevnost upokojencev pri raznih dejavnostih v društvih, pa tudi v samoupravnih interesnih skupnostih. Družbena skupnost si prizadeva, da bi imeli upokojenci lepo življenje, da ne bi imeli občutka, da družbi niso več potrebni. Tudi predstavnik upokojencev Socialistične republike Hrvaške je pozdravil zbor in je zlasti poudaril bratstvo in enotnost narodov in narodnosti Jugoslavije.

V pestrem kulturnem programu so nastopili: moški pevski zbor ter ženski oktet društva upokojencev Javornik — Koroška Bela, moški pevski zbor iz Bilj, mladinski pevski

naši sosedje. Nato je izročil domicilno listino predsedniku občinskega odbora zveze prostovoljcev borcev za severno mejo 1918–1919 Jožu Stražišarju, kar so vsi prisotni pozdravili s ploskanjem. Pripomnimo naj, da so se te slovesnosti udeležili predstavniki vseh zborov skupščine občine in predstavniki družbenopolitičnih organizacij.

Predsednik občinskega odbora organizacije Jože Stražišar se je v imenu vseh prostovoljcev iskreno zahvalil in med drugim dejal: Dovolite mi, da se v imenu naše organizacije in tudi v imenu vseh borcev — prostovoljcev za severno mejo, pri srčno zahvalim za podeljeno priznanje naši organizaciji. To ni le priznanje nam prostovoljcem, pač pa je to mnogo več. To je potrditev, da naša socialistična družba ceni idealizem takratnih prostovoljcev, ki so se v tistih odločilnih časih borili za to, da niso Maribor z okolico in nekateri drugi naši slovenski kraji pripadli sosednji državi. Dobro je namreč znano, kako velik pohlep so imele tedaj sosedne države po našem ozemlju, tudi po tako imenovanem jeseniškem trikotu. Vse od tedaj ko je bil pred dobrimi desetimi leti priznan prostovoljcem status borca za severno mejo, lahko ugotavljamo, da smo ostareli prostovoljci, deležni na stara leta velike pozornosti naše socialistične družbe, tako skupščine občine in njenih organov, kakor tudi vseh družbenopolitičnih organizacij. Vedno lahko ugotavljamo, da nismo pozabljeni in da nam naša družba nudi vso pomoč.

Zaslužni gasilci, ki so prejeli priznanja in napredovali. (Foto B. Blenkuš)

Člani gasilskih enot s področja Jesenic in bližnje okolice so v soboto, 2. avgusta, imeli veliko gasilsko vajo. Z njo so počastili občinski praznik 1. avgust. Namisljeni požar je nastal na enem od blokov sredi ulice Cirila Tavčarja. Na vaji so prikazali gašenje ognja, iz poslopja so reševali stanovalce z novo Magirus lestvijo, platnenim trakom in mrežo oziroma platnom, v katerega so skakali stanovalci iz prvega nadstropja. Vajo, ki je zelo lepo uspela, si je ogledalo veliko število prebivalcev Plavža. (Tekst in foto B. Blenkuš)

KAJ SE DOGAJA OKROG NAS?

Najbrž bi dogodek šel nezapažen mimo nas, če ne bi bil povezan z našim dolgoletnim sodelavcem Jožetom Bremcem, iz Gornjih Lokovcev, ki je delal 23 let v naši železarni, v valjarni žice, to je od leta 1957 do svoje smrti 24. julija 1980 in njegovimi štirimi otroki. Kajti odnos svojcev pokojnega Bremca do njegovih štirih otrok je vse prej kot human.

Že pred njegovo smrtjo so njegovi bratje in sestre »pognali« ženo — mater in štiri otroke od hiše, da so se morali naseliti v raztrgani bajti, v kateri jim je na postelje tekla voda. Še bolj nečloveško pa so se obnašali ob smrti Jožeta Bremca, ko njegovih lastnih otrok niti niso obvestili o smrti. Prepovedali so jim vstopiti v njihovo lastno hišo, da bi se poslovlili od očeta, prepovedali, da bi šli za pogrebom, odklonili cvetje, ki ga je darovala tovarna pohištva Meblo TOZD Čepovan, kjer je zaposlen najstarejši sin, polnoletni Radovan. Z venca otrok so sneli žalni trak in sploti preprečili kakršnokoli stik, da njegovi otroci — polnoletni Radovan in mladoletni Aleksander, Vlasta in Mojca, niti ne vedo, kje je pokopan.

Otroci se našim železarjem tudi zahvaljujejo za udeležbo na pogrebu, čeprav, pravijo, sami niso bili za pogrebom lastnega očeta, ker niso smeli, oziroma so jim prepovedali.

Najbrž je sleherni komentar k temu odveč. Otroci, ki so to pripovedovali, so zelo prizadeti, kajti godi se jim krivica, ki je ni moč pozabiti.

PRED LETOŠNJO KRVODAJALSKO AKCIJO ZGODOVINA KRVODAJALSTVA V SVETU IN PRI NAS

Zavod za transfuzijo krvi v Ljubljani bo tudi letos izvedel na Jesenicah krvodajalsko akcijo, in sicer v dneh od 21. do 29. avgusta v prostorih Delavskega doma na Jesenicah. Zato bomo v nekaj števil-
kah našega glasila objavili več krajših sestavkov, da bi se seznanili z zgodovino in pomenom krvodajalstva za človeka – bolnika, ki kri potrebuje.

Krvodajalstvo temelji na globokem humanizmu in zavesti človeške solidarnosti do sočloveka, do bolnika, ki potrebuje kri.

Kri je kljub vedno večjemu napredku medicine še vedno nenadomestljivo zdravilo. Je proizvod organizma in jo kljub številnim poizkusom ni mogoče izdelati v nobenem laboratoriju ali kemični tovarni.

Tega so se zavedali že v antičnih časih, v katerih najdemo že prve zapiske o zamisli pretoka krvi iz človeka v človeka. Tako je že v Libav-
viovih pismih iz leta 1615 opisana prva transfuzija. Ta veja medicine pa je dobila svoj pomen nekoliko kasneje, 1616. leta, ko je William Harvey odkril krvni obtok. Poizkusi transfuzij so si sledili eden za drugim, vendar pa so se velikokrat končali z neuspehom, ker še niso poznali krvnih skupin. Te je leta 1901 odkril dr. Karel Landsteiner v Ameriki.

Z odkritjem krvnih skupin se je začela v Ameriki transfuziologija razvijati hitreje, medtem ko je Evropa zaostajala. V tistih časih je pomenila transfuzija krvi pravo operacijo in je bila nevarna tako za dajalca kot za prejemnika. Izvajali so jo direktno iz žile dajalca v žilo prejemnika, pri čemer, zaradi pomanjkljivih aparatov, niso mogli kontrolirati količine pretočene krvi.

Z odkritjem natrijevega citrata ki preprečuje strjevanje krvi, se je leta 1914 pričelo novo obdobje v transfuziologiji.

Kmalu po odkritju natrijevega citrata pa sta leta 1916 Robs in Turner prišla še do ene pomembne ugotovitve: kri, shranjena na hladnem mestu, je uporabna tudi več dni. To odkritje se lahko smatra za prvi začetek tako imenovanih krvnih bank, to je institucij, kjer shranjujejo večje količine krvi. Po tem odkritju so pričeli v Evropi in Ameriki v večjih bolnicah ustanavljati zavode za transfuzijo krvi. S tem je bila omogočena hitra dobava krvi za transfuzije. Tako so že v prvi svetovni vojni izvajali transfuzije krvi v armadah.

Nadaljnji napredek v tej veji medicine predstavlja odkritje, da pri raznih boleznih lahko zamenjujejo kri le njeni sestavni deli: plazma, serum, posamezna krvna telesa itd. To odkritje je za medicino zelo pomembno, saj se kri enega dajalca lahko koristno razdeli po posameznih sestavinah na več delov, oziroma

koristi jo lahko več bolnikov z različnimi obolenji. Poleg tega imajo posamezne sestavine krvi, ki so ustrezno konservirane (npr. posušena plazma), neprimerno daljši rok trajanja kot sveža kri.

V naši republiki je bila prva transfuzijska postaja organizirana takoj po osvoboditvi v okviru centralne vojne bolnice. Januarja 1946. leta je postala transfuzijska postaja civilna ustanova in se je preimenovala v zavod za transfuzijo krvi medicinske fakultete. Razvoj naše zdravstvene službe, splošni napredek medicinske znanosti in s tem uvažanje novih kirurških operacij in ne nazadnje hitro se razvijajoča industrija, ki je imela za posledico naraščanje obratnih in prometnih nezdod, so terjale ustanovitve transfuzijskih oddelkov pri večjih bolnicah. Tako je bilo do 1957. leta ustanovljenih v SR Sloveniji enajst takih oddelkov.

Leta 1953 je prevzel organizacijo krvodajalstva Rdeči križ in z delom

svojih aktivistov dosegel rezultate, ki so presegli vsa pričakovanja. To nam kažejo tudi podatki Zavoda SRS za transfuzijo krvi. Tako so leta 1978, ob 25-letnici, ko je organizacijo krvodajalstva prevzel Rdeči križ, organizirali občinski odbori RK krvodajalske akcije v 239 delovnih dneh. Načrt SRS je bil 86.994 prijav. Prijavilo pa se je 106.426 krvodajalcev, kar je 122,3 %. Kar štirideset občinskih odborov RK Slovenije je preseglo plan. Med njimi je bila tudi naša občina. V letu 1978 je bilo za našo občino planiranih 1349 prijav (4,7 % od števila prebivalcev), akcije pa se je udeležilo 1592 občanov ali 118 %. Količina odvzete krvi je znašala 601.385 ml. Iz delovne organizacije Zvezarna se je v tem letu udeležilo akcije 710 dajalcev, kar je 44,74 % vseh krvodajalcev v občini.

Leta 1979 se je v naši občini udeležilo krvodajalske akcije 1648 krvodajalcev. Od tega jih je bilo 879 ali 53,33 % iz Zvezarne in 769 ali 46,67 % iz ostalih organizacij združenega dela v občini. Od skupnega števila krvodajalcev sta bila iz zdravstvenih razlogov odklonjena 102 ali 6,18 % udeležencev.

Ivanka Zupančič

MORSKA VODA NARAVNO ZDRAVILNO SREDSTVO

Morska voda je s svojim velikim bogastvom pravo skladišče zdravilnih snovi. Čimbolj zmagovito korakata v zdravljenje kemija in tehnika, vse bolj pozabljamo na ta naravni vir zdravja. Že v zgodnjem starem veku, verjetno pa že ob prvih človeških poizkusih v zdravilstvu, je bila morska voda pomembno zdravilo; pa naj so jo uporabljali samo za kopanje ali pa zauživali kot tinkturo. Pojdite kamorkoli na obalo kakšnega morja; vedno boste našli zdravilne in laike, ki hvalijo zdravilno delovanje morske vode; povprašajte za mnenje ribiča na skalnatih pečinah Dalmacije ali kje na Severu zdravilnika, ki dela v obmorskem kopališču.

Morska voda kot zdravilo je nenehno izginjala v pozabi – tudi danes marsikateri znanstvenik zmaguje z glavjo, če mu jo omenite. Ljubša so mu namreč zdravila, ki vsebujejo enake količine posameznih snovi in ki jih je mogoče brez skrbi predpisati. Nočemo trditi, da takšno ravnanje ne bi imelo določenih prednosti, toda pri tem ne želimo prezreti dejstva, da tudi v morski vodi narava nenehno vzdržuje ravnotežje v tekočini razstopljenih snovi in da je v njej vrsta spojin, katerih niti danes še ne poznamo. Ob vsaki morski obali posvečajo danes morski vodi spet mnogo pozornosti. Gradijo zdravilišča, vodilni znanstveniki pa se ukvarjajo z delovanjem morske vode, pa naj bo to v Evropi ali v Ameriki. Danes, ko se znova učimo človeka jemati kot celoto, nam je tudi uporaba morske vode v zdravilne namene bližja, saj je v bistvu od narave pripravljena zmes pomembnih snovi.

NA KATERE BOLEZNI VPLIVA MORSKA VODA?

Ker najdemo v morski vodi vsaj sledi tako rekoč vseh elementov, je obseg bolezni, ki prihajajo v poštev za zdravljenje z morsko vodo, obsežen. Seveda mora v vsakem primeru posebej zdravnik odločiti, ali je za takšen ali drugačen primer umestno zdravljenje s kopanjem v morski vodi, ali pa je potrebno še uživanje morske vode.

Ko je zdravnik odločil, da bi bilo takšno zdravljenje primerno, bo priporočil zdravljenje ob morju predvsem pri boleznih dihal, krvi, srca, krvnega obtoka, mišičja, živčevja, prebavil, hormonskih žlez, ... Ta seznam posega na vsa področja medicine.

Samo tisti, ki je kdaj videl hud astmatični napad ali ga celo sam doživel, lahko razsodi, kakšne bolečine mora astmatični bolnik pretrpeti. Krči, ki prizadenejo drobne mišice na koncu bronhijev, zelo ovirajo dihanje. Bolnik vsak trenutek trepeva v strahu, da se bo zadušil. V zdravniški praksi je gotovo med najlepšimi doživetji, če takega bolnika pošljemo k morju: napadi navadno popolnoma izginejo in bolnik se čuti prerojenega. Tudi inhalacije morske vode prinesejo kdaj pa kdaj uspeh.

Zelo skrbne preiskave morske vode so opozorile na podobnost, ki naravnost iznenadi: sestavine so-krvce (krvnega seruma) in morske vode so si izredno podobne. Znano je, da v sokrvici plavajo krvna telesa in druge sestavine krvi. Morska voda torej vzbuja po naravi poti nastajanje rdečih in belih krvnih teles (krvnic). Kontrola dokaže, da se že v nekaj dneh znatno zviša njihovo število. Podobnost med morsko vodo in sokrvico nas bo manj začudila, če se pomislimo, da moramo po vsej verjetnosti vir življenja iskati v morski vodi. Kolikim organizmom – živalim in rastlinam – je morje življenjsko okolje, ki jih obdaja! Delovanja na kri ne kaže pripisovati samo kemič-

nim sestavinam, pač pa tudi klimatičnim dražljajem, saj pomnoži število krvnic tudi bivanje v drugih zdravilnih klimah, vzemimo v visokogorskem podnebju.

Pred zdravljenjem na morju je posebno pomembno, da se z zdravnikom posvetujejo srčni bolniki. Če že sama sprememba podnebja lahko močno obremeni srce, je bivanje ob severnih in vzhodnih morjih z njihovim ostrim podnebjem, oziroma ob južnih morjih, kjer nastopi pogosto visoka vročina, zelo nevarno za ljudi, bolne na krvnih obočjih. Vendar so ravno ta obolenja tista, ki lahko ob pravilnem premisleku in izboru zdravljenja ob morju v zdravljenju zelo napredujejo. Poizkusi so pokazali, da povzroči uživanje morske vode hudo odtegnitev vode iz telesa, kar pri zdravljenju bolnišni krvnega obtoka skušajo doseči s posebnimi zdravili. Bolnikom z vžišnim krvnim pritiskom se po kopanju v morju pogosto krvni pritisk zniža. To se dogaja predvsem na tistih obalah, kjer ni previsoke vročine.

Zelo zanimive podatke so dale preiskave otrok, ki so bili na zdravljenju v obmorskih kopališčih. Obseg njihovega trebuha se je zmanjšal, povečal pa se je obseg posameznih mišic, posebno še njihova n.o.č. Ravno ta napredek mišic je zanimiv, ker je popolnoma enak tistemu, ki ga dosežejo s svojim treningom športniki. Nobenega dvoma ni, da se otroci ob morju več gibljejo in imajo zato boljše tek, pa tudi na soncu so mnogo več. Toda mišičje teht otrok se je okrepilo še bolj, kot bi lahko pričakovali samo od teh faktorjev.

Morska voda je posebnega pomena za ureditev neradne prebave. Zaradi različnih soli, ki jih vsebuje, deluje lahko odvajalno in hkrati popravilno izločanje želodčne kisline iz sluznice želodca. Uživanje morske vode poveča tudi apetit in ta deluje zelo hitro – avtomatično na žleze, ki so soudeležene v prebavi. Za presnovo je zelo važno ravnotežje med beljakovinami in ogljikovimi hidrati v telesu. Če je bilo porušeno, ga bivanje ob morju spet hitro vzpostavi. Oskrba organizma z mineralnimi snovmi je zaradi izumetničene prehrane pogosto pomanjkljiva. Zdravljenje z morsko vodo (pod zdravniškim nadzorom), lahko že v kratkem zalogo mineralnih snovi v telesu izpolni in pripelje do tako imenovane remineralizacije telesa.

Ni dvoma, da vpliva morska »širjava«, pogled v neskončnost obzorja na človeka tudi v duševnem smislu zelo izrazito. Ljudi s celine je sprva ob mogočnosti morja celo v nekem smislu strah, nenehno utripanje morja pa kmalu strah prežene in človeka napolni z notranjim mirom, ki vpliva zelo ugodno na vse živčevje. Mnoga živčna obolenja se med bivanjem ob morju pozdravijo (ohromitev mišic na obrazu, ki jih pogosto opazimo po možganski kapi). Mnogi pesniki so opevali nemir morja, prav tako številni njegovo moč pomirjenja, ...

A. P.

Pionirska folkloristična skupina KUD Jaka Rabič Douje-Mojstrana (Foto A. Kerštan)

ŠE BODO VADILI

Pred enim letom so pri kulturno umetniškem društvu Jaka Rabič Douje-Mojstrana ustanovili pionirsko folkloristično skupino. Mlade plesalce so od tedaj vabili na razne prireditve v jeseniški občini, nastopili pa so tudi že izven občinskih meja.

Sedem plesnih parov pleše stare gorenjske pleše, kot so »ta potrkana«, »štajreš«, »poštar tanc«, ples z metlo ter polke in valčke. Vodja skupine in mentor je Heda Jalen, mladi plesalci pa radi zaplešejo ob zvokih harmonike, ki jo pridno razteguje Andrej Jalen.

Folkloristi se trudijo, da si sami nabavijo narodno nošo, kajti to je draga stvar, so povedali. Če pa obleke nimaš, si jo moraš sposoditi. Vendar jo le redkokdo posodi, kajti zgodi se, da je med prireditvijo slabo vreme in poškoduje nošo. Seveda take obleke ne moreš vrniti in zato je bolje, da imaš svojo.

Vsi plesalci so marljivi učenci osnovne šole 16. december v Mojstrani. Objubljajo, da bodo še naprej tako pridno vadili in sodelo-

vali na prireditvah po raznih krajih. S trdim delom in veliko volje jim bo to vsekakor uspelo.

A. Kerštan

SLIKARSKA RAZSTAVA V BLEJSKI KOČI NA LIPANCI

Planinsko društvo Bled je v počastitev dneva vstaje slovenskega naroda v svoji planinski postojanki na Lipanci odprlo samostojno razstavo slik slikarja, planinca in blejskega rojaka Rudolfa Arha, člana likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Slikar razstavlja 18 slik, ki predstavljajo območje Planinskega društva Bled, to je svet med Bledom, Radovno, Triglavom in Bohinjem. Razstava bo odprta do 31. avgusta.

KARNEVAL FOLKLORE LATINSKE AMERIKE

V nedeljo, 17. avgusta, ob 19. uri gostuje v športno kulturni dvorani v Podmežakli na Jesenicah svetovno znani

DRŽAVNI FOLKLORNI ANSAMBEL KOLUMBIJE

Več kot petdeset profesionalnih plesalcev, pevcev in godbenikov pod vodstvom Sonje Osoris bo na prireditvi pokazalo pleše iz davne preteklosti Kolumbije, črnske igre, indijske pleše ter pesmi in pleše Španije.

To bo pravi spektakl barv, ritma in glasbe ob sodelovanju gajcev z mandolinami in kitarami, bobnarjev tam-tam, pevcev solistov in plesalcev.

Ansambel je že gostoval pred tremi leti v Jugoslaviji in požel navdušenje gledalcev v vseh mestih, kjer je gostoval. Vstopnina: odrasli 80 din, otroci od treh let, šolarji, dijak, vojak in upokojenci 50 din.

Spomnite se navdušenja jeseniških gledalcev ob lanskoltnem gostovanju ansambla s Trinidada in Tobaga na prireditvi Karneval Karibov!

Vabi delovna skupnost pri SD jesenice

PREDNAROČILO ZA MONOGRAFIJO TOVARIŠ TITO

Založniške hiše: OTOKAR KERŠOVANI, Reka, SPEKTAR, Zagreb in PARTIZANSKA KNJIGA, Ljubljana, bodo skupaj izdale monografijo TOVARIŠ TITO. Monografija bo obsegala 265 strani v formatu 24 x 33 cm. Poleg Titovih tekstov in besedil o njem prinaša več sto barvnih in črnbelih posnetkov fotografij, ki pričajo o neizčrpnem bogastvu Titovega revolucionarnega dela.

Knjiga stane v slovenskem jeziku 900,00 din, izšla pa bo septembra letos. Naročniki, ki bodo knjigo naročili, morajo znesek poravnati do izida knjige, ker je to predračunska cena, po izidu pa bo cena knjige 1.100,00 din.

Interesenti naj izpolnijo naročilnico in jo dostavijo na uredništvo Zvezarja najkasneje do 15. avgusta, ko bomo naročilnice skupno oddali uredništvu Partizanske knjige v Ljubljani, Trg osvoboditve 13. Vsi naročniki bodo po pošti prejeli predračun in položnico za nakazilo denarja.

partizanska knjiga

S.L. N° 57003

Prednaročilo / Tovariš Tito

Podpisani: _____

Nastov: _____
Ulica in hišna številka _____

Poštna štev. _____ kraj _____ SO _____

Reg. št. os. izkaznice _____

Nepreključno naročam _____ izdovod monografije TOVARIŠ TITO po prednaročniški ceni 900 din, ki mora biti vplačana do izida knjige, sicer je cena 1.100.-

Knjigo bom(o) plačal(i):
a) v 15 dneh po prejemu predračuna
b) v 3 mesečnih obrokih po 300.-

Polog: _____ DIN _____

Podpis _____ MP _____ Datum _____

AVTORSKI HONORAR ZA RK JESENICE

V sestavku Miroslava Nikolića SPOMINI NA OSVOBODITEV TABORIŠČA HAMMELBURG, ki smo ga objavili v Listih št. 48/X, dne 31. julija 1980; je bil pomotoma izpuščen uvodni del, ki ga objavljamo na tem mestu. Opravičujemo se bralcem in avtorju.

Letos mineva 35 let, odkar sem v tem taborišču dočkal svobodo.

Da sem jo doživel po štirih letih vojne in ujetništva, se moram v prvi vrsti zahvaliti Rdečemu križu. Od srca! Z milijoni ujetnikov in drugih ljudi v stiski dolgujem organizaciji Rdečega križa ne samo fizični obstanek, temveč tudi moralno podporo.

V tej vojni, ko nikakršne norme človeškega obnašanja niso več veljale, v času razpadanja in rušenja vrednot, avtoritet in značajev, je nenehna vztrajna dejavnost Rdečega križa bila znak, da še žive vesti človeštva, bodrilni plamenček, ki je ljudem v stiski označeval, da še niso pozabljeni.

S hvaležnostjo odstopam, kot simbolično povračilo, honorar ob objavi teh spominov občinskemu odboru Rdečega križa Jesenice za njegove humane dejavnosti.

Miroslav Nikolić

RAZPIS ŠTIPENDIJ

SŽ - ŽELEZARNA JESENICE z o. sol. o.,
Cesta Železarjev 8,
64270 Jesenice

na osnovi sklepa odbora za kadre in družbeni standard z
dne 24. 7. 1980 ponovno
razpisuje za šolsko leto 1980/81 še tri štipendije:

PRAVNA FAKULTETA 2
TSS - GRADBENI ODDELEK 1

Kandidati morajo prijaviti za štipendiranje na obrazcu DZS 1.65 pri-
ložiti:

1. overjene prepise ali fotokopije dokazil o učenem uspehu (letno
spravevalo za šol. 1979/80, spravevalo o zaključnem izpitu, potrdi-
lo o vseh opravljenih izpiti);
2. osebni dohodki staršev (navedeni v prijavi ali v posebni prilogi)
se morajo izračunati za koledarsko leto 1979; višina otroškega
dodatka mora biti posebej označena.

Prijave bo sprejemal kadrovske sektor železarne Jesenice do 20. av-
gusta 1980.

DEŽURNI TRGOVINI

**V SOBOTO, 9. AVGU-
STA, BOSTA NA JESENI-
CAH OD 7. DO 19. URE OD-
PRTI TRGOVINI:**
SPECERIJA BLEB -
SUPERMARKET UNION,
TITOVA 22 IN
**ROŽICA - SAMOPO-
STREŽNA TRGOVINA 9,**
BOKALOVA 5/a.

DEŽURNA LEKARNA

**ZA OBČINI JESENICE
IN RADOVLJICA BO V
MESECU AVGUSTU DE-
ŽURNA LEKARNA JESE-
NICE.**

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata
RTA TOZD Remontne delavnice se
najlepše zahvaljujem za razume-
vanje do veterana in da so mi omo-
gčili prijetno in koristno letovanje
v Biogradu na moru.

Posebno priznanje gre kuharju za
izredno skrbno pripravljeno in okus-
no hrano, kakor tudi vsem osebjem
in vodstvu za vzorno urejen tabor,
kar je pripomoglo k izrednemu po-
čutju, ki nam bo dalo novih moči za
uspešno opravljanje delovnih nalog
pri našem bodočem delu.

Berti Bertonceli

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža,
očeta, starega očeta, brata in strica

FRANCA MOČNIKA

se iskreno zahvaljujem sorod-
nikom, znancom in sosedom za ne-
sebično pomoč in vsem, ki ste nam
kakorkoli pomagali v teh težkih
dneh. Najlepša hvala dr. Cesarcu za
obisk na njegovem domu. Obenem se
zahvaljujem TOZD Hladna va-
ljarna Jesenice - Železarna za po-
darjeni denar, sindikatu hotela Lek
Kranjska gora in vsem vaščanom
Javorniškega nabrežja za venco.
Hvala tudi pevcem za zapete žalos-
tinke in vsem, ki ste ga v tako ve-
likem številu spremili na njegovi
zadnji poti.

Vsem iskrena hvala.

ZALUJOČI: žena Zalka, otroci
Franci, Viktor in Olga z dru-
žinami in ostalo sorodstvo

Kaj bomo gledali v kinu

9. in 10. avgusta italij. barvna sek.
komed. PRIPRAVNICA; režija Ric-
cardo Garrone, v gl. vlogi Renato
Cecilia, ob 17. in 19. uri.

11. in 12. avgusta angl. barvna ko-
medija SPANSKA MUHA; režija
Bob Kellett, v gl. vlogi Leslie Phil-
lips, ob 17. in 19. uri.

13. avgusta amer. barv. krim. film
GARETOVO MASČEVANJE, reži-
ja Harry E. Kerwin, v gl. vlogi Chris
Mulkey, ob 17. in 19. uri.

14. avgusta zaprto.
15. avgusta domača barvna drama
TOVARŠIJA; režija Mića Milo-
šević, v gl. vlogi Milan Golović, ob
17. in 19. uri.

16. in 17. avgusta angl. barvni
kavb. film ORLOVO KRILO; režija
Anthony Harvey, v gl. vlogi Martin
Sheen, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

9. in 10. avgusta angl. barvna
komedija SPANSKA MUHA ob 18.
in 20. uri.

11. in 12. avgusta italij. barvna
sek. kom. PRIPRAVNICA ob 18. in
20. uri.

13. avgusta zaprto.
14. in 15. avgusta amer. barvni
krim. film GARETOVO MASČE-
VANJE ob 18. in 20. uri.

16. in 17. avgusta amer. barvna
ljub. drama OD TRENUTKA DO
TRENUTKA ob 18. in 20. uri.

Kino KRAJNSKA GORA

9. avgusta amer. barv. pust. film
PEKEL V VESOLJU ob 20. uri.

13. avgusta angl. barv. komedija
SPANSKA MUHA ob 20. uri.

16. avgusta italij. barvna seks.
kom. PRIPRAVNICA ob 20. uri.

20. avgusta amer. barv. ljub. dra-
ma OD TRENUTKA DO TRE-
NUTKA ob 20. uri.

Kino DOVJE-MOJSTRANA

9. avgusta avstr. barv. komedija
NENAČADNI ROP ob 19.30.

18. avgusta amer. barv. pust. film
PEKEL V VESOLJU ob 19.30.

16. avgusta angl. barv. komedija
SPANSKA MUHA ob 19.30.

17. avgusta italij. barvna sek. kom.
PRIPRAVNICA ob 19.30.

POTOVANJE V BEOGRAD IN DJERDAP

Komisija za politične zapornike, internirance in izgnance pri
občinskem odboru ZZZ NOV Jesenice s poslovalnico KOMPAS na
Jesenicah organizira

**POTOVANJE V BEOGRAD IN DJERDAP od 5.
do 8. septembra**

Spored potovanja:

1. dan, 5. septembra: Zbor udeležencev na železniški postaji
Jesenice ob 19.50. Odhod z vlakom ob 20.10 v Ljubljano, kjer bo
prestop na brzovlak za Beograd. Vožnja v ležalniki.

2. dan, 6. septembra: Zjutraj prihod v Beograd. Zajtrk. Celo-
dnevno bivanje v Beogradu. Obisk SPOMINSKEGA PARKA JO-
SIP BROZ TITO, muzeja 25. maj in ogled številnih znamenitosti
našega glavnega mesta (Kalemegdan, Topčider, Terazije, skupščina
SFRJ in drugo).

Zvečer namestitev v hotelu, večerja in prenočišče.

3. dan, 7. septembra: Po zgodnjem zajtrku prevoz v pristani-
šče in ob 6. uri odhod z gliserjem do Djerdapa, kjer bo ogled elek-
trarne. Kosilo v Kladovu. Popoldne povratek v Beograd. Po večerji
odhod z brzovlakom v ležalniki ob 22.10 do Ljubljane.

4. dan, 8. septembra: V Ljubljani prestop na vlak za Jesenice.
Prihod v dopoldanskih urah.

Cena potovanja po osebi je 2.200,00 din (dva tisoč dvesto).
V ceni je vračunani prevoz z vlakom (25 % popusta), ležalniki in
vsi ostali prevozi z avtobusi in gliserjem, ogledi, vstopnine, gostinske
usluge po programu, stroški organizacije in vodstvo potovanja.

Poseben popust pri vožnji z vlakom je še za upokojene (90 din),
imetnike dokumentov znižane vožnje 75 % (240 din) in 100 % (380
din).

Potni listi niso potrebni.
Prijave z vplačilom in predložitvijo dokumenta o znižani vožnji
sprejema poslovalnica KOMPAS Jesenice, Cesta maršala Tita 18,
do zasedbe mest.

RAZPIS ŠPORTNEGA TEKMOVANJA UPOKOJENCEV

Društvo upokojencev Jesenice, komisija za šport in rekreacijo
razpisuje

posamično člansko športno tekmovanje, ki bo v počastitev občin-
skega praznika v mesecu avgustu v naslednjih športnih panogah:
kegljanju, balinanju, šahu in streljanju z zračno puško.

1. V kegljanju se tekmuje 2 x 100 lučjev mešano. Uvrstitev je
seštevek obeh nastopov. V primeru dveh enakih rezultatov odloča
boljše čiščenje posameznika.

2. V balinanju se tekmuje na izpadanje; zadnji štirje pa tekmu-
jejo med seboj.

3. V šahu se tekmuje na izpadanje. Zmagovalec je tisti, ki ima
največ točk.

4. V streljanju z zračno puško so trije strelji za preizkušnjo,
deset strelcev pa za tekmovanje. Zmagovalec je tisti, ki zbere največ
točk.

V vseh panogah tekmujejo posamezniki. Namen tekmovanja je,
da v vsaki panogi dobimo društvenega prvaka. Pravico do tekmo-
vanja imajo samo člani društva.

Iz vsake panoge je prvouvrščen prvi Društva upokojencev
Jesenice za leto 1980 in prejme pokal v trajno last.

Vpisnina za vsako panogo je 10 din.

Prijave z vplačilom sprejemajo v pisarni in v točilnici društva
vsak dan, razen srede, od 15. do 21. ure vključno do 9. avgusta 1980.

**ABC POMURKA - TRGOVSKA DELOVNA ORGANIZACIJA
GOLICA o.o., ODBOR ZA DELOVNA RAZMERJA -
TOZD DELIKATESA o. sub. o., JESENICE, TITOVA 73**

ponovno objavlja
prsta dela in naloge
NATAKARICE za potrebe bifejev v TOZD
s polnim delovnim časom za nedoločen čas.
Pogoji: končana gostinska šola za natakarije, lahko brez delov-
nih izkušenj; trimesečno poskusno delo.

Kandidati naj ponudbe z dokazili o strokovnosti pošljejo na na-
slov: ABC POMURKA - trgovska delovna organizacija GOLICA
Jesenice - kadrovska služba, Jesenice - Titova 1, v 15 dneh od
objave.

O izbiri bodo prijavljeni kandidati obveščeni v 15 dneh po
opravljenem postopku.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža,
očeta, starega očeta

VITORJA POGAČARJA
upokojenca Železarne

se iskreno zahvaljujem za vso nego
in zdravstveno pomoč na Kliničnem
centru v Ljubljani, zdravnikom
Zdravstvenega doma Bled: dr. Ma-
riji in dr. Borutu Rus, sestri Mojci
za skrbno nego na njegovem domu,
vsem zdravnikom in stremnemu me-
dicinskemu osebjem internega in
kirurškega oddelka bolnice Jesenice.

Prisrčno se zahvaljujem za ve-
liko in nesebično pomoč vsem
sosedom, vsem darovalcem vencev
in lepega cvetja. Hvala pevcem za
žalostinke na pokojnikovem domu
in ob odprtem grobu. Vaščanom in
vsem ostalim udeležencem, ki ste ga
v tako velikem številu spremili na
njegovi zadnji poti, kakor tudi za-
stavonošem prisrčna hvala.

Se enkrat za vse in vsem iskrena
in prisrčna hvala!

ZALUJOČI: žena Marija, sino-
va in hčerka z družinami, brat-
je, sestre in ostalo sorodstvo
pokojnika

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi dra-
gega moža, očeta in strica

LEOPOLDA ŠIMACA

se iskreno zahvaljujem vsem prija-
teljem in znancom, ki so sočustvo-
vali z nami in ga pospremili na
njegovi zadnji poti, mu darovali
vence in cvetje ter nam izrazili
sožalje. Posebna hvala sosedom za
pomoč, posebno Kuničevi in Muhar-
jevi, govorniku zveze borcev NOV
Plavž za poslovilne besede ob
odprtem grobu ter pevskega zboru
Društva upokojencev Javornik -
Koroška Bela za žalostinke.

ZALUJOČI: žena in hčerka
Nadica v imenu vseh sorodni-
kov

DA NE POZABIMO ZAPISKI KONSTANTINA SIMONOVA O KONCENTRACIJSKEM TABORIŠČU MAJDANEK

Konstantin Simonov, posebni dopisnik časopisa Krasnaja zvez-
da, je leta 1944 objavil dokumentarno gradivo o koncentracijskem
taborišču Majdanek pri Lublinu na Poljskem, ki so ga Nemci zgradili v
letu 1941 in ga širili vse do konca leta 1943. Simonov obširno opisuje
grozote tega uničevalnega taborišča, saj je osebno marsikaj videl, ker
je tja prispel takoj po umiku Nemcev pred rusko armado. Tako pravi o
tem:

»To, o čemer hočem tukaj pisati,
je preobsežno in prestrašno, da bi se
dalo popolnoma dojeti. Ni nobenega
dvoma, da bodo to strašno stvar
dolgo raziskovali pravniki, zdravni-
ki, zgodovinarji in politiki. V bodoče
se bo po natančnejšem raziskovanju
izkazal ves razmah in vse podrob-
nosti tega zločina nasproti člove-
štvu, ki so ga zakrivali Nemci. Ta čas
jaz poznam šele majhen del tega.
Govoril sem le še z manjšim številom
prič in videl morda komaj deseti del
resničnih sledov zločinov. Toda
človek, ki je videl to, ne more
molčati, ne more s tem čakati.
Govoriti hočem sedaj, danes, o prvih
odkritih sledovih zločinov, o tem,
kar sem videl na svoje oči in o tem,
kar sem slišal.

To je bil kombinat smrti, v ka-
terem sta regulirala število vsako-
dnevni usmrtitev dva faktorja:
število ljudi, ki so jih pripeljali v
taborišče in potreba po delovni sili
pri gradnji in širitvi taborišča. Na-
tančne številke bodo dognali pozne-
je, toda nekatere začasne številke se
lahko uporabijo že sedaj. Iz dnevnih
list, ki so jih našli v taborišču, je
razvidno, koliko stotisoč jetnikov je
bilo tu v času obstoja taborišča in
koliko stotisoč je bilo žrtev. Nikdar
se ne bo dalo natančno ugotoviti,
koliko jih je bilo umorjenih, saj je
bilo na tisoče pobitih, ne da bi bili ob
prihodu v taborišče registrirani. V
maju leta 1943 so, na primer, pripe-
ljali Nemci iz Varšave kar okoli
60.000 ljudi: ženskih, moških, pa tudi
otrok. Vsakih nekaj dni so prihajali
veliki transporti vseh narodnosti iz

drugih taborišč: Dachaua, Sahsen-
hausen, Flossenbura, Mauthause-
na, Buchenwolda, Neugammea,
Grosrosena, Rawensbruka in drugih.
V nobeni od teh skupin ni bilo manj
kot 1.000 jetnikov, ki so bili obsojeni,
da bodo tu končali svoja življenja. V
pisarni taborišča smo našli ogromno
listin, legitimacij, izkaznice ubitih
ljudi vseh narodnosti Evrope in celo
legitimacijo nekega Kitajca.

Med nekaterimi imeni z legiti-
macij in izkaznic, ki so jih našli,
omenja Simonov tudi dva jugo-
slovenska državljana, in sicer:
spravevalo ljudske šole v Banja Luki
na ime Rado Žunič, ki je dokončal
ljudsko šolo leta 1937 ter potni list
na ime Jaturanovića, rojenega v Za-
grebu. Potni list je bil izdan 2. febru-
arja 1941.

KAJ JE SIMONOVA ŠE BOLJ PRIZADELO?

Tako pravi: »Za taboriščem je še
en nedograjzen blok. Tu so za bodočo
žičnato ograjo samo temelji iz
opeke. Sten se niso zgradili, dozi-
dana je le ena baraka, ki pa še ni
opremljena z lesenimi ležišči. V njej
še niso prebivali ljudje, toda ne glede
na to, je bila morda priča najhujših
strahot, ki so se tu dogajale. Baraka,
ki je dolga in široka nekaj deset
metrov, je do polovice višine napol-
njena z obutvijo ljudi, ki so bili v
treh letih tu umorjeni. Težko bi bilo
povedati, koliko parov obutve je
tukaj. Morda milijon ali tudi več.

Obutev je najrazličnejša: ruski
vojaški škornji, poljski vojaški čevlji,
moški in ženski čevlji in kavču-
kovi poljskornji in, kar je najstraš-

nejše, na desettisoče parov otroških
čevljev, sandalov, čevljev deset-
letnih, osemletnih, šestletnih in tudi
enoletnih otrok. Težko si je pred-
stavljati še kaj bolj strašnega od te
slike. Strašne molčice priče smrti
stotisočev moških, žensk in otrok!
Kdor se prerije čez te gore obutve in
pride do desnega kota barake, dobi
pojasnilo za obstoj tega strašnega
skladišča. Tam so posebej zloženi
tisoči, desettisoči podplati, sponke,
odrezi usnja. Tam so prebirali in
sortirali obutev, ki se je dala še pora-
biti. Kakor vse v taborišču smrti,
tako je bilo tudi to skladišče nare-
jeno z namenom: da po mrtvecu ne
gre nobena stvar v nič, ne obleka, ne
obutev, ne kosti, niti ne njegov
pepel.

V Lublinu, v eni izmed velikih
mestnih hiš, je poslednji oddelk
taborišča. V deseterici prostorov,
večjih in manjših sob, je urejeno
velikansko skladišče za sortiranje
vseh stvari, ki so jih zaplenili obsoje-
nim na smrt. V eni teh sob lahko
vidimo desettisoče ženskih oblek, v
drugi desettisoče moških hlač, v
tretji desettisoče parov perila, dalje
ženske torbice, desettisoče komple-
tov otroških oblek, brivske oparate,
kape, klobuke in drugo, vse v velikih
količinah. Groza pretrese človeka,
ko vse to gleda in pomisli, kje so
lastniki!

KONSTANTIN SIMONOV O DOGODKIH 3. NOVEMBRA 1943

Zgodaj zjutraj je bila z alarmom
prebujena vsa straža in taborišče
Majdanek je bilo obklojeno z dvema
vrstama gestapovcev. S Helmske ce-
ste se je vila proti taborišču
neskončna kolona ljudi, ki so šli
držati se za roke, po pet v eni vrsti.
Vseh je bilo to dan 18 tisoč. Polovica
je bila moških, druga polovica žensk
in otrok. Otroci do osmega leta so
šli skupaj z ženskami, kar pa je bilo
starejših, so šli v posebni koloni.
Tudi oni so šli po pet v vrsti in se
držali za roke. Dve uri po vstopu
glavne kolone v taborišče, je po
vsem taborišču in okolici zaigrala
godba. Iz nekoliko ducaotov zvočni-
kov so odmevali oglašajoči zvoki
fokstrote in tanga. Radio je igral vse
jutro, ves dan, ves večer in vso noč.

Teh 18 tisoč ljudi je bilo postre-
ljenih poleg novega krematorija na

odprtem polju. Izkopanih je bilo ne-
koliko jarkov, širokih po dva metra
in dolgih nekaj sto metrov. Najprej
so vse slekli do gola in jih gole
položili v te jarke. Kakor hitro je
bila položena v jarek ena vrsta ljudi,
so jih postrelili z avtomatičnimi
puškami. Potem so naložili nanje
drugo vrsto in jih zopet postrelili. In
tako dalje, dokler ni bil jarek poln.
Tedaj so tisti, ki so še ostali živi,
zasipali jarek in šli k naslednjemu
jarku, kjer so postrelili tudi njih.
Šele poslednjo vrsto umorjenecv v
zadnjem jarku so zasuli gestapovci
sami. Zakopali so jih tako, da so bili
komaj za silo pokriti z zemljo. Tako
so Nemci v enem dnevu umorili 18
tisoč ljudi: moških, žensk in otrok.

Pripovedovati vam hočem še o
ženskah, pravi dalje, Konstantin
Simonov. V posameznih mesecih se
jih je nabralo v taborišču do deset
tisoč. Z njimi so ravnali prav tako
nečloveško kot z moškimi, le s to
razliko, da so jih stražile esesovke.
Naj omenim le eno od teh zločinov, ki
je imela čim dočastnika in je bila
nadpaznica ženskih barak. Njenega
imena se, žal, do sedaj ni dalo
dognati, ker so jo vsi imenovali samo
s potvorenim nemškim nazivom
»lagerzeerka«. Ta ni nikoli prihajala
med ženske brez »pajče«. »Pajča« se
je imenovala dva metra dolga gibka
šiba iz debele žice, obdane z gumo in
usnjem. »Lagerzeerka«, od rojstva
povečana in suha hudobna ženska,
se je odlikovala po sadizmu, s spolni-
mi nenormalnostmi in je bila na pol
nora. Pri jutranji in večerni kontroli
si je poiskala med izčrpanimi in
shujšanimi ženskami najlepšo, ki si
je še ohranila vsaj nekoliko človeško
podobo. Brez vsakega vzroka jo je
mahnila s svojo »pajčo« po prsni. Ko
je žrtev po udarcu padla na tla, ji je
»lagerzeerka« zadala s »pajčo« drug
udarec med noge, potem pa jo je tja
še brcnila s svojimi podkovanimi
čevlji. Navadno ženska ni mogla več
vstati in se je dolgo plazila po tleh,
puščajoč za seboj kri. Po takih
eksekucijah so ženske ostale po-
hlabljene in so hitro umirale. Ostaji
nam samo še upanje, da bodo našli
tega strašnega nestvora in tisoče
njej podobnih.

S. S.

NOVA KOČA NA ŠPIČKO (2050 m), KRIŽIŠČE PLANINSKIH POTI

Zahodni in še prav posebej severni so-
sedje našega planinskega sveta so že v
najugodnejši zgodovini planinstva z gra-
bištvom roko segali po najlepših predelih
Julijskih Alp. Karavank, Grintavcev,
Kamniških in Savinjskih planin. Gradili
so goste mreže planinskih poti pod Kani-
nom, Mangartom, Jalovcem, Krnom, po-
zneje tudi pod Triglavom, na Jezerskem in
v Logarski dolini. Za planinskimi potmi so
začeli tuji graditi tudi planinske domove,
koče in zavetišča. Leta 1880 so tuji
zgradili kočo pri Sedmerih triglavskih
jezerih in na Ledinah na južni strani Tri-
glava, prav tam, kjer je bil leta 1871
zgrajen triglavski tempelj, naša prva pla-
ninska postojanka. Višek grabeljivosti pa
je bil dosežen 30. julija 1887, ko je bilo ob
otvoritvi Dežmanove koče, sedanega Sta-
ničevega doma, velika nemška planinska
slavje, ki je močno utrdila narodni ponos
triglavskega župnika Jakoba Aljaža.

To delo, ki je ogrozilo spremeni in iz-
malčiti podoba našega planinskega sveta,
se je s se večjo brutalnostjo nadaljevalo v
času med obema vojnama od leta 1919 do
1941.

Italijanska vojska in ČAI, lovci in dr-
varji ter gozdarji so v času okupacije
zgradili preko dvajset planinskih, vojaških
in lovskogozdarskih objektov, koč, vo-
jašnic, domov in zavetišč. Gradili so pod
Kaniinom, Mangartom, Jalovcem, Prisojni-
kom, Razorjem in tudi pod Triglavom in
Krnom. Koče in zavetišča so bili goste po-
stanjane. Na zahodni strani Triglava na Za-
planji so zgradili ogromno vojaško mo-
rborje, ki jo z obzora časa naglo razkroja
in uničuje. Tik pod njo so leta 1930 zgradili
na prevahu Dolit (2150 m) planinsko po-
stojanko Napoleonea Cozzi, ki jo je v zimi
1950/51 uničil sneg in so morali planinci iz
Gorji graditi po osvoboditvi novo tržaško
kočo. Tik nad spodnjim križiščem jezerom
ali Spletskim jezerom pod Grivo so leta
1924 Italijani zgradili postojanko Antonio
Seppenhofa, ko so jo planinci iz Radov-
ljice pozneje koristno uporabili pri gra-
dnji Poganičkovega doma pri Križišču jeze-
rih (1961. leta). Na zahodni strani Man-
garta so zgradili leta 1933 kočo Claudio
Suvich v višini 1919 m in postojanko Giu-
seppe Sillani na isti višini. Leta 1933 pa je
bila v čudovitem okolju pod Jalovcem,
Ozebniki in Pelci nad Zadnjo Trento zgra-
jena tudi skromna lesenja črna Efrema Desi-
moni v višini 2050 m z enkratnim pogle-
dom od Prisojnika preko Razorja do Tri-
glava.

Poleg vojske in planincev iz Trsta in
Gorice so nad Trento in Koritnico gradili
tudi lovci in drvarji, švicarski državljani
iz Trsta Bois de Chresne je je Trentarji
neutrudno gradili številne manjše lovske
koče.

Po osvoboditvi so slabo grajene italijan-
ske planinske koče naglo propadale. Pla-
ninci z Jesenic so začeli obnavljati kočo
pod Špičko, nekdanjo italijansko postojan-
ko Efrema Desimoni, ki je bila v skrajno
slabem, razpadajočem stanju. Planinci z
Jesenic so v letih od 1947 do 1953 poleg
italijanskega vojaškega objekta pri izviru
Soče pod vodstvom Ivana Šavlija in

Antona Blažaja obnavljali in usposabljali
tudi kočo pod Špičko. Mala lesenjača v
izmeri skromnih 3 x 4 m je zahtevala og-
romno naporov, truda in sredstev za ob-
novo. Kmalu pa je koča pod Špičko postala
izredno priljubljena za množico planincev,
ki z njo cenijo lepoto in samoto nad Zadnjo
Trento v okolju Srebrnjakov, Bavškega
Grintavca, Pelcev, Ozebnikov in Jalovca.
V skromno, razgledno zavetišče pod
Špičko so radi in z veseljem prihajali z
Vršiča in iz Trente, pa tudi iz Bovca skozi
dolino Bale, Bavšice in Koritnice, prek
Kanja sedla ali sedla Brezic preko škrbine
za Gradom. Vpisna knjiga v zavetišču
Pod Špičko je bila polna izrazov pohvale.
Vsi ljubitelji in obiskovalci Jalovca, Oze-
bnikov, Pelcev in Srebrnjakov, stari in
mladi, domači in tuji pohodniki, ki so
uživali prijaznost in gostoljubje Špičke,
niso mogli prebrati izrednega razgleda in
gostoljubja, ki so ga bili deležni ob obisku.
Ob hvali in priznanju pa so leta in leta iz-
ražali vedno večjo željo in potrebo po po-
večavi skromnega in prijaznega zavetišča.

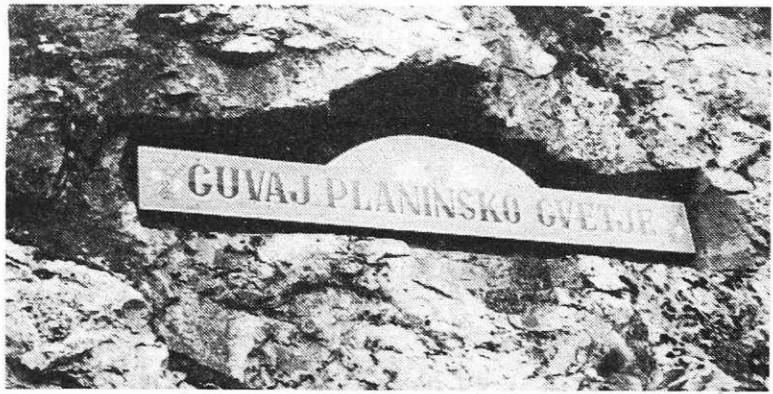
Leta so naglo minevale, v Špički pa je
bila prenočitevna stiska iz leta v leto
večja. Često, posebno ob deževnem in vi-
harnem vremenu je prihajalo do kritičnih
situacij. Planinci z Jesenic so morali gra-
diti nov Tičarjev dom na Vršiču, nenehno
so popravljali Erjavčev dom in z velikimi
težavami reševali številne druge neresene
probleme pri štirih zavetiščih in drugih.
Končno pa je prišla na vrsto tudi gradnja
nove koče pod Špičko.

Ze letos bo koča dograjena. Meri 6 x 8
metrov. To bo montažna gradnja, za katero
bodo elemente pod Špičko pripeljali s he-
likopterjem. Nov koča pod Špičko bo brez
dvoma izredna pridobitev za naše množič-
no rekreativno planinstvo. Prav tako pa
bodo visokogorski turni smučarji lahko
koristno in s pridom izkoristili čudovit
smučarski svet med Mojstrovkami, Travi-
nikom, Šiti, Jalovcem in Ozebnikom, ki se
ni tako izkoriščen, kot bi po svoji legi
lahko bil. V novi koči Pod Špičko bodo do-
bili tudi gostoljubno domovanje plezalci,
kajti v stenah Jalovca, Ozebnikov, Pelcev,
Bovškega Gamsova in v Srebrnjakih je še
mного nepreplezanih sten, ki čakajo po-
sebnosti, ki so zasnežene in ukovane
v led, nove naskakovalce.

Nova Špička bo vabljiva točka ljube-
ljive gora, bo križišče goste mreže pla-
ninskih poti, ki vodijo z vrhova čez Vršič
in iz Trente na zahod preko škrbine za
Gradom in Kanja sedla skozi Koritnico,
Balo in Bavšico proti Mangartu in skozi
Koritnico in Močino na Rombo in dalje
na Kanin nad Režjo, to je v naš planinski
svet, ki čaka in upravičeno zasluži mnogo
večji obisk naših ljubiteljev in obiskoval-
cev gora.

Letos bodo sredi poletne planinskoal-
pinistične sezone vrata nove, povečane in
modernizirane Špičke odprta. Stopite tudi
vi z nami v močeno in samotni planinski
svet zahodnega dela Julijskih Alp, ki je bil
dolga leta naše veliko hrepenenje in nepo-
tešena želja.

Uroš Župančič

LOFOTSKO OTOČJE

V petek, 25. julija, se je vrnila s severne
Norveške skupina šestih jesijskih alpi-
nistov, ki je dva tedna plezala v območju
gorske verige LANGSTRANDTINDEN na
otoku AUSTRAVOS, približno 15 km se-
verozahodno od glavnega naselja Lofotv
- SVOLVAER.

Skupino so sestavljali člani alpinistič-
nega oddelka PD Jesenice: Alojz Javorski,
Zdravko Hantek, Klemen Volontar, Mar-
tin Brvar, Rok Štravs in Janez Pšenica.

Na pot smo se odpravili 4. julija z zagreb-
skega letališča in se istega dne preko
Kopenhage in Oslo prispeli v BOD - go-
spodarsko in turistično središče okrožja,
kateremu pripada tudi Lofotsko otočje.
Prepeli smo v grmovju ob poti, ki pelje z
letališča v pristanišče. V Svolveru smo
prispeli z ladjo naslednjega dne zvečer in
prispeli na obali. Potem smo spet potovali
z ladjo in nato še s čolnom in končno pri-
šli na cilj - Reknes - tipična domaćija
severnorskega ribiča, ki leži ob vzhod-
ju glavnega pogoja Lofotv. Tu smo nale-
teli na izredno gostoljubne domačine, ki
so nam za dva tedna odstopili star skedenj.

Počasi smo se pričeli navajati na večni
dan in opravili smo prvo opazovalno turo.
Rezultati niso bili slabodni. Naslednje dni
smo zabeležili nekaj neuspešnih poizkusov
vzpno. Lotevati se nas je pričelo razočar-
nanje. Skala je obupna. Nerazčlenjene
granitne mase so porasle s lišajem, ki se
drobi pod prsti in podplati in ustvarja sila
neprijeten, negotov občutek. Poči so zapo-
njene z zemljo in porasle s travo.
Usodno bi bilo, če te v takšni steni dobi le
rahel deček, ki takoj spremeni mab in
lišaje v gladko, sluzasto snov. In potem so
tu še dostopi skozi bujno grmičevje, ki ga
sestavljajo izključno pritlikave in zver-
žene breze in redki jerebikovec. Ogrumni
roji komarjev, obadov in muh, ki lezejo po
vsem telesu, silijo v oči, usta in nos, so bili
naši vsakodnevni sopotniki. strahotno so
nam cefrali živce, šele v višjih legah na
snegu in ledu so nas zapustili.

Čehi, ki so v teh hrih edini preplezali
nekaj težjih smeri in pri katerih smo tudi
dobili prve informacije, so očito v nekaj
letih pozabili na te za plezalec pomembne
podatke in so celo zapisali, da je to »ho-
roletski raj«. Kasneje smo zvedeli, da so tu
poizkušali tudi Angleži in Francozi in
ničesar v Čehi vred ni vzdržal dlje kot en
teden.

Dva deževna dneva sta nas za silo po-
mirlila in tretji dan smo se zakadili v še
nedolžno 500-metroko vzhodno steno Lan-
gstrandtind X. Naveza Pšenica-Štravs je
preplezala smer v desnem predelu stene;
ocena III. IV. V. Naveza Javorski-Volontar
pa južni raz po jesijski smeri; ocena

IV - V(V). Ti dve smeri sta bili tudi obenem
drugi in tretji pristop na ta vrh, na ka-
tere je že prvi pristop zahteval obvlado-
vanje četrte težavnostne stopnje. Nasled-
nja smer pripada navezi Hantek-Brvar, ki
je zmogla prvnstven pristop na GAD-
SJUND; ocena zgornjih 20 m IV. Dan ka-
sneje sta ta dva plezala tudi Dimnikarsko,
prvo smer v južni steni Rormotinden;
ocena IV - V. Nato se je začelo nestalno
vreme in zagon se je ustavil.

Potem smo preplezali še smer Med sla-
povi (ocena III) v Langstrandtind VI in se-
stopili po strmi (45 stopinj) sneženi grapi
med Langstrandtind VII in VIII, za katero
tudi lofotski alpinist Magnar Rettersson ni
znal povedati, ali je že doživela vzpon ali
ne. Sledila je še Desna smer (ocena: III) v
Langstrandtind VI in smer »Butn -
skala« (ocena: IV (V) v centralnem delu
južne stene Langs. X.

Vse smeri so prvenstvene, dolge in težke,
preplezane v do sedaj nepoznanih stenah
severne Norveške.

Jani Pšenica

V preteklem tednu so člani balinarskega kluba Kres izvedli prostovoljno
akcijo čiščenja in urejanja igrišča za badminton. (Foto: Dolenc)

VII. MEDNARODNI TURNIR PRI ŠOBCU

V nedeljo, 3. avgusta, je šahovsko dru-
štvo Murka Lesce v počastitev občinskega
praznika občine Radovljica organiziralo
tradicionalni mednarodni šahovski hitro-
potezni turnir, sedmi po vrsti.

Turnirja se je udeležilo 46 štiricelanskih
moških ekip ter šest ženskih ekip. Iz naše
občine sta sodelovali ekipi železarne in SD
Jesenice. V zelo močni konkurenci in v
težkih pogojih za igranje, saj se je turnir
igral na odprtem in v veliki sončni pripeki,
sta se obe ekipi zelo dobro uvrstili. Ekipa
Železarne, za katero so nastopili: Železnik,
Pavlin, Krajnc, Ravnik, je zasedla
odlično deveto mesto, ekipa SD Jesenice v
postavi: Kosmač, Tratnjek, Krničar in
Lužnik pa je za ekipo Železarne zaostala za
dve mesti in se uvrstila na 11. mesto.

ŠAHOVSKO SREČANJE Z ZAMEJSKIMI SLOVENCMI

V soboto, 2. avgusta, se je v prostorih
restavracije Center v Lescah v prijateljs-
kem vzdušju odigral drugi šahovski tur-
nir, na katerem so sodelovale ekipe iz
obmejnih občin Gorenjske: SD Jesenice,
SK Radovljica, SK Trzin, iz avstrijske
Koroške pa se je turnirja udeležila ekipa
koroških Slovencev iz Maleš. Organizaci-
jo turnirja, katerega se žal niso udeležili
vabljeni zamejski Slovenci iz Furlanije-
Julijske krajine, je prevzelo in uspešno
izvedlo SD Murka Lesce, ki se je turnirja
tudi udeležilo.

Pred začetkom turnirja je za velikega
favorita veljala ekipa Murke, ki je imela v
svoji vrstah poleg dveh mojstrskih
kandidatov tudi mojstra Ostermanna. Pri-
jetno pa je tokrat presenetila ekipa SD
Jesenice, ki je že v prvem kolu premagala
favorizirano domačino. Kasneje so Le-
ščani Jeseničane sicer prehiteli za pol
točke, vendar so igralci Jesenic zapustili
zelo dober vtis.

Na turnirju so se ekipe razvrstile: 1.
Murka Lesce 14,5 točk, 2. Jesenice 14 točk,
3. Radovljica 10 točk, 4. Trzin 8,5 točk, 5.
Maleš 8 točk, šesto mesto pa je zasedla
kombinirana ekipa Maleš in Lesc s 4 toč-
kami. Za ekipo Jesenic so nastopili:
Železnik, Pavlin, Ravnik in Jan.

ŽELEZNIK - PRVAK GORENJSKE

Na gorenjskem šahovskem prvenstvu,
ki se je igralo v Kranju, je jesijski
mojstri kandidat Alojz Železnik dosegel
velik uspeh, saj je osvojil prvo mesto. V
konkurenci najboljših gorenjskih igralcev
je mladi jesijski šahist - 22-letni
študent, dosegel doslej svoj največji uspeh.
Uspeh je toliko večji, ker na vsem turnirju
ni izgubil niti ene partije, oddal pa je le pet
remijev. Med drugimi je premagal mojstra
Rudija Ostermanna in odličnega mojstra-
skega kandidata Vojka Mencingerja.

Vrstni red: 1. Železnik (Jesenice) 8,5
točk, 2. - 3. Mencinger, Osterman (oba
Murka) 7,5, 4. Živkovič (Zemun) 7, 5.
Praznik (Murka) 6, 6. Mazi (Kranj) 5,5, 7.
Dežlak (Tomo Zupan Kranj) 5, 8. Šašvari
(Osijek) 5, 9. - 10. Joković (Kranj), Roblek
(Murka) 4,5, 11. Soklič (Jesenice) 3, 12. Vu-
jičič (Kranj) 2.

S to zmago sta si Železnik in drugovr-
šeni Mencinger pridobila pravico nastopa
na kvalifikacijah za slovensko člansko
prvenstvo, ki bo v Ljubljani od 27. do 31.
avgusta.

M. Jan

Šport za vsakogar

Na ekipnem tekmovanju v streljanju z malokalibrsko puško v počastitev
občinskega praznika je sodelovalo deset ekip. Organizator streljanja je bila
OK ZRVS Jesenice. Prvo mesto je osvojila strelska družina Janez Mrak iz
Mojstrane in s tem tudi prehodni pokal. Drugo mesto je pripadalo KO ZRVS
Sava, tretje pa upravnim organom SOB Jesenice. Med posamezniki so bili
najboljši: Franc Rabič - SD Janez Mrak Mojstrana, Janez Jelenčič - KO
ZRVS Kranjska gora, Karel Pureber - OO ZZB NOVO Jesenice. (Na sliki:
del udeležencev) (Tekst in foto Jože Urh)

TRADICIONALNI BALINARSKI TURNIR V POČASTITEV OBČINSKEGA PRAZNIKA

V soboto in nedeljo, 2. in 3. avgusta, je
pripravil balinarski klub Jesenice pod po-
kroviteljstvom železarne Jesenice že tra-
dicionalni balinarski turnir v počastitev
praznika občine Jesenice. V soboto se ga je
udeležilo šest ekip, v nedeljo pa deset,
vključno z gosti iz Ronchi iz Furlanije
(Italija). Turnir je odprl Tene Vari, pred-
sednik krajevne konference SZDL Plavž in
predstavniki železarne, v imenu skupščine
občine pa je navzočim pozdravil ter jim čes-
tital podpredsednik Franc Jerala.

Ekipa, ki so nastopile v soboto, so se raz-
vrstile takole: 1. Železarna, 2. Veterani BK

Jesenice, 3. BK Lesce, 4. Mladinci BK
Jesenice, 5. II. ekipa BK Jesenice in 6. BK
Kres.

Na nedeljskem turnirju so se ekipe
urvrstile: 1. I. ekipa BK Jesenice, 2. BK Ra-
dovljica, 3. Železnik Postojna, 4. II. ekipa
BK Jesenice, 5. BK Litostro, 6. BK Tol-
min, 7. Gradis Jesenice, 8. Ronchi (Italija),
9. BK Metalna Maribor, 10. BK Sloga Ljub-
ljana.

Najbolje uvrščeni so prejeli pokale, vsi
drugi pa diplome za uspešno sodelovanje.

SMUČARSKI SKOKI

Na vrhuncu poletne sezone, ko nas sonce
neumisljeno žge, je kar malce čudno govo-
riti o tako tipično zimskem športu, kot so
smučarski skoki. Pa vendar je tudi ta šport
z izumom skakalnic, prekritih z umetno
snovjo, dobil možnost aktivnosti čez vse
leto. Razvoj gre seveda naprej in danes je
za doseganje vrhunskih rezultatov to pač
nujno potrebno.

Tudi skakalci, ki delujejo v okviru občins-
ke zveze smučarskih organizacij Jesenice,
sicer malo manj vneto, pa dokaj redno obi-
skujejo treninge na Gleni pri Breznici.
Tako ni nepričakovano velik uspeh, ki
so ga najmlajši dosegli pretekli petek. V
Kranju je bilo namreč mednarodno tekmo-
vanje v smučarskih skokih za pokal Kra-
nja.

V petek, 1. avgusta, so se na obnovljeni
petnajstmetrski skakalnici v Strazišču po-
merili cicibani in mlajši pionirji. Nastopili
so predstavniki iz sedmih slovenskih
klubov, poleg njih pa še kot gostje skakalci
iz zamejske Koroške, iz Zahomca in Obir-
skega. Nekoliko razredena ekipa Jeseni-
čanov je uspela domačinom, članom Tri-
glava, ki so najmočnejši klub v državi, od-
nesti od treh kar dva pokala.

Med mlajšimi cicibani je Knaflju iz Brez-
nice spet uspelo ugnati večnega tekmeča
Jagodica iz Kranja. Pri starejših cicibanih
je Gšperin iz Begunj obračunal s favorizi-
ranimi kranjčani Mubijem in Kešarjem ter
članom ljubljanske Ilirije Giacometlijem.
Le Šmidu iz Mojstrane pri mlajših pionir-
jih ni uspelo v izenačeni borbi s Kranjčan-
oma Zupanom in Kešarjem. Bil je drugi.
Pri starejših cicibanih sta od Jeseničanov
tekmovala še Modrijan, ki je bil deseti in
Legat, ki je bil enajsti.

REZULTATI:

ML. cicibani: 1. Knaflj (Jes.) 176,2 točke
(skoka 12, 12 m), 2. Jagodic (Trigl.) 161,8
(11, 11,5 m), 3. Lajvec (Ilirija) 133,3 (9,
9,5 m).

St. cicibani: 1. Gašperin (Jes.) 166,1 (12,
12 m), 2. Mubi (Tr.) 159 (11,5, 11,5 m), 3.
Giacometli (Il.) 153,9 (11,5, 10,5 m).

ML. pionirji: 1. Zupan (Tr.) 204 (14, 14 m),
2. Šmid (Jes.) 203 (14, 14 m), 3. Kešnar (Tr.)
201 (14, 14 m).

V soboto, 3. avgusta, so na 35-metrski
skakalnici nastopili še mlajši mladinci in
starejši pionirji. Tudi pri slednjih so
Jeseničani beležili uspeh, saj je Peljhan iz
Zabreznice osvojil pokal pred Triglavano-
ma Škrjancem in Štrnom. Četrty je bil spet
Dolar iz Vrbe. Pri mladincih je bil prvi
Škrjanc, član Triglava.

Nedeljsko tekmovalje z mednarodno
udeležbo je potekalo na večji, 50-metrski
skakalnici Gorenje Save. V nasprotju z
mlajšimi pa so člani in mladinci gorenjske
regije prikazali slabšo pripravljenost, pa
tudi nasplošno so Jugoslovani doživeli kar
malo blamažo, saj je vse prekosil Španec
Cano, širši javnosti do zdaj še povsem
neznano ime. Drugi in tretji sta bila
skakalca Ilirije Tepez in Bajc. Baloh
Stanko, član OZSO Jesenice je bil osmi,
kar je glede na okrevanje po poškodbah
razmeroma dobro, jemec pa je bil šestnaj-
sti. Treba je še povedati, da Lotrič iz
Zupana nista skakala.

Med mladinci je bila značilna premoč
Ilirjanov z Žagarjem na čelu. Jeseničan
Justin je bil štirinajsti.

M. G.

OBISKOVALCI LETNEGA KOPALIŠČA UKOVA

Večina bralcev Železarja, predvsem
rednih obiskovalcev letnega kopališča
Ukova, vsaj upam, se bo nad objavljenim
dlankom mogoče le zamislila, kaj več pa
verjetno ne. Ker gre v tem primeru za
objekt širšega družbenega pomena, bi
morala biti pomoč zaposlenim delavcem v
kopališču tudi iz vrst samih obiskovalcev
kopališča.

Predno citiram del dopisa, ki ga je Šport-
nemu društvu Jesenice oz. delovni skupni-
sti posredoval advokat, ki zastopa toženo
stranko, bi omenil, da na ograji kopališča
visita opozorilni tabli: METANJE PRED-
METOV PREKO OGRAJE NI DOVOLJE-
NO; POSLUŽUJE SE KOŠEV ZA OD-
PADKE. Koliko to opozorilo pomeni neka-
terim obiskovalcem kopališča, naj pove že
prej omenjeni dopis advokata:

... Dobro vam je znano, da namreč že
vsa leta odmetavajo uporabniki kopališča
na zemljišče moje stranke vse mogoče
embalaze od steklenic pa do vseh mogočih
drugih odpadkov. Zemljišče moje stranke
je postalo takorekoč smeetišče. Odpadki so
se zlasti v zadnjem času povečali do take
mere, da moja stranka tega stanja ne more
več prenašati. Kopalci mečejo na dvorišče,
kjer so otroci oz. vnuki moje stranke, poleg
steklenic, kozarcev še kamenje, kamnajo
psa, preko ograje urinirajo, odmetavajo
tlačne ogorke, pljuvajo. Skratka na zemlji-
šču oz. dvorišču, ki je last moje stranke, se
ni možno več nahajati, ne da bi bil v stalni
nevarnosti, da bo kdo poškodovan ali
opljuvan. Kot že rečeno, se je stanje
poslabšalo od tedaj, ko na kopališču
nimate več stalnega čuvaja. To, kar ste do
danes storili, da bi preprečili nemogoče
razmere, ki so nastale na zemljišču moje
stranke, je vsekakor premalo in tudi ne v
skladu z dogovorom. Res ste pri bifeju
postavili mrežo, vendar vse skupaj ni
napravljeno tako, kot ste se dogovorili, po-
kazalo pa se je tudi, da so bili ti ukrepi
neučinkoviti, ker moja stranka tudi po
postavitvi mreže ponovno najde na dvorišču
razbite črepije od steklenic, kozarcev,
razno embalazo, ogorke in podobno...

Kot dopolnitev:

Ko je kopališče odprto, je stalno prisoten
kopališki mojster, katerega ena izmed
delovnih nalog je tudi skrb za red v kopa-
lišču. Ob večjem obisku, to je ob konicah,
pa so prisotni tudi po trije kopališki moj-
stri. Tako je bilo v kopališču v mesecu
juliju registriranih 410 delovnih ur prisot-
nosti. Torej fizična prisotnost delavcev
skupnosti, ki so dolžni skrbeti za red v
kopališču, je toda vprašanje je, koliko
zaleže lepa beseda ali opozorilo kopališke-
ga mojstra pri obiskovalcih samih. V
težjih primerih je normalno potrebna še
intervencija organov milice.

Se predlogi advokata oz. tožbe stranke:
- začasno naj se zapre terasa, če ni
mogoče drugače takoj sprejeti takih
ukrepov, ki bodo preprečili nadaljnje
odmetavanje predmetov na zemljišče moje
stranke;

- fiksno zapreti teraso pri bifeju in
zgornjo teraso, če jo nameravate še
nadalje uporabljati; isto velja tudi za ogra-
jo, ki meji na zemljišče moje stranke;
- pregrada, bodisi gosta mreža ali kaj podob-
nega mora biti visoka najmanj 3 m;

- odstraniti pesek in zametati z
drugim materialom, ker bodo drugače
padali kamni tudi preko te ograje.

V nadaljevanju: če postavljene zahteve
ne boste izvršili v navedenih rokih, bo
moja stranka s tožbo zahtevala, da prepre-
čite na najboljši ustrezen način ravnanje
vaših obiskovalcev, ker ste za njihovo
počutje in škodo, ki jo povzročajo moji
stranki, odgovorni vi. Smatrate ta dopis
kot zadnje OPOZORILO PRED TOŽBO.

Ureditev spornih objektov v skladu z
zahtevami advokata pomeni velike stroš-
ke, če pa bi bife zaradi nekaterih neod-
govornih, preobčasnih in tudi nesramnih
obiskovalcev morali zapreti, bodo oškodov-
ani ostali obiskovalci.

Kako ukrepati v bodoče?

Za del. skupnost:
Jože JELOVCAN